

DE KRISTNE MENIGHETER

T. B. BARRATT

DE KRISTNE MENIGHETER

Thomas Ball
Barratt

Guds ord alene

vår

rettesnor!

De kristne menigheter.

Forside: Iveland kirke i Iveland kommune.

ISBN-13: 978-1475218305

ISBN-10: 1475218303

Tidligere utgitt i 1933 og 1950.

Copyright © 2014 Ronny Ranestad Larsen. Alle rettigheter reservert.

Den som har øre, han høre hva Ånden sier til menighetene.

Åp 3, 13

INNHold

FORORD	10
Fellesmenigheten	11
Falske begreper: Kirkestat – statskirke.	13
Vekkelser innen statskirken.	26
Indremisjonen – hedningmisjonen.	26
Andre frie retninger	30
Frelsesarmeen	31
Frimisjonen	31
De kristne menigheters tilblivelse	35
Guds pakt er ikke brutt	36
Pinsedag	41
Den lokale menighet	42
Menighetens hode var Jesus	44
Et forvillende skritt	45
Da menighetene ble storkirke	46
Apostler – profeter – profetinner	52
Apostlene	52
Profeter – profetinner	60
Forkynnergjeringen	64
Den profetiske gave og forkynnergjeringen	64
Andre stillinger i menighetene	71

Misbruk av profetstillingen	79
En del misbruk	79
Åndens veiledning	81
Profetier må prøves med Guds ord	83
Livet på møtene	88
De åndelige nådegaver	90
Kjærlighetsmåltidene	93
Menighetstukt	95
Den lokale menighet	97
Fiaskoen med mange kirkesamfunn	100
Modernismen	116
Hvorledes vantroen ytrer seg	117
Bibelens ekthet	120
Den levende kilde	129
De kristne menigheters indre liv	131
De kristne menigheters ytre liv	134
Hedningmisjonen	137
Hvilken menighet bør vi stå i eller slutte oss til?	147
De vi ikke kan slutte oss til	147
De menigheter vi kan slutte oss til	150
Et tillegg	154
Språklige bemerkninger	155
Det bibelske menighetsbegrep	156

FORORD

Denne bok er i grunnen en samling av de forelesninger som ble holdt på bibelskolen i «Filadelfia», Oslo, 1933. Da det er mange som gjerne vil lese de tanker som der fremkom, har forlaget bestemt å utgi det hele i bokform. Det er med bønn til Gud om at boken må bli til velsignelse for Guds folk, at den utgis, og at man må begynne å innrette seg overalt blant de kristne i Norge etter det bibelske mønster og ikke lenger la seg binde av gamle menneskelige tradisjoner.

Oslo, 6–3–1933.

Thomas Ball Barratt

FELLES MENIGHETEN

De lokale menigheter – falske begreper – kirke stat – statskirke – vekkelser – nye systemer.

Se nå til at du gjør alt etter det bilde som ble vist deg på fjellet. (*2 Mos 25, 40.*)

Om alt dette (sa David), om alt som skal gjøres etter bildet, har Herren opplyst meg ved et skrift fra Sin hånd. Så sa David til sin sønn Salomo: Vær frimodig og sterk og gå til verket, frykt ikke og vær ikke redd! For Gud Herren, min Gud, er med deg; Han vil ikke slippe deg og ikke forlate deg, før alt arbeide for tjenesten ved Herrens hus er fullført (*1 Krøn 28, 19–20.*)

Og Han la alt under Hans føtter og ga Ham som hode over alle ting til menigheten, som er Hans legeme, fylt av Ham som fyller alt i alle. (*Ef 1, 22–23.*)

Den som har øre, han høre hva Ånden sier til menighetene. (*Åp 2, 7.*)

Dette spørsmål om de kristne menigheter er av aktuell betydning for Guds folk i disse dager. Det har i århundrers løp vært skrevet bøker, utdelt skrifter og holdt tusener av foredrag om dette emne. En mengde av disse skrifter har kun forvirret begrepene og ført folk på avveier, bort fra den opprinnelige plan som Kristus hadde med sin menighet i denne verden. En stor del av Det Nye Testamente er fylt opp av fremstillingen av den

kristne menighet som en ny institusjon, og jo mer vi holder oss til den bibelske fremstilling, desto mer vil vi komme i overensstemmelse med de første kristne menigheter.

Av de ovenstående skriftsteder ser man at det tales om en stor felles menighet, men samtidig nevnes mange «menigheter», både entallsformen og flertallsformen benyttes. I Efeserbrevet omtales alle de som ved tro har tatt imot Kristus og som tilhører menigheten som er oppskrevet i himmelen, hvis hode er Kristus. Når det tales om menigheter, så tenkes denne fellesmenighet oppdelt i mindre fraksjoner og grupper som er fordelt over de forskjellige byer og landdistrikter i de forskjellige land. Meningen er at alle disse «menigheter» skal tilhøre den store fellesmenighet.

Jeg spurte en kvinne en dag om hun var frelst. «Jo,» svarte hun. «Hvilken menighet tilhører du da?» «Jeg tilhører Guds menighet,» svarte hun. «Ja, det gjør jeg også,» svarte jeg, «men hvilken lokal menighet tilhører du?» Nei, hun bare tilhørte den ene store menighet som er oppskrevet i himmelen. «Det er galt», sa jeg, «for de første kristne, på samme tid som de tilhørte fellesmenigheten, så tilhørte de også lokalmenighetene, og Kristus er hode, eller burde være det, for disse, som han er det for fellesmenigheten.»

Her er det mange tar feil, så vel som i andre spørsmål vedrørende menighetens ordning.

FALSKE BEGREPER: KIRKESTAT – STATS-KIRKE

Vi skal senere se hvordan storkirken ble til, men villfarelsen er oppstått fordi man har avveket fra den enkle og bibelske metode.

1) Kirkestaten er en av de mektigste retninger som finnes utenom de kristne menigheters system. Litt etter litt avvek man fra den apostoliske tanke. Det grunnet seg spesielt i et spørsmål om makten, det var den gamle strid mellom apostlene som blusset opp: Hvem er den største? Man begynte å skjelve mellom legfolket og presteskapet inntil man nådde frem til et hierarkisk system som samlet all makt i sine hender og utga seg til og med for å være ufeilbar.

Så lenge menighetene opprettholder sin enkelhet og sine åndelige retningslinjer, var de en kraft i samfunnet. De kunne motstå de største forfølgelser som Romerriket overøste dem med, så den siste keiser som forfulgte dem ble trett av det hele. Da Konstantin ble keiser, så ble spirene til kirkestaten sådd i de kristne menigheter, og dermed ble de solgt til den verdslige øvrighets innflytelse. Konstantin lovte dem støtte i hele sitt veldige rike, og ingen fikk lov å forfølge de kristne eller frata dem deres eiendeler. Under beskyttelse av staten dro så menighetene med presteskapet i spissen sin vei mot åndelig undergang. Kristus hadde jo sagt at hans rike ikke var av denne verden, men i ulydighet mot hans tanke slo kirkens ledende menn inn på denne vei og søkte selv å erholde makt, ikke bare kirkelig, men også politisk. Fra Konstantins tid til reformasjonen, hele tolv hundre år, var det en stadig utvikling av villfarel-

sens spire som begynte med noen av de gamle kirkefedre, som skilte mellom biskoper og eldste eller presbytere¹ hvorved den biskoppelige orden i særlig grad skulle representere Kristus. Biskopene alene fikk retten til å ordinere. Etter år 395 da riket deltes mellom øst og vest fikk dette hierarki to hoder, nemlig patriarkene i Rom og Konstantinopel. Det pågikk en lang kamp mellom disse to, men Rom vant endelig seier. Biskopen i Rom gjorde krav på å være pappa, pave, eller hele kirkens øverste, med myndighet over alle de andre biskoper.

Paven fikk også verdslig makt og var i stand til å diktere konger og fyrster sin vilje. I en lang tid har denne makt vært brutt, men ved Mussolinis innflytelse er den blitt øket på ny, iallfall foreløpig.

Retningen er iallfall uriktig, og kirkehistorien beviser hvilket mørke folkemassen har vært stett i på grunn av dette, og hvilke lidelser og forfølgelser oppriktige kristne har måttet gjennomgå på grunn av paveveldets forferdelige og ubibelske makt.

2) Statskirken er bare en annen form for det falske kirkestyre. Det hele har sin rot i den ubibelske barnedåp som praktiseres. Alle som føres innom en viss grense døpes mens de er uvitende om hva som foregår, og legges så til den såkalte menighet, som ikke er stort annet i mange tilfeller, enn en geografisk menighet. Alt som fødes innom det geografiske området som myndighetene har bestemt og som døpes i vann som spebarn, kalles kristne. Når prestene stiller seg foran sin «menighet», hilser de dem med «Dere gode kristne», skjønt størsteparten av dem

¹ Eldste menighetsforstander

aldri har kjent kristendommens kraft. Biskop Støylen uttalte at det fantes bare ca. 3 % dissenter her i landet. Statskirken derimot innbefattet den store majoritet. Men mon den majoritet, hvis den ble veid på Herrens vektskål, ville inneholde mer enn 3 % ekte kristendom? Jeg tviler sterkt på det. Statskirken som den arter seg i Norge i dag, er så oppfylt av verdslige mennesker, hvorav en masse er rent ugudelige og en hel del fornekker helt ut Skriften som de kristnes grunnlov, den er oppfylt av teologer og lærere og en masse mennesker som slett ikke antar den lutherske lære, men står i statskirken like fullt. At det er mange alvorlige prester og menige der, har jeg ingen tvil om, jeg kjenner mange av dem. Men man kan ikke kalle statskirken «den hellige kirke», som en del prester gjør. Den hellige kirke man møter der, må da kun bestå av en del av statskirkens medlemmer. Hvor stor denne del er, vil Herren selv avgjøre! Selve systemet er iallfall uriktig! Det viser seg ikke minst derav at det er en stadig strid mellom de forskjellige grupper og misjoner innen selve statskirken.

Til en begynnelse hadde Luther og Melanchthon² et ganske annet syn vedrørende de kristne menigheter enn de siden forkynte og praktiserte. Men det gikk som professor dr. Schlatter uttalte: «Den storslagne tanke om rettferdiggjørelse ved troen hadde gjennombrutt Roms murer. Men likevel må vi si at til og med ikke Luther kunne helt løsrive seg fra den mange århundrer gamle blanding av det åndelige og det verdslige, av dette Rom-kirkebegrep, som bandt alle land og folk.» Prof. Baumgar-

² Philipp Melanchthon, egentlig Philipp Schwarzerd, (født 16. februar 1497 i Bretten, Baden, Tyskland, død 19. april 1560 i Wittenberg) var en tysk reformatorisk teolog og forfatter.

ten uttalte i en kirkehistorisk forelesning: «Hvis kirken da var blitt bygget på grunnvollen av en gjennom Kristus befridd forsamling av troende, ville dette faktum ha avstedkommet en virkelig skilsmisse mellom tro på den ene side og vitenskapen og vantroen på den annen side.»

Luther var nemlig påvirket av den enkle måte hvorpå de mange små gjendøperforsamlinger var organisert. Det viser seg som Johannes Warns sier i «Dopserien», at «under de gjennom århundrer pågående stridigheter mellom kirkene og de troendes frie forsamlinger, var det alltid spørsmålet hvorvidt det var riktig å ordne selvstendige forsamlinger etter bibelsk mønster, som var stridsemnet. Dåpen var slett ikke det eneste strids-spørsmål og hadde slett ikke noen fremskutt plass i diskusjonen. Den som studerer f. eks. valdensernes, de bøhmiske brødreres, de middelalderlige døperes, mennonittenes³ og alle beslektede retningers historie, skal snart nok oppgi den sterkt utbredte oppfatning at det var dåpen som hadde hovedplassen i disse stridigheter. Spørsmålet var: Statskirke – eller en forsamling av troende. Dåpen var alltid et kirkelig spørsmål, og det er det den også i dag. Det er fordi vi har et spørsmål oppe om statskirke eller ikke statskirke, at vi har et dåpsspørsmål. Dåpen leder hen til kirkespørsmålet, og straks noen blir tvilraddig om folkekirkens opprettelse, så støter han på dåpsspørsmålet.» «Hvis Luther hadde fastholdt, sammen med sine venner, dette høye ideal: Ikke å være redd for eller fortrøste seg på noen sak, da hadde den kirkelige nybygning sikkert kunnet vært oppført etter den opprinnelige reformasjons første plan-

³ Mennonitter: En protestantisk-anabaptistisk bevegelse, som oppsto på reformasjonstiden på 1500-tallet.

legning,» sier Baumgarten. «Den hadde visselig ikke blitt så synderlig imponerende hva det ytre gjelder, men isteden hadde den fått en desto større dragningskraft over alle oppriktige sjeler. Og om den var blitt frastøtende for alle uærlige sjeler, så hadde det bare vært en stor gevinst. Den nybygning ble ikke oppført. Man forkastet den første, rette plan, og bygget i farten i en uren, blandet stil.»

Luther innså til en begynnelse det ubibelske i det statskirkelige system, og visste at forutsetningen for en bibelsk menighet var troende mennesker, og dernest en frivillig sammenslutning av disse. Dette preket Luther meget tydelig allerede før den protestantiske kirke ble grunnlagt. Han sa: «Jeg sier, Gud tvinger ingen til sin tjeneste, jeg sier det hundre tusen ganger: Gud vil ikke tvinge noen til å tjene Ham! Det er meget skammelig å ville innfor Gud regjere med menneskelige lover og hevdvunnet rett.» Og atter igjen: «Hverken paven eller noen biskop eller noe annet menneske har rett å gi et kristent menneske den minste befaling, hvis det skjer imot vedkommendes samtykke, alt som skjer på annen måte, er i tyranniets ånd.» Prof. Baumgarten uttaler med henvisning til Luthers skrift: («Tysk messe og gudstjenestelig ordning» år 1526): «Her har Luther vist den vei ad hvilken man kan komme ut av det verdslige, urgamle kirkesystem og nå den kristne menighets sanne vesen. Luther sier deri blant annet.: «Den rette evangeliske menighet bør ikke bestå av alle på torget værende mennesker, men kun omfatte dem som for alvor vil være kristne og bekjenner seg til evangeliet med hand og munn. De bør inntegne sine navn (dvs. i en forsamlingsprotokoll) og holde særskilte møter, f. eks. i et hus, for å be, lese, døpe, motta sakramentet og øve andre

kristne gjerninger. Med en slik ordning ville man kunne holde rede på dem som ikke fører et kristelig liv, samt straffe, forbedre eller utelukke, ifølge Kristi befaling. (Matt 18, 15.) Her kunne man til og med ordne med en alminnelig innsamling av almisser blant de kristne, så man kunne villig overlevere og fordele dem blant de fattige, ifølge Paulus eksempel i 2 Kor 9: 1, 2 osv.» Og at Luther trodde at det på hans tid fantes troende, ses av at han skriver: «Det finnes sådanne rette, fromme, hellige Guds barn.»

Det oppstod til og med en stor forskjell i oppfatningen i begynnelsen mellom Luther og Melanchton av det kirkelige forhold. Melanchthon kalte fyrstene for «kirkens fornemste medlemmer». Luther kalte dem bare «nødbiskoper». Melanchton syntes ikke å forstå så klart at statskirke systemet stod i motsetninger til skriftens lære, derimot fremholder Luther til å begynne med at et kristent menneskes frihet og den kristne menighets selvstendighet måtte ikke knekkes. Warns uttaler: «Luther fikk lide følgene av sin ettergivenhet og sin avvikelse fra de bibelske linjer, av sitt feilgrep i den kritiske tid, når det kom an på i det praktiske liv å virkeliggjøre den «tyske messes» bibelske menighetsideal; på dette punkt sviktet den ellers så viljesterke manns tro og energi. Følgene av dette feilgrep ble ubeskrivelig sørgelig for hele framtiden, til og med den dag i dag. Luther selv fikk kjenne en del av disse sørgelige følger. De forbitret hans liv.»

Når spørsmålet om kirketukt fremkom, så stred det mot Luthers opprinnelige tanke å øve «en lovisk, verdslig tvang, en sammenblanding av det verdslige og det åndelige som Jesus

selv fordømmer». Men det var «umulig å tillempe Bibelens forskrifter på et så ubibelsk system som statskirkesystemet». Ikke tok man hensyn til menighetens selvstendighet, de høye myndigheter skulle jo styre og «legfolket» måtte i stor grad holde seg passive. Gjendøperne, som de kaltes, hadde håpet på at Luther skulle føre deres sak frem til seier. De mangfoldige småmenigheter håpet på i ham å finne en anfører som kunne føre de troende menigheter frem i bibelsk retning, men de ble sørgelig skuffet.

Melanchthon gikk så langt at han «latterliggjorde bestrebelsene etter en ren kirke, han sa til og med at det var en villfarelse». Og Luther gikk mer og mer over til Melanchthons syn. Til en begynnelse altså, formante han til kristelig toleranse mot annerledes tenkende, men det var i de første år av hans offentlige virksomhet. Da sa han: «Å brenne kjettere er mot den Hellige Ånds vilje!» Og «til troen kan og må man ikke tvinge noen!»

Men idet Luther betrådte den vei som førte til grunnleggelse av statskirken, måtte han overlevere den høyeste myndighet til landsfyrsten, og dette førte til at hans anskuelse om toleranse og samvittighetsfrihet opphørte.

I sin «Formaning til fred» under bondekrigen år 1525, skrev Luther: «Øvrigheten skal ikke hindre hva folket vil tro eller lære, hva enten det er evangelium eller løgn. Det er nok at den forhindrer utbredelsen av opprør og ufred.» Men allerede i år 1527 ble alle som stred mot hans oppfatning av sakramentene, spesielt «gjendøperne», utvist av landet. Man straffet dem ikke

med døden den gang, men Luther skrev til Link i Nürnberg: «Den som har falsk lære, i strid med Skriften og Guds ord, skal utvises, men utrydde ham bør man ikke.» I år 1528 utvirket Luther av kurfyrsten Johan av Sachsen en streng lov mot alle som «kjøper, selger eller leser gjendøpernes bøker og skrifter». Heri var innbefattet også zwinglianerne og kalvinistene.

Denne strenge ånd tok til etter hånden. I 1530 skrev Melanchthon til Mykonius: «I begynnelsen da jeg først lærte å kjenne Stoch og hans sekt, fra hvilket gjendøpernes sekt utledes, henga jeg meg til en dåraktig mildhet. I de dager tenkte jo også andre at kjetterne burde ikke utryddes ved sverdet – men nå angrer jeg ikke lite min forrige mildhet. Jeg har nå den forståelse, at også de, som ikke opptrer som opprørere, men som likevel offentliggjør gudsbespottelige artikler, burde henrettes av øvrigheten, for øvrigheten må straffe offentlig gudsbespottelse, som all annen offentlig forbrytelse. Dette lærer Moses lov oss.»

Her ser man at Melanchthon for å få støtte for sin hardhet, må ty til de mosaiske institusjoner. Det viser seg også at Luther ved denne tid hadde fått de samme tanker. I sin forklaring til salme 82 betoner han uttrykkelig at øvrigheten har plikt på seg å «avvæpne og straffe de vederstyggelige lærere eller kjettere.» «Man skal ikke holde lange diskusjoner, men man skal uten å høre på dem eller la dem forsvare seg, dømme den slags offentlig gudsbespottelse.» Han kaller dem «de ukalte predikanter», og «ingen predikant, hvor from og rettferdig han enn er, må tillate seg å preke eller lære i hemmelighet blant en papists eller kjettersk prests folk». «Man skal akte seg for sådanne

skurker, og unngå dem som djevelens sikre sendebud, så lenge de ikke gir god underretning, og et bestemt vitnesbyrd om sin kallelse... Vil han ikke det, da må øvrigheten overgi sådanne skurker til den rette mester, som heter mester Hans (skarpretteren).» Disse grunntanker ble uttalt om og om igjen.

Melanchthon skrev til Nykonius: «Hva gjendøperne angår, er vi kommet til følgende slutning: Da de grunnlegger en djevlesk sekt, bør de ikke fordras, for de oppløser kirkene og har selv ingen bestemt lære. Derfor er denne sekt intet annet enn forvillelse blant kirkene, især da den offentlig forkaster preste-embetet. Vi har derfor besluttet at disse opprørere på noen steder, må straffes med døden.» I år 1534 skrev Melanchthon til Butzer: «Det er øvrighetens skyldige plikt å forby og straffe gudsfornektelsen som alle andre overtredelser, hvis de opptrer for offentligheten.» «Gjendøperne» ble da regnet med blant slike guds fornektere.

Det var således inntrådt et fullstendig omslag i Luthers og Melanchthons synsmåte. Luther hadde i det minste tidligere fremholdt akkurat det motsatte syn. I år 1522 beviste han «at en kristen forsamling hadde rett og frihet til å bedømme all «lære», og fastholdt således det alminnelige prestedømmes rettigheter, hvoretter de troende ikke alene har rett til å bedømme læren, men tilkalle lærere og sjelesørgere, og innsette og avsette dem. Men ti år etter, i 1532, skrev Luther: «Det er forbudt enhver å følge sitt eget hode og fremstille sin egen lære, mene seg å være klok og vil mestre og klandre andre.» ... «Å bedømme læren, det kaller jeg den største og mest skammelige last på jorden hvorfra alle opprørsånder utgår.» ... «Dis-

se, som farer frem uten befaling og påbud derom, er ikke engang verdt å kalles falske profeter, men landsforbrytere og skurker, som man bør overlevere i mester Hans' (skarpretterens⁴) hånd.»

Det er godt å få et lite innblikk i disse menns åndelige syn som grunnla lutherkirken. Man har villet dekke over alt dette, og kun fremheve deres gode sider, men denne fremstilling viser oss hvordan man kommer bort fra Det Nye Testamentes ånd, når man forlater Det Nye Testamentes lære. Denne ånd har vist seg i forbindelse med luther kirken bestandig, selv om man ikke alltid har grepet til våpen. Det var den som dømte Hans Nielsen Hauge som en landstryker og en skurk og innesperret ham i ti år; det var den ånd som alltid har motstått dissenterne her i landet, og som gjør det den dag i dag; det er den ånd som fremdeles søker å stenge for pinsevekkelsen, de som bare ønsker å fremholde Det nye Testamentes syn på de kristne menigheter. På Luthers tid gikk det så vidt at en ren forfølgelse oppstod imot gjendøperne og andre, hvorved tusenvis av mennesker ble drept.

Man har også søkt å dekke over den historiske kjensgjerning at både Walders og Wicklif gav folket oversettelser av Bibelen før Luthers tid, at det var hellige menigheter i tusenvis, som levde og virket og spredte sitt lys i verden da Luther kom til. De lutherske og reformerte samfunn var i grunnen en fortsettelse av den gamle katolske kirke, men i nye og til dels rensede former. De forbandt seg på samme måte som den katolske kirke intimt

⁴ Skarpretter var den offisielle norske betegnelsen for den person for foretok avlivninger (eksekusjoner) av personer etter straffeloven.

med statsmakten og verden og forfulgte som denne forut hadde gjort det, de helliges forsamlinger med sverd og fengsler.

Warns påviser at «både de katolske og protestantiske dvs. de lutherske kirkesamfunn forente seg i de grusomste voldsgjeringer mot dem som fornektet barnedåpens berettigelse. Det finnes ikke, påstår historikerne, noe kapittel i historien, som er mere forferdelig enn beretningene om forfølgelsene overfor de nederlandske fornektere av barnedåpen under Karl den femte. Under denne protestantiske fyrstes livstid, hengtes, halshogdes, begravdes levende og brentes alene i Nederlandene – 50 000 ekte protestanter.»

Gastirs beretter «at i Wien bandt man gjendøperne sammen i kjeder og styrtet dem i floden, så den første som druknet, dro de andre etter seg». Dette må være nok. Det viser at det øyeblikk man avviker fra Det Nye Testaments ånd og lære, så faller man i djevelens snare. Den såkalte «milde Melanchthon» bevirket at fyrstene og myndighetene gikk strengt til verks. De måtte ikke alene straffe sådanne kjettere som utstedte opprørske artikler, men kjettere av alle slags, særlig gjendøperne, «hvis sekt sikkert var fra djevelen». På Melanchthons råd henrettedes 27. januar 1536 i Jena tre gjendøpere, som selv ikke under tortur ville oppgi sin tro. En av dem var mølleren Hans Teissker, som sammen med sin 6-årige datter og 14 andre ble arrestert 21. november 1535. Melanchthon ledsaget personlig disse tre til skafottet. Deres standhaftighet forklarte han på den måte, at «det var en forskrekkelig djevelsk forherdelse».

Warns spør: «Hvorledes kan det være mulig at en mann som

Luther, som på en så underbar måte innfor hele verden i 1520 hadde forsvart et kristent menneskes frihet, kunne svinge om og være utro mot den av ham tidligere uttalte grunnsats? Jo, istedenfor å dra konsekvensene av læren om rettferdiggjørelsen ved troen, som skulle ha vært de troendes samlingspunkt til brodersamfunn, ifølge det bibelske mønster, så opprettet han den statskirkelige bygning, etter det rene verdslige mønster og under verdslige ledelse. En ulykkelig sammenblanding av verdslig og religiøs interesse. Og en statskirke kan ikke, ifølge sitt innerste prinsipp, tillate samvittighetsfrihet overfor andre, den gjør det alene nødtvunget; og når den gjør det har den i prinsippet oppgitt seg selv, selv om den formelt ennå i lenger tid opprettholder sin innflytelse innom vide kretser.» «Som en følge av den stilling reformatorene og statens myndigheter inntok overfor annerledes troende, så er det ikke underlig at det utbrøt i alle land, så langt deres innflytelse rakk, en planmessig og grum forfølgelse mot de tallrike, såkalte kjettere. Strømmer av blod fløt fra frihetens martyrer, blant hvilke det fantes mange martyrer for den apostoliske sannhet om den gammel-kristelige dåp.»

Da Luther slo opp sine teser, så ble dette hilst med glede av de mange frie forsamlinger utover landet. Man håpet nå på at en bibelsk forsamlings kristendom i motsetning til den romersk katolske kirke, skulle bli gjennomført. Men når Luther og hans venner, og likeså Zwingli istedenfor å danne forsamlinger av troende etter det bibelske mønster, dannet protestantiske statskirker, så kom disse statskirker i sterk motsetning til alle som ikke ville organiseres i dette kirkelige system. Og så kom det til grumme forfølgelser. Man må da bestemt erkjenne at

den nye retning Luther og Melanchthon slo inn på var et åndelig og kirkelig tilbakefall. Man har gang på gang søkt å bøte på dette forhold, men så lenge det statskirkelige system vedvarer, lar det seg ikke gjøre.

VEKKELSER INNEN STATSKIRKEN.

J. Spenner, pietismens banebryter, gjorde meget for å rette på forholdet, men det lyktes ikke da han ikke erkjente at statskirkesystemet var ubibelsk. Han søkte kun ved åndelige midler å forbedre den. Men det som står på falsk grunn kan ikke forbedres. Det kan nok oppvekkes mange gode elementer i et land hvor statskirkestyret er rådende, men selve systemet vil alltid bli en hemske⁵ for all sunn, åndelig utvikling. Professor Baumgarten sier med rette: «Spenner forsøkte å avhjelpe statskirkenes feil, idet han besvæerte seg med å bygge små forsamlinger innom den massive kirkebygning. Men dette foretagende var altfor subjektivt og svakt av karakter til å kunne avstedkomme en indre reformasjon innom en så stivnet institusjon, som denne nå for annen gang oppførte statskirke.» Han sier videre: «Spenners småkirker oppløstes litt etter hvert og ble oppslukt av statskirken. Da var det annerledes med dem som avsondret seg for å danne selvstendige forsamlinger. Sektene oppkom gjennom den aldeles riktige oppfatning at det hos oss bestående statskirkesystem står i skrikende motsetning til Det Nye Testaments anordninger og forbilde.»

INDREMISJONEN – HEDNINGMISJONEN.

I dag har man her hjemme i Norge f. eks. en ganske utbredt virksomhet innen statskirken, som i og for seg er en fornektelse av statskirkens evne til å representere de kristne menigheter. Man har dannet tusenvis av små grupper eller menigheter (ak-

⁵ Hindring, bremsekloss

kurat som Spenners småkirker) innenfor den såkalte store menighet. Hans Nielsen Huges innflytelse har i stor grad bidratt hertil, hvorved legmannsvirksomheten etter mange brytninger ble et faktum.

Jeg kan godt erindre i min ungdom hvorledes prestene forfulgte emissærene, gode og alvorlige menn, innen sin egen midte, og da var det jo så naturlig at de forfulgte dem som hadde brutt med statskirken helt: dissenterne. Men på Vestlandet især har legmannsvirksomheten trengt seirende igjennom, og man ønsker slett ikke noe inngrep av prestene i deres rettigheter. På Østlandet er det noe annerledes, prestene har her fått mere overtaket i Indremisjonen, enn på Vestlandet. Men da er det som regel prester som er påvirket av «legmannssynet». Under de store prestemøter har biskopene uttalt hvor ønskelig det var at striden mellom kirken og legfolket kunne opphøre og at Indremisjonens tilhengere vil slutte seg mer helhjertet til den. Disse indremisjoner har sitt eget styre helt uavhengig av statskirken som sådan, og i grunnen utgjør de så mange småmenigheter, selv om de ikke helt ut følger det bibelske mønstre. Dette viser at de ikke er tilfreds med statskirkesystemet som det nå eksisterer, og dette får sitt uttrykk på mange måter gjennom diskusjonene på legmannsmøtene og ellers. Dessuten er det oppstått en mengde misjoner som virker for hedningenes frelse, disse er spredt utover det hele land. De har sine selvstendige bestyrelser og årsmøter, helt uavhengig av statskirken som sådan. Dette viser at statskirken ikke kan fylle plassen som en kristen menighet! De mange – såkalte – statskirke-«menigheter» utover landet svarer ikke til den bibelske plan.

Det har fulgt vekkelse i Indremisjonens og hedningmisjonens spor og i arbeidet for sjelers frelse innen disse kretser. Men kirken som sådan taper mere og mere sin innflytelse over folket. Kirkene står ofte nesten tomme bortover, og hvis ikke prestene hadde den støtte finansielt som staten gir dem, så ville de ikke kunne samle folk nok til å kunne tjene til sitt eget underhold. Professor Hallesby sier i sin «Tros lære»: «Et nytt og bevisst hedenskap bryter inn og revolusjonerer det kulturliv som gjennom århundrer har vært preget av kristendom og kirken står hjelpeløs, til tross for at den har statens anerkjennelse, ære, autoritet og økonomiske støtte. Den nåværende kirke i Europa formår til og med ikke å forsvare det som den første kirke erobret fra hedenskapet.»

Pastor Joh. M. Wisløff skriver i «Fremtids boken»: «I middelalderen var det innen de forskjellige reformasjonsinnretninger alminnelig å se skjøgen i den romersk katolske kirke. Den var et rike av denne verden og smittet med de helliges blod. Verdslig makt var større for dem enn sannhet og gudsfrykt. Denne oppfatning festet seg også i den lutherske kirke. Men ikke bare i den pavelige kirkestat, men også i de lutherske statskirker kjennes verdensånden sterk. Allerede det at kirken skal styres av en verdslig stat er jo unaturlig, og at troende og vantro, fritenkere og åpenbare lastens barn, skal stå sammen i kirken. Derfor har da også sektene hatt sitt sterkeste våpen mot statskirkene her. Statskirken er den store skjøge. Derfor – sier de – «gå ut fra henne – mitt folk!» Men så henviser han til at de «store frikirker i Amerika», er i dag mere fylt av verdens vesen enn noen statskirke. Dans, kortspill og skuespill florerer innen selve kirkens vegger.

Dette er jo sant, men det skriver seg fra at heller ikke disse store frikirker har fulgt det bibelske system og øvd bibelsk menighetstukt. Det gleder oss imidlertid å se at Wisløff også erkjenner hvor falsk sammenblandingen er mellom stat og kirke og troende og vantro i en kristen menighet. Han erkjenner som professor Hallesby at de tider vi nå lever i er forgiftet av ondskapens makt. I skildringen av den fjerde basun-plage sier han: «Guds ord skjules. Kirke, stat og skole blir gudløse. Et moderne hedenskap – slik som vi allerede ser det – senker seg over kristenheten.» Men hvorfor forlater da ikke sådanne menn en så gjennomhullet og synkeferdig skute? Tenker de som Spenner fordom på å forvandle den ved å bli der? Da tar de feil. Den lar seg ikke forvandle til det bedre. Den stivner mere og mere til i form og ytre vesen og åpner sine dører for modernismen!

Er det tap av ære eller tap av anseelse som holder dem fangne der? Synes de som Luther fordom at det vil kun føre til dannelsen av «småkirker» og at de således vil tape sin autoritet overfor folket? Den autoritet blir altfor dyrt kjøpt når man må selge sin overbevisning for den.

Hvorfor ikke handle som den norske frikirkes folk har gjort? De er fremdeles lutherske, men kan ikke tolerere sammenblandingen mellom stat og kirke. Se, det er et ærlig standpunkt! Hvilken vekkelse ville det ikke føre til om alle de som innser hvor umulig statskirkens forhold er i Bibelens lys, ville forlate den og danne levedyktige og kraftige kristne menigheter! Men vi vil gi dem det råd: Forkast da alt som ikke finnes i de første menigheters sammensetning og bygg de nye menigheter på et helt ut skriftmessig grunnlag!

ANDRE FRIE RETNINGER

De lammerske frimenigheter – Den lammerske vekkelse.

Sogneprest Gustaf Adolph Lammers ble født i København i 1802. Som prest for hospitalet i Trondheim ble han påvirket av herrnhutisk innflytelse. Han motstod den egentlig, til og med som prest, men da han var blitt sogneprest i Skien, møtte Gud ham, og i 1849 begynte han egentlig den store vekkelse som oppkalles etter hans navn. Den spredte seg utover hele landet mere eller mindre. Han forlot statskirken, men dessverre vendte han atter tilbake til den. Men de «lammerske frimenigheter» øvet en stor og velsignelsesrik innflytelse mange steder i landet. Mine svigerforeldre tilhørte den lammerske frimenighet i Bergen. Deres holdning overfor statskirkesystemet var bestemt og avgjort. Men så kom metodistkirken til landet. Mine foreldre tilhørte den wesleyanske metodistkirke i England. Men den retning som kom til Norge var «den biskoppelige metodist kirke», som utgikk fra Amerika. Allerede uttrykket biskoppelig viser at den i organisasjonsspørsmålet var smittet av katolisismen, for som vi senere skal se, var biskop, eldste og presbyter av samme rang i den første apostoliske tid. Først da man begynte å avvike fra den bibelske ordning, fikk biskopene større makt enn eldste. Men metodistkirken med sin kraftige vekkespreken og klare helliggjørelseslære øvet en mektig innflytelse her i landet. En innflytelse som er langt større enn statskirken er villig å innrømme. Meget av den legmannsvirksomhet som den tilskriver Hans Nielsen Hauge æren for, har fått sin inspirasjon direkte fra metodistene.

FRELSESARMEEN

Så har vi Frelsesarmeen. Personlig ble jeg opprinnelig meget interessert i Frelsesarmeen; jeg syntes om dens opprinnelige frihet på møtene og den varme helliggjørelses forkynnelse. Og den har unektelig utført et stort arbeid i vårt land for å fremme Kristi rike, om enn det er fare for at den nå fester seg for meget ved den sosiale virksomhet og kan lett stivne i militære former. Som system betraktet, kan dens mange korps ikke sies å være bibelske menigheter. Det er en stor misjonerende bevegelse.

Vi ser at Gud ofte velsigner når det er oppriktige viljer, selv der hvor systemene ikke er helt bibelske. Best er det å ha et helt ut bibelsk system og en forkynnelse som stemmer helt med Bibelens ånd, lære og praksis.

FRIMISJONEN

Frimisjonen, eller som den også kalles i Sverige, «missionsforbundet», har nærmest hva man i England og Amerika betegner et kongregasjonalistisk preg. Man ble lei av de mange uoverensstemmelser som oppstod mellom samfunnene og ville nå søke å samle alt under ett. Men det skulle skje på den måte at enhver selv fikk bestemme hva som var vesentlig i læren eller ikke. Folk som hyllet barnedåp eller troendes dåp, skulle være sammen i samme menighet osv. Man mente at broderkjærligheten skulle kunne tåle disse avvikelser. Da pinsevekkelsen begynte, hadde jeg den samme tanke, så vi til en begynnelse tok imot både dem som var døpt, og dem som ikke var døpt, i vår menighet. Men det viste seg at dette ikke gikk an hvis man

ville stå helt ut på Skriftens ord i alle deler. For noen var dåpen uvesentlig, for andre var den av vesentlig betydning. Det samme gjaldt andre spørsmål. Det endte med at vi ville følge Guds ord helt ut. Det var da ikke så tvetydig at vi måtte ta feil av retningen. Bibelen kjente ikke til barnedåpen, og vi ville ikke praktisere den. De som ikke ville la seg døpe, fikk tre måneders frist til å bestemme seg, og måtte da trekke seg tilbake hvis de ikke tok dåpen. Mange lot seg døpe, en del gikk, men menigheten kom inn i en renere atmosfære.

Således oppdaget vi at frimisjonsprinsippet ikke var bibelsk, om enn det uten tvil finnes en mengde gudfryktige og oppriktige menn og kvinner i de kretser. Baptistene («gjendøperne») hadde klare linjer med hensyn til dåp og menighetsordning. Det var en fordel for våre venner i Sverige at så mange baptistpredikanter og baptistforsamlinger sluttet seg til bevegelsen like i begynnelsen. Menighetsspørsmålet og dåpsspørsmålet ble derfor klart fra begynnelsen.

Men baptistene har som samfunn motstått pinsevekkelsen med stor bestemthet. Og det har også gjort at så mange av dem har sluttet seg til denne. De fikk sine øyne opplatt for at pinsevekkelsen medførte mere åndelig kraft og liv, og fant da blant pinsevennene sitt åndelige hjem.

Det kunne nevnes mange andre retninger som er oppstått her i landet, som egentlig er avleggere av de forskjellige samfunn som her er nevnt. Vi behøver ikke nevne de mere villfarne retninger som hyller alles frelse osv. Men det er en retning især som til en begynnelse tok vel imot pinsevekkelsen og innen

denne fikk fastere former satte et uheldig preg på mange av dens tilhengere. Jeg sikter til den fri-frie retning.

Det er uten tvil mange oppriktige kristne blant dem, flere av dem mottok også åndsdaopen, men har senere fornektet hva Gud har gjort. Disse stilte seg absolutt og bestemt imot all menighetsordning. De tilhørte, uttalte de, den ene store menighet som var oppskrevet i himmelen, og noe annet ønsket de ikke å tilhøre. Deres ledere talte meget imot «innskrivning i menigheten» og presiserte at det var nok når man var innskrevet i livsens bok. Men pinseveennene derimot innskriver i grunnen ikke folk i menigheten, de lærer at man tillegges menigheten når man døpes, og at innskrivningen skjer kun for å ha tilsyn med medlemmene og føre kontroll med medlemskapet. Innskrivningen er derfor en praktisk og nødvendig foranstaltning, en adressekalender som hjelper forstanderne til bedre å kunne føre tilsyn med sine medlemmer. Dette er noe som den alminnelige forstand må kunne tilsi enhver er absolutt påkrevd. Det viser seg også nå utover landet at en mengde av dem som før hyllet den fri-frie retning, har forlatt den, og slutter seg til pinsemenighetene, som stadig økes i antall og størrelse. Og det er vårt håp at de snart vil finnes i enhver bygd, i enhver kommune, i en hver by rundt om i hele vårt land. Forresten må man for å bli anerkjent av staten og få vielsesrett, fremstille en liste over 12 medlemmer med en valgt forstander for menigheten. Pinseveennene hevder at de vil fremme den bibelske menighetsordning, og mener seg å arbeide i overensstemmelse med Bibelens ånd, lære og praksis. Det er i England og Amerika oppstått et par pinesamfunn, hvis organisasjons-systemer vi ikke helt ut kan akseptere, nemlig: «Four-square»-retningen og

«The Assemblies of God» (Guds forsamling). Men hva læren
betreffer for øvrig, så er de i alt vesentlig enig med oss her
hjemme i de nordiske land, og Herren bruker dem til stor vel-
signelse. Men vi tror ikke desto mindre at den retning som føl-
ges i Norge, Sverige, Danmark og Finnland, er mest bibelsk.

DE KRISTNE MENIGHETERS TILBLIVELSE

Da storkirken ble til. – Bruddet med det apostoliske ideal.

Jeg, Jesus, har sendt min engel for å vitne dette for eder om menighetene; Jeg er Davids rotskudd og ætt, den klare morgenstjerne. (*Åp 22, 16.*)

– de kristne menigheter (*Gal 1, 22.*)

Alle Kristi menigheter hilser eder. (*Rom 16, 16.*)

Gud hadde sine menigheter – de jødiske – i verden lenge før de kristne menigheter ble til. Den ene store jødiske menighet ble delt opp i utallige små grupper eller menigheter som ble samlet i de forskjellige synagoger rundt omkring i Palestina og i fremmede land. Men alle følte de seg som en del av den store fellesmenighet og var det også. Således var også den store felles kristne menighet inndelt i mange større eller mindre menigheter, som var spredt omkring blant folkene.

De jødiske var etter Guds egen bestemmelse de første, men ble avløst av de kristne. Det er således ganske naturlig oppstått flere likhetpunkter mellom dem. De siste ble forberedt av de første, men de overgikk de første i kraft, utsyn, klarhet, herlighet og ble en fullkommengjørelse av alt det som hadde virkelig betydning, som de første pekte hen på.

GUDS PAKT ER IKKE BRUTT

At Kristus var med Guds «eiendomsfolk» fra begynnelsen av, det vet vi av Skriften. (Sml. prof.: **1 Pet 1, 11–12**; Moses: **Hebr 11, 24–27**.) Det er også klart for oss at de gamle trodde på den kommende Messias, Kristus, som verdens frelser. Men deres begreper var ikke så klare som våre, da vi har det historiske grunnlag å bygge på, men deres tro «ble regnet dem til rettferdighet».

Det er ingen forskjell med hensyn til moralen blant «eiendomsfolket» og oss. Det samme moralske grunnsyn er bindende for begge parter. Vi er likevel ikke bundet til bokstaven, men den åpenbaring av Guds vilje som gjaldt før Gud skrev den ned på de to steintavler. Hans grunnlov for menneskeheten er den samme nå som i begynnelsen. Dens innhold er visstnok blitt mer klargjort siden Åndsutgytelsen i Jerusalem, men dens krav er likevel de samme. Det er «Kristi lov» (**Gal 6, 2**), og den oppfylles ved kjærlighetens makt! (**Gal 5, 23; 6, 2; Rom 13, 8**.)

På grunn av folkets manglende utvikling måtte Gud i den gamle pakt med sinnbilder, faster, fester, seremonier og ofringer søke å levendegjøre forsoningens nødvendighet for folkets bevissthet, men grunntanken var der, og kravet på omvendelse og hellighet ble stilt med stor bestemthet, og «Herren har fortrolig samfunn med dem som frykter Ham, og Hans pakt skal bli dem kunngjort». (**Salme 25, 14**.)

Den vesentligste forskjell, det som splittet jødene i den første kristne tid, bestod i at noen trodde at Jesus av Nasaret var den

lovte Messias, andre ikke. Disse første ble vel skuffet da de så Ham lide korsdøden, men da Han oppstod og senere utgjøt sin Hellige Ånd over dem, da forsto de ennå klarere at det måtte være Ham – det kunne simpelthen ikke være noen annen, da Han svarte til alle de krav og skildringer som Skriftene hadde gitt med hensyn til den kommende Gjenløser. Med frimodighet forkynte de sin tro på Ham og «visste av Skriftene at Jesus er Messias». (*Apg 18, 28.*)

Til en begynnelse fikk disiplene adgang til synagogene. Mordermenigheten i Jerusalem holdt seg til templet, inntil det ble ødelagt av romerne. Det var i grunnen forunderlig hvor lenge de ble tålt i de jødiske kretser, da det jo måtte være innlysende for jødene at deres forkynnelse var en stadig dom over deres ledende menn og over dem selv. Om Paulus heter det: «Etter sin sedvane gikk Paulus inn til dem, og på de tre sabbatsdager holdt han samtale med dem ut av Skriftene og la ut og forklarte at Messias skulle lide og oppstå fra de døde, og sa: «Dette er Messias, den Jesus som jeg forkynner eder». (*Apg 17, 2–4.*)

I Antiokia, leser vi, (*Apg 13, 14–15*) gikk Paulus og hans venner «inn i synagogen på sabbatsdagen og satte seg der. Etter opplesningen av loven og profetene sendte da synagogeforstanderen bud til dem og sa: «Brødre! Har dere noe formaningsord til folket, så tal!» – Herav ser vi at synagogen som regel var utgangspunktet for apostlenes evangeliske og misjonerende virksomhet. I Korint holdt Paulus «samtale i synagogen, og han overbeviste jøder og grekere». (*Apg 18, 4.*) Det tok en god stund innen bruddet kom. Da flyttet han «inn i et hus som tilhørte en mann ved navn Justus, som dyrket Gud; hans hus lå

like ved synagogen». Og hans forkynnelse hadde slik innflytelse at selv synagogeforstanderen, Krispus, kom til troen på Herren med hele sitt hus.

I **Apg 19, 8** står det om Paulus at «han gikk da inn i synagogen og talte frimodig i tre måneder, idet han holdt samtaler med dem og overtydet dem om det som hører Guds rike til». Men så kom bruddet også der. Det står i **9. vers**: «Men da noen forherdet seg og ikke ville tro, og talte ille om Guds vei så mengden hørte på det, da brøt han lag med dem og skilte disiplene fra dem, og holdt daglig samtaler i Tyrannus skole.» Og der holdt han på i to år.

Det er av dette ganske lett å se at de første kristne menighetsdannelser oppstod gjennom et brudd med de gamle menigheter eller synagoger. Jødene antok først disiplene som sine likestillete og innbød dem til å tale på sine møter, men endelig skjedde skismaet. De kristne menigheter utgikk således fra de jødiske eller synagogene, iallfall begynte de på denne måte, og de bestod av de jøder som brøt med synagogen.

Av de senere utgravninger i Østerland har man sett at synagogene var på sine steder praktfulle bygninger, og det har uten tvil utgått megen innflytelse fra dem. De jøder som antok Jesus av Nasaret som Messias, fant seg altså nødsaget til å bryte med sine gamle venner og med synagogen og danne seg nye menigheter, på samme måte – for å illustrere forholdet – som mange senere forlot den katolske kirke og dannet protestantiske menigheter, eller som pinseveennene nå må forlate sine gamle samfunn og ordne bibelske menigheter.

Paulus stilling ble så avgjort til slutt, at han rystet støvet av sine klær mot de spottende jøder og sa til dem: «Eders blod komme over eders eget hode! Jeg er ren; fra nå av går jeg til hedningene.» Og så ordnet han en kristen synagoge like ved siden av den jødiske. (*Apg 18, 6–8.*) Jakob benytter likefrem ordet «synagoge» (*Jak 2, 2*) om den kristne menighet der hvor det i vår bibel står «forsamling». Det er forresten det eneste sted i Det Nye Testamente hvor ordet benyttes, og det av den apostel som mest søkte å bevare båndet mellom de jødiske og de kristne menigheter.

Når vi går ut fra at alle apostlene var jøder, og at Paulus antagelig var en berømt rabbiner, da er det all grunn til å tro at det gamle synagogesystem har hatt en bestemmende innflytelse med hensyn til de nye menigheters dannelse. Det er en antagelse som synes å utgå av de anførte steder, og som de lærde anser sannsynlig.

At det skulle bli en bestemt ordning i de nye kristne menigheter, var som gitt. Den gang som nå fantes ifølge dr. Hatch, foreninger, selskaper og samfunn for omtrent alle de interesser som søktes fremmet. «Det var derfor,» bemerker dr. Henson, «den naturligste ting av verden for dem som omvendte seg til kristendommen, at de dannet en lokal menighet. De hadde modeller for slike institusjoner like for hånden, og disse ble tatt som mønster. Av den utenforstående verden ble de kristne menigheter satt i samme rekke som de andre alminnelige foreninger; og det viser seg også at den romerske regjering betraktet dem som sådanne, da den første gang ble oppmerksom på dem. – Den gjorde til en begynnelse ingen forskjell mellom

jøde og kristen.» Den skulle likevel snart få føle at her var det ualminnelige krefter i virksomhet, krefter som truet med å omstyrte de gamle religioner og forvandle hele samfunnslivet. Derfor oppstod også forfølgelsene mot dem.

Idet de nye menigheter ble ordnet, ble de på grunn av det frie syn på Kristi rikes vesen og utstrekning også åpnet for dem av hedningene som omvendte seg. Og dette har også uten tvil øvet noen innflytelse på menighetens organisasjon og ordning. «Nye problemer,» sier Henson, «fremstod som en følge av de nye forhold, og løsningen av disse problemer gjorde krav på en omfattende innskrenkning av den jødiske modell.» Menighetsordningen ble således avpasset etter de forhold som oppstod og de krav som ble stilt. De jødiske menigheter påtrykte likevel de kristne menigheter sitt stempel i meget. Forholdene innen synagogene, såsom menighetstukt og den moralske disiplin, gudstjenestens ledelse og valget av tilsynsmenn, gikk igjen i tillempede former i den kristne menighet. Ifølge Henson hadde en fullstendig organisert synagoge sine eldste eller presbytere og disses offisielle representant, «synagogeforstanderen», og en som innsamlet almissene, så vel som en hvis bestilling svarer noenlunde til den moderne kirkeverges. Ifølge Edersheim utgjorde de eldste den lokale sanhedrin eller domstol. De valgtes av forsamlingen. Paulus viser mer frihet i menighetenes organiske sammensetning enn man finner i synagogene. Man har ment at Det Nye Testaments system ikke er bindende for alle og har derfor organisert de skarer som de har vært ledere for etter systemer som de mente svarte best til tidens og forholdenes krav. Men det viser seg at jo nærmere man kommer den opprinnelige modell, jo bedre! Og avvikelsen herfra fører

til skismaer og splid. Det blir ingen virkelig enhet før alle når frem til det bibelske mønster, derfor burde de beskrivelser som gis i Det Nye Testamente av de første menigheter, tjene som rettesnor for enhver tidsalder. Dertil er de bestemt. Man ser herav at apostlene samlet de troende i ordnede menigheter. Stadig omtales «menighetene». Til dels utgjør de bare en håndfull venner som samles i denne eller hin persons hus, eller også kan det være større menigheter.

PINSEDAG

På første pinsedag ble den første kristne menighet grunnlagt, og bestod av slike som trodde på Jesus av Nasaret, som Messias og gjenløser. Medlemmene – først de 120 og så de 3000 – var født av den Hellige Ånd og var således frelste sjeler. På pinsedag ble de smeltet sammen som ett legeme ved den Hellige Ånds dåp, og «Herren la hver dag dem som lot seg frelse til menigheten» (**Apg 2, 17**). Apostlene førte god orden med medlemmene og hadde alltid oversikt over medlemstallet. (**Apg 4, 4**.) Det var imot denne «menighet i Jerusalem» den første forfølgelse brøt løs. (**Apg 8, 1**.) Rundt omkring i de forskjellige lands byer ble det ordnet nye menigheter etter som Guds ord grep hjertene og jøder og hedninger antok troen på Jesus. Paulus ordnet selv en mengde av disse og reiste senere om og «styrket» dem. (**Apg 15, 41; 16, 5**.) Apostlene og deres skrifter dannet et bindeledd mellom menighetene, og dertil kom profetenes og evangelistenes arbeid rundt om i landene.

DEN LOKALE MENIGHET

Den lokale menighet ble et sentrum for lys og liv, åndelig og sosial utvikling. Enhver menighet ble en kanal for den Hellige Ånds kraftige liv, og det viste seg at alt er dømt til undergang og død, alt som hevder det menneskelige maktstyre og innskrenker Guds Ånds frie adgang til hjertene og hindrer hans gjerning i menighetene!

Uttrykket «menighet» omfatter i bred forstand alle frelst menneske. (Sml. *Ef 1. 22–23.*) Enhver som tror til frelse tilhører den menighet som er oppskrevet i himmelen, de har i tro tatt imot Jesus og opplevd gjenfødelsens under og er således født for annen gang – ved Guds Ånd. Disse og ingen andre tilhører denne store fellesmenighet, de er Guds barn og har sitt borgerskap i himmelen.

Men det er også like sikkert at denne store fellesmenighet skal, ifølge Kristi og hans apostlers ordning, gjøre seg gjeldende i mindre grupper eller menigheter overfor verden, og enhver troende skal søke samfunn med de andre troende og bli medlem i en av disse grupper eller lokalmenigheter, som har hver sin bestemte ledelse og sine bestillingsmenn og kvinner, for den store fellesmenighet er fra begynnelsen av blitt inndelt i større og mindre lokalmenigheter. Mange forbi går denne bestemmelse og mener at det er nok når de tilhører fellesmenigheten hvis medlemmers navn er oppskrevet i himmelen. Men så er ikke tilfelle! Jesus taler selv om flere enn én menighet. På flere steder sier Han i Åpenbaringen: «Den som har øre, han høre hva Ånden sier til menighetene.» Sammenlign *Åp 2, 7, 11,*

17, 29; 3, 6, 13 og 22. Les også **Rom 16, 4, 5, 16.** Her nevner Paulus «alle menigheter av hedningene», «menigheten» i Priskas og Akvillas hus og «alle Kristi menigheter». I **1 Kor 1, 2** nevner han «den Guds menighet som er i Korint», og i **16, 19** «menighetene i Asia». I **Gal 1, 22** omtaler han «de kristne menigheter i Judea». Vi kommer således ikke forbi det faktum at alle de første troende eller kristne stod – ikke bare oppført i den himmelske protokoll, men også i en eller annen av de mangfoldige «menigheter» som oppstod overalt hvor den første pinsevekkelse dro frem.

I tidens løp har menighetene avveket fra hverandre i lære og praksis på flere viktige punkter. Dette munnet til slutt ut i de store samfunn som fremdeles eksisterer, men den Hellige Ånd har gjennom vekkelser og kraftige talsmenn for sannheten søkt å føre folk frem til det opprinnelige mål som man har tapt av syne. Men dessverre viser det seg at etter enhver vekkelse har man atter stivnet til og dannet nye samfunn eller misjoner.

Pinsevennene i England, Amerika og andre land har som sagt også ordnet seg i organisasjoner av forskjellige slag, men Gud har åpnet våre øyne her i de nordiske land for den fare som ligger i dette. Straks man avviker fra den nytestamentlige praksis, har man lett for å synke tilbake i åndelig maktløshet som de andre samfunn tidligere, selv om man ellers er ren i læren og tror på Åndens kraft og ledelse.

Vi søker frem til det nytestamentlige mønster og tror at der går veien til å bli bevart i den opprinnelige kraft og fremgang, som har preget pinsevekkelsen fra begynnelsen av. Ikke ved men-

neskelige organisasjoner, ikke ved å lage apostler og profeter og andre bestillingsmenn. Nei, derved oppnår man bare et vrangbilde av Jesu plan med sin menighet!

MENIGHETENS HODE VAR JESUS

Kol 1, 18–19; Ef 1, 22–23. Hva enten det gjaldt lokalmenighetene eller fellesmenigheten. Fra dette hode skulle ledelsen utgå ved den Hellige Ånds hjelp og kraft. Derfor ser vi også at apostlene alltid stiller Jesu ord først i rekken. Hvis Han, mens Han var på jorden, hadde gitt råd i en sak eller senere ved åpenbaringer meddelt sin vilje, så var det menighetens grunnlov. Som eksempler kan anføres hva Paulus sier om brødsbrytelsen i **1 Kor 11, 23**: «For jeg har mottatt fra Herren, dette som jeg også har overgitt eder.» Om ekteskapet sier han: «De gifte byder jeg, likevel ikke jeg, men Herren –» (**1 Kor 7, 10**). Der hvor det gjelder deres forhold som forkynner evangeliet, sier han: «Så har også Herren fastsatt for dem som forkynner evangeliet, at de skal leve av evangeliet.» (**1 Kor 9, 14**.) Og når det angår selve evangeliets troverdighet, sier han: «Jeg kunngjør eder, brødre, at det evangelium som er blitt forkynt av meg ikke er menneskeverk; for heller ikke jeg har mottatt det eller lært det av noe menneske, men ved Jesu Kristi åpenbaring.» (**Gal 1, 11–22**.)

Jesus Kristus er således den kristne menighets midtpunkt. Hans plass er «midt imellom lysestakene». (**Åp 1, 13**.) Ingen skal forsøke å fordunkle Hans herlighet eller på noen måte fortrenge Ham! Hans ord er de troendes livsregel, Hans seier på Golgata og påskemorgen er vår sjels sikre anker. Hans Ånd opplyser, vekker, levendegjør og oppholder oss. Hver frelst, pastor,

evangelist, biskop eller pave som samler menighetene om seg og ikke Ham, har synd på sin samvittighet – en synd som sikkert vil utelukke ham fra himmelen. Det er sannhet det som O. T. Moe skriver:

Jesus, det eneste, helligste, reneste

navn som av menneskeleber er sagt;

fylde av herlighet – fylde av kjærlighet,

fylde av nåde, av sannhet og makt!

«I Ham bor hele guddommens fylde legemlig» og vi «er fylt i Ham, som er hodet for all makt og myndighet.» (*Kol 2, 9–10.*)

ET FORVILLENDE SKRITT

Et av den romersk-katolske kirkes store feil grep bestod i at den ville konsentrere ledelsen i ett menneske, som skulle opptre som Jesu stedfortreder og talerør i verden: paven. Hans ord skulle bli det siste og avgjørende i alle spørsmål. Derfor ble han også erklært ufeilbar og hans ord og avgjørelser ufeilbare. Det hele var naturligvis en menneskelig forordning eller mer korrekt sagt en satanisk bestemmelse!

Vi kan bare anerkjenne de inspirerte skrifters ufeilbarhet! Når man dernest legger binde- og løsemakten i pavens hand, som Peters stedfortreder, så vet vi at den samme makt ble overdratt av Jesus selv til menighetens ringere tjenere. (*Matt 16,*

19; 18, 18; Joh. 20, 23.) Det kan likevel ha sin interesse å se hvordan man kom bort fra den opprinnelige enkle og av Guds Ånd anviste form som apostlene benyttet. Det gikk for seg som en evolusjon og begynte da de ledende menn ga etter for kjødelig maktbegjær.

DA MENIGHETENE BLE STORKIRKE

Til en begynnelse betegnet uttrykkene «eldste» og «presbyter» og «biskop» ensbetydende stillinger. I **Apg 20, 17** brukes «eldste», men i det **28. vers** kalles de (i vår oversettelse) «tilsynsmenn». Dr. David Brown (engelsk statsk.bibelfortolker) sier herom: «Her» (i det **28. vers** altså) «skulle uttrykket være biskoper i stedet for tilsynsmenn, for at det faktum kunne gjøre seg gjeldende at eldste og biskoper var opprinnelig etter apostolisk synsmåte ett og det samme. Man kan ikke merke med bestemthet noen forskjell mellom disse to bestillinger før i det annet århundre, og det ble først en avgjort kjensgjerning sist i det århundre». Det var således ikke apostlenes mening at en biskop skulle beklede en høyere stilling enn en eldstebror. De bestemmelser som siden er vedtatt for å gi biskopen større makt og autoritet er derfor ubibelske!

I herr Johs. Laviks anmeldelse av boken «Keiser Konstantin» av dr. A. Ræder i «Dagen» som påviser hvorledes storkirken ble til, fremkommer hva vi gjentatte ganger har påpekt at det er avvikelsen fra apostlenes enkle og rettlinjede virksomhet som har gjort storkirken til en storstilet, imponerende organisasjon – men uten pinsekraften! Den har «navn av å leve, men er død!» Herr Lavik sier: «Ved apostlenes virksomhet ble det nemlig

dannet menigheter. Og menigheten er ikke bare kirkens begynnelse. Den er livsnerven i hele dens historie. Menighetene lå til å begynne med spredt rundt omkring i Romerrikets provinser. De stod for seg selv og styrte seg selv. Styret var helt demokratisk. Menigheten valgte selv sine eldste eller presbytere innen sin egen midte. Noe geistlig embete fantes ikke. Forkynnelsen var fri. Den som følte seg kalt av Ånden til å tale og vitne, gjorde det.

Fra denne begynnelse er det ikke vanskelig å følge den videre utvikling mot kirke. Den følger to klare linjer. Den ene linje går fra demokrati mot hierarki. Menighetens tilsynsmann – biskopen – fikk større og større makt. Og i samsvar hermed gikk ordets forkynnelse og nådemidlenes forvaltning over til en fast stab av geistlige funksjonærer. Den annen linje går mot samvirke og organisatorisk fellesskap mellom menighetene. Provinsens biskoper kom sammen til synoder for å behandle saker av felles interesse. Og i disse møter ble provinshovedstadens biskop ganske naturlig en forgrunnsfigur. Hans stilling ble mer dominerende enn de andre biskopers. Linjene går, som man vil se, sammen, og de peker begge mot en aristokratisk kirkeorganisasjon. Denne utvikling er fullbyrdet omkring år 300. Kirken er altså en kjensgjerning før Konstantin, men den er ennå uten rettsbeskyttelse. Den er ikke anerkjent av staten. Det lå i republikkens dager i senatets hånd å avgjøre om en fremmed religion skulle anerkjennes eller tillates. Senere ble keiseren Pontifex Maximus⁶ og fikk dermed myndighet til å treffe denne avgjørelse. Og keiserne før Konstantin hevdet med større og

⁶ Pontifex Maximus var høyestepresten i pontifexkollegiatet i Romerriket. Dette var det viktigste embetet i antikkens Romas religion.

mindre styrke og konsekvens den oppfatning at den kristne religion ifølge sin egenart er og må være statsfiendtlig. Konsekvensen av denne oppfatning er kristendomsforfølgelsene som kulminerte under keiser Diokletian.

Så kommer keiser Konstantin og med ham det store vendepunkt i kirkens historie. Det er kanskje ikke helt riktig å bruke uttrykket vendepunkt i forbindelse med kirkens historie. Den utvikling som er skissert foran fortsetter nemlig og påskyndes under keiser Konstantin. Man burde kanskje heller tale om et vendepunkt i statens historie. For det er staten som under keiser Konstantins ledelse totalt endrer sin oppfatning av og sitt forhold til kirken. Den nye kirkepolitikk er Konstantins originale idé, hans verdenshistoriske innsats. Med den fødes storkirken til verden. Religionen er ikke lenger en side av staten eller en funksjon av denne. Den er blitt en selv stendig størrelse som etter omstendighetene vil gjøre krav på en sideordnet eller overordnet plass.

Det er ingen tvil om at Konstantin begunstiget den kristne kirke. Allerede Milano-ediktet bestemmer at kirkegodset skal gis tilbake; og gjennom senere edikter ble det innrømmet kirken og geistligheten store privilegier. Kirkens klerus ble fritatt for alle personlige kommunale byrder. Kirken fikk rett til å motta testamentariske gaver av jord, penger og annet gods. Biskopene fikk en utstrakt domsrett. Ikke alene saker som angikk den underordnede geistlighet, var undergitt biskopens dom, men også vanlige sivilsaker, når det ble forlangt av en av sakens parter. Biskopens dom hadde den samme rettskraft som en vanlig domstols, ja, dens rettskraft var i virkeligheten større.

Biskopens dommer var nemlig inappellable. Hva kirkens organisasjon angår, vokser den stadig lenger bort fra de demokratiske ordninger som var dens utgangspunkt. Fra biskopene som de lokale sentralfigurer forgrener det hierarkiske system seg både nedover (presbytere, prester, diakoner osv.) og oppover (erkebiskoper og patriarker). Den høyere geistlighet fikk snart innpass ved hoffet, og dette gikk ikke for seg uten rivninger, hvilket også fremgår av keiserens formaningstaler til biskopene. Han advarer dem mot skinnsyke. De skal ikke prøve å ydmyke sine underordnede, men omgås verdig med hverandre. Hva endelig angår det lege element innen kirken, er det en selvfølge at den nye tingenes tilstand med hoffgunst og privilegier trekker til seg en mengde nye og uvedkommende elementer. Kirkens verdsliggjørelse er begynt.» Så vidt herr Lavik.

Når man forlater Skriftens enkle vei, så er det ikke langt til nedgang i åndslivet og i menighetens praksis og ledelse. Pavedømmet ble en mulighet, og med dette «ufeilbare» pavedømme kom storkirken i et forferdelig mørke, som Åndsødpte menn og kvinner senere har måttet søke bort fra for å nå frem til korsets klare lys!

Sammenblandingen av stat og kirke, hva enten den er skjedd i form av kirkestat hos katolikkene eller som statskirke eller folkekirke hos protestantene, var et stort feilgrep og har sin egentlige rot i den falske barnedåpslære som råder innen disse leire. Hele systemet er imot det bibelske mønster, som kun åpner adgang til medlemskap for troende mennesker og påbyr menighetstukt overfor troløse og falne medlemmer. Man forsvaret f.eks. barnedåpslæren rett ofte med at menigheten kom

i den etterapostoliske tid inn i mere rolige forhold. Apostlene utførte brytningsarbeidet og kunne ikke ofre så meget tid på kirkens egentlige organisasjon. Det er feil! Også de første kristne hadde barn, men det er ingen antydning til barnedåp blant dem. Man kjente bare til troendes dåp, enten det var barn som kunne bevisst tro, eller voksne.

Aldri hadde menighetens grunnleggere tenkt at man ville slippe vantro elementer inn i deres midte som medlemmer og ennå mindre som bestillingsmenn. Det er helt imot det bibelske ideal. Alle kristne ble formant til å gå «utenfor leiren», det var ingen forbindelse mulig mellom Gud og Belial. Det statskirkelige system har sluppet vantro prester, rene rasjonalister iblant, på prekestolene og åpnet adgang for uomvendte mennesker til menighetsrådet og kirkens styre. Kan man forundre seg over at disse motarbeider enhver vekkelse som kommer til byen eller bygden? Uomvendte folk synes ikke om vekkelse, selv om de er prester! Det eneste som muliggjør at prester av den art kan eksistere, er den autoritet staten gir dem, uten den måtte de fortrekke eller omkomme. Man kan ikke leve av tomme kirker når det er de frivillige ofre som opprettholder en virksomhet! Når mon vil de kristne menigheter nå frem til den første menighets enkelhet, renhet og guddommelige kraft?

Alle alvorlige mennesker – i alle evangeliske samfunn – ser at de forhold som råder i dag i den såkalte «kristne» verden er sørgelige, ja i mangt og meget forferdelige. Men er man villig til å oppgi de falske og ubibelske systemer man hittil har forsvart og de hjertenskjære tradisjoner, som bærer det menneskelige stempel, og stille seg helt og holdent på bibelsk grunn i alle

stykker? Inntil det skjer, vil de kristne stå splittet utover verden, men når det skjer, vil verden bli vitne til den samme kraft og fremgang blant de hellige som hos de første kristne, og Kristus vil bli herliggjort i en utstrekning som aldri før! Amen.

APOSTLER – PROFETER – PROFETINNER

Og Gud satte i menigheten først noen til apostler, for det annet profeter, for det tredje lærere, så kraftige gjerninger, så nådegaver til å helbrede, til å hjelpe, til å styre, forskjellige slags tunger. (*1 Kor 12, 28.*)

Det er et påkrevd studium å undersøke hvilke tjenere og tje-
nerinner Gud har «satt» i menigheten for å representere Seg,
ikke med diktatorisk myndighet, men under den Hellige Ånds
ledelse og opplysning som Hans og menighetens ringe tjenere.

APOSTLENE

De første i rekken som nevnes er apostlene. Paulus – tvunget
dertil av dem som ville svekke hans innflytelse – hevdet sin
apostelgjerning imot disse kjødelige angrep, skjønt han innerst
i sitt hjerte følte seg uverdigg til den (*1 Kor 15, 9*). Men det kall
han hadde fått, var guddommelig, og han ville ikke være «uly-
dig mot det himmelske syn». Sml. *Apg 26, 16–19; 2 Kor 11, 5–
6; 11, 18–31 og 12, 11–12; Gal 1, 15–20; 2, 6–17.*

Men slik var det uten tvil også med de øvrige apostler. De var
særskilt utkåret av Herren selv, de hadde sett Ham (*Apg 1, 21–
26; 22, 17–18*), og «en apostels tegn» var blitt gjort av dem
blant folket (*Matt 10, 1–8; Mark 16, 20*). Deres ord og avgjø-
relser, hvor disse var skjedd under Åndens særegne ledelse, var

bindende for menigheten, så de kunne si som f. eks. med hensyn til omskjærelsesspørsmålet: «Den Hellige Ånd og vi har besluttet» (*Apg 15, 7–33*). La oss likevel ikke glemme beslutningen ikke ble fattet av dem alene. Sml. **22. vers**: «Da vedtok apostlene og de eldste sammen med hele menigheten —». Den Hellige Ånd hadde gitt så håndpåtagelige bevis for sin vilje, at enhver som ville, kunne se og forstå den; men apostlenes uttalelser var uten tvil avgjørende. Dette ses ved flere anledninger. (*1 Kor 11, 23; 14, 37.*)

Når menighetens antall tiltok i den grad at apostlene ikke selv kunne være til stede og avgjøre spørsmål av viktighet, så begynte de å skrive brev til menighetene og de enkelte personer. En del av disse er oppbevart og utgjør sammen med de andre nytestamentlige skrifter de kristne menigheters grunnlov.

Hva selve apostelstillingen angår, så råder det atskillig uklarhet i våre dager om den. At det var flere enn tolv apostler, sier Skriften oss bestemt, men samtidig nevnes bare tolv apostlers navn på grunnsteinene i den evige stads murer (*Åp 21, 14*). Paulus er ikke medregnet blant de tolv, og det sies ingen steder at valget av Mattias var ugyldig, som noen påstår, fordi han ble valgt ved loddtrekning før åndsåpen. Barnabas nevnes også som en apostel sammen med Paulus (*Apg 14, 4, 14*).

Kallelsen til en apostelstilling foregikk ikke, ifølge Det Nye Testamente, gjennom profetier, ved en eller annen profet eller profetinne. Det finnes intet eksempel på det der. Gud satte dem til stillingen. For de fleste apostlers vedkommende ble de valgt mens Jesus var på jorden. Ingen ble valgt dertil av menig-

hetene, om enn disse merket det kall apostlene hadde fått og benyttet dem. Man anvender gjerne **Apg 13, 1–2** imot denne tankegang. Men Paulus sier selv at Gud utvalgte ham «fra mors liv» og kalte ham «ved sin nåde». (**Gal 1, 15.**) All fortjeneste var således utelukket. Han forstod lenge ikke sitt kall, men det ble ham forkynt. Sml. **Apg 9, 15; 22, 14–15**. Han var kalt til «apostel, ikke av mennesker eller ved noe menneske, men ved Jesus Kristus og Gud Fader, som oppvakte ham fra de døde». (**Gal 1, 1.**) Det samme gjelder uten tvil Barnabas, om enn dette ikke sies så bestemt. Hans egentlige navn var Josef, men han ble av apostlene tillagt navnet «Barnabas, det er utlagt: formanings sønn» (**Apg 4, 36**). Hans offervillighet var stor, og menigheten så i ham en leder blant de kristne, for den «sendte» ham til Antiokia for å ordne med vekkelsen der. I den engelske oversettelse står det; «– as far as, –» (så langt som til) hvilket tilkjenne gir at han stanset flere steder underveis. Hans karakter omtales greit i kapittel **11, 23–24**.

Det som fant sted i Antiokia (**13, 2**), var ikke utvelgelsen til apostelstillingen, men til en spesiell misjonsreise – den gjerning Herren hadde kalt ham til. Når den var avsluttet, kom de tilbake og rapporterte hva Herren hadde gjort (**14, 26**). De kunne umulig ha fullført sin apostelgjerning. De var apostler både før og etter. På sin annen misjonsreise tok Paulus med seg Silas og ble på samme måte som første gang «overgitt til Herrens nåde» (**15, 40**), og de rapporterte også da resultatene av reisen til menigheten som hadde utsendt dem (**18, 22**). Etter tredje misjonsreise kom han ikke tilbake, men døde som martyr. Man kan vel også gå ut fra at Silvanus, Timoteus og andre av Paulus medarbeidere ble regnet med som apostler (**1 Tess 1, 1**). Merk

uttrykket «vi» flere ganger like til **2, 6** og **5, 14**. I **2 Kor 8, 23** og **Fil 2, 25** har det greske ord «apostolos» en «mere bred og almen betydning enn vanlig», ifølge bibelfortolkerne dr. Whedon og dr. Fausset. «De var «utsendinger», og ved dem ble forbindelsen mellom de forskjellige menigheter i den kristne republikk vedlikeholdt.» (Whedon.) «De var forskjellige fra de «apostler» som fikk sitt kall direkte fra Kristus, slik som de tolv fikk det og Paulus.» (A. R. Fausset.) Ordet oversettes også med «utsending» og «menighetsutsendinger» i vår norske bibel.

Pastor Donald Gee uttaler at «nøkkelen til forholdet får man ved å skjelne mellom de grunnleggende apostler og dem som bygget videre på den lagte grunnvoll». Når man ifølge Skriften må regne med flere enn de tolv apostler, da er dette en sunn fortolkning av forholdet. For det første befri det oss for å tro på eller forvente at noen ny apostel skulle oppstå, som kunne omstyrte hva de grunnleggende apostler har gitt oss. Det kommer ingen ny åpenbaring som vil forkaste den som Herrens første apostler fremkom med. I dette stykket sier vi som Donald Gee: «Den grunnleggende gjerning som ble betrodd de første apostler, er for lenge siden opphørt. Alle som har anmasset seg av å være «apostler» i den forstand og har gitt seg ut for å bringe en ny åpenbaring hvorpå man kan bygge en ny kirke, de kan man trygt betegne som bedragere eller villedende entusiaster, hvor alvorlige de enn har vært».

Man har derfor, som sagt, betegnet dem som kom etter de grunnleggende apostler med uttrykket «utsending» eller «menighets-utsendinger». De bygget videre på det opprinnelige grunnlag og styrket menighetene både ved skrift og tale. Også i

den mere moderne tid kan man peke på slike, som visstnok ikke har utgitt seg for «apostler», men de har utført og utfører den dag i dag en apostolisk gjerning – ikke som de grunnleggende apostler, – men som menn der av Gud er blitt utrustet til store åndelige gjerninger på det allerede lagte grunnlag. Som bevis for at de ikke hører til de grunnleggende apostler, – men som menn der av Gud er blitt utrustet til store åndelige gjerninger på det allerede lagte grunnlag. Som bevis for at de ikke hører til de grunnleggende apostler, kan påpekes deres uenighet i flere viktige lærespørsmål, så som: Dåp, nattverd, hellighetsspørsmålet, Åndsdaap, menighetsorganisasjon osv. Men Gud har brukt dem til tross for dette, da han har sett deres oppriktige vilje til å tjene ham.

Det var ingen uenighet rådende mellom de grunnleggende apostler. De var og forble fullt ut enige om Herrens vilje i alt. Og selv om det på et apostelmøte oppstod «et skarpt ordskifte» (*Apg 15, 7*) om omskjærelsesspørsmålet – noe man ganske naturlig kunne ha ventet – så bøyde alle seg straks for det overnaturlige bevis for Guds vilje i saken, som Peter fremla, at Ånden også var falt over hedningene, – bekreftet derved at de «hørte dem tale med tunger og høylyst prise Gud». Alle apostler erkjente dette guddommelige svar! (*Apg 10, 46; 11, 15–17; 15, 8–11.*)

Men blant de senere samfunns grunnleggere har det vært uenighet om mange viktige spørsmål, og den uenighet består blant deres tilhengere den dag i dag. Men de har likevel stått som «apostler», i dette ords mere begrensede form, eller «menighets-utsendinger». Her kan man nevne menn som Ans-

gar, som ofte kalles «Nordens apostel», Luther, Calvin, Wesley, Knox, Edwards, Finney, Hudson Taylor, W. Carey, Hans N. Hauge, George Fox, William Booth, Skrefsrud og en mengde andre.

«På misjonsmarken i dag og i hjemlandene,» sier pastor Donald Gee, «finnes det anledning til på en skriftmessig måte å oppfylle en apostels tjenester for dem som har gaver dertil og det guddommelige kall.»

Slike vil fremfor alt ikke være selvbestaltede, selvbevisste, egenkjærlige, stolte diktatorer, men ydmyke menn, som ved sitt liv og de anlegg Gud gir dem, og især den Hellige Ånds kraft, som fyller og ledsager dem, lett vil bli oppdaget av menighetene og få nok av oppgaver å løse og arbeide å gjøre ut fra den menighet hvor de står som medlemmer. De står da, som de forannevnte (*2 Kor 8, 23*), som «menighetsutsendinger», spesielt utrustet av Gud til å vekke, grunnfeste og hjelpe sjelene, til å grunnlegge menigheter og fremhjelpe disse.

Heller ikke skal de eller noen annen innvies til sin gjerning ved å bli salvet med olje, slik som man gjør det i «Den apostoliske kirke». Dette er helt i strid med Det Nye Testaments praksis!

Min venn, pastor Lewi Pethrus, skriver følgende derom: «I den såkalte apostoliske kirke i Wales, som også har fått en avlegger i Danmark, går man så langt at man ikke alene uttar og utvelger de bærende av de åndelige stillinger, men de salver dem også med olje. Innsettelse av apostler, profeter, lærere og evangelister osv., går til på den måten at de utnevnes gjennom profetisk budskap og deretter innsettes de ved å bli salvet med olje og ved håndspåleggelse og bønn. Da jeg for en tid siden spurte en

bror som var kommet inn i denne lære, hvilken støtte de kunne ha for en slik handlemåte, sa han at Guds ord foreskrev at vi skulle salve de syke med olje, og så kunne det ikke være uriktig å salve apostler og profeter. Da jeg fremholdt at jeg anså at salving av syke ikke var noen grunn til at apostler og profeter også skulle salves, ble det anført som støtte for handlingen at man i Det gamle Testamentets tid salvet profeter og konger på denne måte.

Man forstår hva en slik ordning kan føre til. Hvor langt kan man ikke komme når man benytter seg av et slikt argument som dette at apostler og profeter bør uttas ved salving med olje fordi syke, ifølge Jakobs brev, skulle behandles på denne måte. Eller hvis man gjør Det gamle Testamente til ledetråd for Kristi menighet, så burde man jo være konsekvent og gå tilbake til å holde lovens seremonier i sin helhet.

Det var ved å søke støtte i Det gamle Testamente at mormonerne med deres apostler i spissen kommet inn på å praktisere flerkoneriet.⁷ Går man nærmere inn på saken med disse venner som tror at man ikke alene bør utta, men også ved salving utskille apostler, så får man vite at denne ordning har sin grunn i en profeti. En bror til den waleske apostoliske kirkes opphavsmann, Dan Williams, har fått et «profetisk budskap» om at apostler skal salves med olje for på denne måte å uttas til deres kall. Forsvarerne for denne anordning sier: «Vi tror på profetier, og derfor tar vi også hensyn til det som i et slikt tilfelle profeteres. De som ikke antar den forskrift som er sagt gjennom en profeti, de tror ikke på profetisk budskap.» Slik reson-

⁷ og Luther og Melanchthon forfulgte «gjendøperne» så hatefullt.

nerer vennene innen den apostoliske kirke. Men sier ikke Skriften at vi skal prøve alt? Paulus sier: «Ringeakt ikke profetisk tale, men prøv alt, hold fast på det gode.» (1 Tess 5, 20–21.)

Johannes sier likeså: «Dere elskede! Tro ikke en hver ånd, men prøv åndene om de er av Gud! For mange falske profeter er gått ut i verden.» (1 Joh 4, 1.) Det er således i full overensstemmelse med Guds ord ikke å ta en sak for avgjort riktig fordi den styrkes ved en «profeti». Det finnes også andre vitnesbyrd som må til for at vi skal erkjenne at en lære eller praksis er riktig. Profetiene må i første rekke være i overensstemmelse med Guds ord. Om det kommer en profeti frem i en så viktig sak som angår besettelsen av de åndelige stillinger, og denne profeti savner støtte i Guds ord, så må enhver sunn troende og av Ånden opplyst kristen innse at en slik profeti er falsk. Det er også verd å legge merke til at den profet som har båret denne profeti frem om at apostler og profeter skal salves med olje, er den ledende profet innen den apostoliske kirke i Wales. Det er på hans profetier at en del av anordningene innen nevnte sammenslutning grunner seg. Hvilket fryktelig ansvar å bygge en hel såkalt «apostolisk kirke» med dens læresetninger på profetier som savner støtte i de hellige skrifter. Så sant vi har respekt for Det nye Testamente som rettesnor for den kristne menighet, må vi innrømme at det er en falsk profeti som sier at de bærende av de åndelige stillinger skal innvies ved å salves med olje. Og da den person som har båret en slik profeti frem, ikke i dette spørsmål erkjenner profetien som falsk, forstår man at en slik profet må være falsk. Hvordan kan frelste mennesker la seg forlede til den grad at de erkjenner og underordner seg et slikt system som hviler på en slik grunn?»

Så langt Pethrus. Vi slutter oss helt til hans uttalelser. Det er ikke så få såkalte «apostoliske» kirker og samfunn som er oppstått i tidens løp gjennom menneskelig kløkt. Deres grunnleggere har muligens vært velmenende, jeg tør ikke bedømme deres personlige forhold, men alt som er laget av mennesker er dømt til undergang, alene det som følger det bibelske spor, består i lengden!

PROFETER – PROFETINNER

Profeter nevnes like etter apostler i den liste Paulus gir av bestillingsmenn innen menigheten. Og i dette tilfelle gjelder det begge kjønn, både profeter og profetinner. Peter anfører på pinsedag Joels profeti og sier: «Det skal skje i de dager, sier Gud, da vil jeg utgyte av min Ånd over alt kjød, og eders sønner og eders døtre skal tale profetiske ord, og eders unge menn skal se syner, og eders oldinger ha drømmer; ja, til og med over mine treller og over mine trellkvinner vil jeg i hine dager utgyte av min Ånd, og de skal tale profetiske ord.» (*Apg 2, 17–18.*)

Dette stemmer også med Paulus ord i **1 Kor 14, 31**: «For dere kan alle tale profetisk, én ad gangen, så alle kan lære og alle formanesh.» Her bør vi legge merke til forskjellen mellom den spesielle profetiske gave og den almene. Når han spør: «Er vel alle profeter?» da tenker han på den spesielle gave, derimot når han sier: «Dere kan alle tale profetisk» eller som i **14, 1**: «Streb etter de åndelige gaver, men mest etter å tale profetisk,» eller som i **14, 24**: «Om alle taler profetisk,» da tenker han på den almene gave å tale profetisk. Det er med det som med tungetalen. Når han nevner den spesielle tungemålgave,

så spør han: «Taler vel alle med tunger?» Men når han tenker på den tungetale som f. eks. medfølger Åndsdåpen, sier han: «Allikevel ønsker jeg at dere alle talte med tunger.» Det samme gjelder den spesielle troens gave. Av **12, 9** sees det at det er dem som synes å være spesielt utrustet med troens gave, men det utelukker ikke den almene gave, for det står uttrykkelig: «Uten tro er det umulig å takke Gud.» (**Hebr 11, 6.**) Diakonen og evangelisten Filip hadde «fire ugifte døtre som hadde profetisk gave». Antagelig den spesielle gave. Hvori bestod nå denne gave å «tale profetisk»? Paulus gir oss et bestemt svar på dette spørsmål: «Den som taler profetisk, taler for mennesker til oppbyggelse og formaning og trøst.» (**1 Kor 14, 3.**) Det var deres gjerning, og den var meget viktig. Jeg er redd for at vi ikke har lagt til strekkelig vekt på dette, for ikke å tale om samfunnene i alminnelighet. Man har gått ut fra at det var presten eller pastoren – spesielt de med universitetsutdannelse – som skulle tale Guds ord, alle de andre skulle tie – spesielt kvinnene. Nå begynner man å komme over det. Innen de friere samfunn har man i årrekker gitt rom for det spontane og umiddelbare vitnesbyrd, men man har også der lett for å stivne til igjen, så det blir bare de utvalgte, de utkårede, som skal tale. Innen pinsevekkelsen må vi også være våkne overfor dette, så vi ikke bare forventer noe fra Herren gjennom forstanderen eller elds-tebrødrene og evangelistene. Det må alltid være en Åndens frihet på møtene, så den som er grepet av Ånden kan få komme til med det vitnesbyrd som Herren vil frembære, enten det skjer gjennom mann eller kvinne, barn eller olding – likevel selvfølgelig slik at den ene ikke forstyrrer den annen – «én av

gangen». (*1 Kor 14, 31.*) Camisardene⁸ var kjent for den Åndens kraft som fylte dem, og som følge derav gikk tungetalen og den profetiske gave side om side. Det fantes ikke bare voksne som var grepet av Ånden, men «barn stod frem og holdt mektige prekener mens hele legemet skalv under kraften». Selvfølgelig ble denne vekkelser i Cevennene møtt med motstand av de kirkelige autoriteter, de synes aldri riktig å forstå hva den Hellige Ånd gjør, men vil bestandig binde gudstjenesten i stramme, menneskelige former. Slik var det på Kristi tid, og opp igjennom de kristne menigheters historie møter vi den samme ånd rett som det er – også i våre dager! I året 1701 fantes det omkring 8000 Åndsfylte mennesker i Cevennene. Bevegelsen grep inn i arméen også, så kongen måtte sørge for at et helt regiment av «inspirerte soldater flyttet over til Holland». Lohman sier at «ifølge troverdige beretning hendte det at Åndsfylte folk som bare kunne uttrykke seg i den alminnelige dialekt blant folket, talte fransk til fullkommenhet».

Slik gikk tungetalen og profetien hånd i hånd i de store bevegelser. Det var jo den samme ånd som frembrakte begge deler!

Tenk på den mektige ånd som grep folk i det 17. århundre i England, under den såkalte «Filadelfia-menighet». Innflytelsen derav nådde også til Tyskland. Tenk på tungetalen og profetien under den irvingianske vekkelser! Hvor sørgelig at det stivnet til og munnet ut i en av liturgi og formvesen bundet kirke! Tenk på kvekerne! De fikk sitt navn derav at de skalv og ristet når de vitnet, under Åndens kraft. Det engelske ord for riste er «quake». Så kalte man dem «Quakers» – derav navnet «kvekere».

⁸ Franske protestanter.

Og i en mengde andre bevegelser som er oppstått i tidens løp, ser man hvorledes den Hellige Ånd har drevet de troende til å profetere og tale i tunger. Således også innen pinsebevegelsen. Når man hører den rene profetiske tale, da føler man trang til å utbryte: «Jeg skulle ønske at hele Herrens folk var profeter!» (**4 Mos 11, 29.**) Det er denne brennende og av Herrens Ånd fremførte tale som har samme kraft i dag som blant de første kristne, og som så ofte har åpenbart seg under de forskjellige vekkelser i tidens løp. Det er dette som gjør at Herrens ord får en uimotståelig kraft og virkning. (**1 Kor 14, 24–25.**) Folk som ingen utdanning har hatt, er plutselig blitt drevet av Ånden til å frembære mektige budskap og det til og med i et språk som i renhet og skjønnhet langt overgår det dagligdagse språk de ellers bruker.

Enhver burde da forstå at dette er et guddommelig under, og at Herren også i våre dager har et budskap til menneskene, at Han, ikke bare gjennom «lærere», som utlegger ordet, vil undervise folket om sin vilje, men at Han taler gjennom inspirasjonen – den Hellige Ånds kraft – til store og små, gjennom de mennesker som gir seg helt hen under Hans innflytelse.

Ofte går lærer- og profetgjerningen hånd i hånd så en og samme person er både lærer og profet. Det som gjelder for alle er å lytte til når Herren taler og prøve det talte ved Skriftene, og er det i samklang dermed, skal man bøye seg for det og leve etter det! Amen!

FORKYNNERGJERNINGEN

«Legmannsvirksomheten» – Hvem er «prest»? – De bibelske stillinger i menigheten

Etter som enhver har fått en nådegave, så tjen hverandre med den som gode husholdere over Guds mangehånde nåde. (1 Pet 4, 10.)

DEN PROFETISKE GAVE OG FORKYNNERGJERNINGEN

Vi bør erindre at den profetiske gave gis også til andre enn dem som kalles «profeter». Apostlene, spesielt Paulus, synes å være utrustet med alle Åndens gaver. De forskjellige gaver griper ofte inn i hverandre, eller ytrer seg slik at enkelte har flere. Man venter ikke av den som er «lærer», at han kanskje også skal tale profetisk – men det er ikke utelukket. Paulus, Peter m. fl. var både lærere og profeter, og det samme gjentar seg hos dem som ikke er apostler. Filip ble valgt til diakon – menighets-tjener) men virket også som evangelist.

1. Vår tid har oppdelt dem som fører ordet i menigheten med benevnelsen: forstandere, prester, emissærer, pastorer, evangelister, misjonærer osv. Det kunne nevnes andre. Prestene raste i min ungdom ofte mot emissærene, og pastorene har ofte hatt lite til overs for evangelistene. Grunnene til dette har vel vært forskjellige. Iblant har man ansett disse emissærers og evangelisters inntrengen i en bygd eller by som et overflødig og

unødvendig inngrep i prestens eller pastorens rettigheter. Da jeg kom til Voss i min ungdom, og begynte virksomhet der, sa presten til meg: «Jeg skjønner ikke hva De skal gjøre her, Bar-ratt, her har vi hatt fred i flere hundre år.» Jeg mente at da var det på tide at det ble ufred.

Noen har funnet sin verdighet krenket. Folk gikk ikke i kirken og hadde ikke gjort det på lange tider, men nå «gikk de etter den-
ne legmannen», som var helt ulærd, det var likevel menings-
løst! Eller kanskje presten var litt engstelig for sitt levebrød, for
«hva en slik bevegelse kunne føre til var ikke godt å vite!»

De lærde har ringeaktet «legmannen», og «legmannen» har kanskje ofte vært kjødelig nok til å skjelle ut presten – «man-
nen med universitetsutdannelsen».

Uttrykket «misjonær» omfatter i grunnen den samme stilling som emissær eller evangelist, eller kanskje også en pastors eller forstanders stilling i hjemlandet. Saken er den at «kirken» strever fremdeles med gamle rester fra pavekirken. Det gjelder også hva titler og benevnelser angår og den maktstilling de betegner.

2. Her kan det passe å anføre hva den kjente predikant Ludvig Hope⁹ sa på et «legmannsmøte»: «Kvar sann kristen har fått ei nådegåva, og på det grunnlaget er Guds folk hushaldarar over Guds mange slag nåde. Det er på dette bibelske grunnlag at lekmanns-arbeidet er bygt. Her ligg den kyrkje-lina som Det Nye Testamente kjenner. Alt arbeid i Guds rike er bygt på nå-

⁹ Ludvig Hope (født 17. januar 1871 i Masfjorden i Hordaland, død 26. oktober 1954) var en norsk predikant og kristenleder.

degåvene, og disse nådegåver har gjort alt Guds folk til Guds og Kristi prestar.» Så anfører han professor Evjen «Det finnes ingen nådegåver hos den vantro. — Alle disse gaver har sin opprinnelse i nådens, ikke i menneskeåndens eller naturens rike. Deres formål er åpenbarelse og anvendelse av nåde. Deres bærende kraft er nåde. De er av nåde, for nåde og til nåde. — Vi taler ofte om de kristne som om de bestod av to stender: pretestanden og legfolket. I protestantisk språkbruk kan dette ikke bety at prestene er mere åndelig enn legfolket. Det betyr at de sitter inne med en mere eller mindre teknisk utrustning på teologiens område, hvilken legfolket, som ikke har studert teologi, mangler. For Gud er alle troende prester. Vi kan også si at for Gud er alle troende legfolk. — Teologisk dannelse er ikke en nådegave. —

Ikke engang apostlene hadde noe embete. Et embete er en funksjon som er grunnet på rettslig ansettelse. Apostlenes funksjon berodde på deres samvær med Jesus. Jesus kalte apostlene ikke til embets-innehavere eller utsendinger, men som fullmektige, vitner, utrustet med Kristi myndighet. Denne fullmakt er i dag overalt hvor Jesus er. Kirken hadde ikke embete, men nådegaver, den hadde ikke embetsmenn, men ånds-begavede.» Her vil vi likevel innvende at de ble betraktet som «utsendinger» og «menighetsutsendinger». (*Fil 2, 25; 2 Kor 8, 23.*) Så fortsetter Hope «Ein av dei to gongene eg i mitt liv hørde biskop Heuch tala, sa han millom anna: «Hver eneste kristen er en født prest, og andre prester kjenner ikke Det Nye Testamente.» Han siterer så teologen Rendtorff: «At ordet forkynnes er frelsesordning. At det for ordens skyld prekes av en prest og ikke en legmann for en forsamling er menneskelig

anordning. – Hvor presten taler Guds ord som for Gud, der skal han adlydes. Men den samme rett tilkommer også den troende legmann. – Dette krever kristendommen.» ...

«Ein truande lekmann har same retten og same plikten i Guds rike som ein uumvend prest. Men ein uumvend prest har likso lite rett til å tena i Guds forsamling som en uumvend sakfører, bonde, fiskar eller skomakar. Den retten han har, saman med alle andre, er å umvende seg til Gud. Preste-vigsla og embetet gir ingen uumvend mann denne heilage retten.

Men kvart einaste pånytt-født menneske er prest i Guds heilagdom, i Jesu Kristi kyrkja, anten det står i Nidaros-domen i presteskrud eller på ein stein i vadmalsstrøya, i ein fiskarbåt i oljehyra, står ved vogga, går etter plogen, i skulestova, i sjuke-stova eller sit midt i heidendomens mørke.

Den tanke at presten skulle ha en ser-rett eller ein ser-plass framfor lekmannen, so lekmannen skulle vera berar av og tenar for det «spontane» vitnemål og presten berar av og tenar for kunnskapen, lærdommen og det uppsedande i Guds for samling, det er framandt for nytestamentet.»

Hertil sier vi hjertelig «amen»!

3. Vanskeligheten oppstår derav at man har sammenblandet verden med de troende innen statskirken. Man går ut fra den falske antagelse at alle som fødes i landet og «døpes» som barn er kristne. «Dere gode kristne» er den hilsen folket hører fra prekestolen, og ennskjønt den største del av befolkningen

aldri har kjent noe til et personlig liv i Gud, så regnes de med, de tilhører en eller annen «menighet» i kirken, de innvelges til bestillinger der, og innbiller seg at alt er vel, at de er kristne.

I dette miljø vokser ungdommen opp. Når det gjelder valget av sin livsstilling, så tør det hende at de får lyst til å studere teologi og endelig blir de prester. For manges vedkommende avhenger ikke et slikt valg av et personlig liv i Gud. Alle er jo «kristne», sier kirken. De ble det i barnedåpen og da må de få lov å velge en prestestilling like godt som andre velger å være lege, ingeniør osv. Dette forklarer også meget annet f. eks. hvorfor man vraker vekkelse og slår inn på oppdragelseskristendom. Man er kristen, sies det, nå gjelder det bare å oppdra disse kristne rett.

Tenk, hvilket system! Man skal oppdra personer til å leve som kristne, skjønt de aldri har vært kristne! Det blir jo bare å pole-re det gamle menneske.

Her er det legmannsvirksomheten har grepet inn med Hans Nielsen Hauge og dissentersamfunnene i spissen. Man har sett tomheten og faren ved denne tankegang. Universitetsutdannelsen har ofte vært en hindring til å fatte den. Legfolk har hatt lettere for å se den – hvis de leser og tror Guds ord – enn de hvis forstand er blitt omtåket av en villfarende teologisk utdanning. De ser at størsteparten av den norske befolkning lever «uten Gud og uten håp i verden!»

Når derfor en vekkelse kommer, og som regel holder den seg «blant legfolket», så oppreiser Ånden vitner blant dem, og disse «legpredikanter» har kanskje «fullt hus» mens kirkene, med

de døde prester, står tomme. Det er det som ofte vekker forundring og forargelse!

Jeg mener ikke at det ikke er virkelig troende og frelste prester. Jeg kjenner selv flere, men det store feilgrep består deri at kirken består både av vantro og troende medlemmer, av vantro og troende prester, ja, man kan stå i prestekjole eller på professorkateteret og dosere lærdommer som er helt i strid med Guds ord, men man regnes like fullt med som «kristen». Hvilket vrangbilde av det sanne kristelige system!

4. Legpredikantene – de virkelige kristne blant dem (for til og med i deres rekker er ofte kun oppdragelseskristendom sneket inn), reiser seg imot dette mere og mere og krever nå som Ludvig Hope, at en legmann skal ha, eller rettere har, ifølge Skriften, like meget rett til å preke og betjene en menighet som en der har tatt teologisk embetseksamen. En uomvendt og vantro prest burde ikke engang få adgang til prekestolen, hans plass er ved botsbenken.

Dette syn er helt ut bibelsk!

5. Men hvorfor vil det troende legfolk og de troende prester lengre tilhøre en kirke som tillater et så falskt og fordervelig system som det statskirkelige? Hvorfor går de ikke alle ut og skiller seg fra bedraget, som fører skarer av vårt folk på villspor? Hvorfor ordner de ikke bibelske menigheter? De holder så lenge på villfarelsen at Herren må til slutt forkaste dem hvis de ikke forandrer sitt forhold. «Gjenstridighet er trolldomsynd!» De bør i det minste arbeide for statskirkesystemets oppløsning. Nå må ingen tro at jeg ved dette mener oppløsning

av den virkelige kristendom og sanne virksomhet som pågår innen statskirken! Saken er at man i vide kretser innen statskirken ikke lenger tror på dens effektivitet og gagnlighet, derfor har man organisert seg i indremisjonsforeninger og hedningemisjonsforeninger m. m., som i grunnen bare er (på noen kanter av landet især) nye menigheter innen den såkalte statskirkelige «menighet».

La forbindelsen mellom stat og kirke opphøre, kirken og all kirkelig eiendom overdras de lutherske menigheter. De som f. t. er prester, som ikke antas av menighetene, kan gå av med pensjon. Kristendomsundervisning må bibeholdes i skolene like fullt uten å forutbestemme lærerens eller lærerinnens valg av samfunn, og med fri adgang til å unngå det for de menigheter (lutherske så vel som andre samfunns) som selv sørger for undervisningen. Så får menighetene la de evner og nådegaver de har i sin midte fremelskes ved den Hellige Ånds hjelp og drivende kraft, hva enten man i leg eller lærd.

6. Faktum er at innfor Herren har det intet å bety om man er leg eller lærd. Han kan kalle og bruke hvem han vil. Den mann som er helt frelst og har kall av Herren til predikegjerningen vil selvfølgelig sette seg inn i Guds ord, og selv om han er en «legmann» vil Ånden kunne bruke ham, ja muligens i langt sterkere grad enn mannen med universitetsutdannelsen! Meget vil bero på de gaver Ånden skjenker ham.

I de kristne menigheter må man være våken for de krefter som Herren åpenbarer, og erindre at uttrykket «prest» hører den gamle pakt til. Kun i den forstand biskop Heuch anvender ordet

er man prest i den nye pakt: «Hver eneste kristen er en født prest, og andre prester kjenner ikke Det nye Testamente!»

Da kan man likeså gjerne oppgi uttrykket med en gang som særstilling for et Herrens vitne. Selve forkynnergjerningen beror da hos dem som Herren kaller dertil etter det ny-testamentlige mønster.

ANDRE STILLINGER I MENIGHETENE

1. Vi har alt sett noe på apostlenes og profetenes stilling. I *Ef 4, 11–16* nevnes evangelistene etter profetene. De var som regel banebrytere for kristentroen. Se f. eks. Filip i Samaria (*Apg 8*). Han var en banebryter i den Hellige Ånds kraft. Sjeler ble frelst og døpt i vann, syke ble helbredet, men det ser ikke ut til at Filip kunne føre de troende frem til Åndsåpen. Det skjedde først da Peter og Johannes ba for dem.

Det er en mengde predikanter som benyttes til vekkelse så sjeler frelses, også i våre dager, men de formår ikke å føre de troende videre. Hvis de så blir harme på dem som gjør det, så lider de sikkert skade på sitt eget åndelige liv!

Filip gledet seg uten tvil over apostlenes hjelp og var ikke misunnelig på dem, men mange betakker seg dessverre i dag for den hjelp andre yter disse som Herren bruker for å føre sjelene videre frem i åndslivet. Sørgelig nok!

2. Evangelisten hadde til dels samme oppgave som profeten: å «tale for mennesker til formaning, oppbyggelse og trøst», og var således både profet og evangelist. Og dette skjedde, selv

om de lærde uttalte at de var «bare lekfolk» Apostlene selv ble ansett for å være «ulærde og lekmenn» (*Apg 4, 13*). De var likevel anerkjent og kalt av Gud, og det var hovedsaken! Deres forkynnelse var derfor like betydningsfull – når den skjedde i Åndens kraft – som den lærde manns. Det var en Åndsfødt forkynnelse!

3. Vi ser av alt dette at den første betingelse for å være en ordets forkynner, er at man får et bestemt kall fra Gud ved den Hellige Ånd og anerkjennes og utsendes av den menighet hvor man står som medlem. Hvis menigheten er død eller sover, så får man følge kallet like fullt, og gå den vei Herren anviser, men en våken menighet vil sikkert oppdage Herrens fingerpek og vite å vurdere dem som Ånden kaller.

4. Vi må nemlig ikke glemme at om enn Gud kan benytte hvem Han vil – leg eller lærd – og utruste dem med Åndens gaver, så er ikke alle kalt til predikegjerningen.

Alle er «prester» i åndelig forstand i Guds menighet, men ikke alle er kalt til «apostler, profeter, evangelister, hyrder eller lærere» (*Ef 4, 11*). Timoteus hadde et spesielt kall til predikegjerningen. Paulus sa til ham: «Forkynn ordet, vær rede i tide og i utide, overbevis, irettesett, forman med all langmodighet og lære! – Vær du edru i alle ting, lid ondt, gjør en evangelists gjerning, fullfør din tjeneste!» (*2 Tim 4, 2–5*.)

Men et slikt kall får man enten man er leg eller lærd, som Hope sier. Det gjelder å kjenne sitt kall og være tro mot det! Og i troskapen vil evnen skjerpes ved Åndens hjelp til å fylle sitt kall rett.

5. Det er nok så, som prof. Evjen sier, at den vantro ikke får av Åndens nådegaver, men vi må ikke glemme at Gud selv har nedlagt evner av en eller annen art hos alle mennesker og at disse, når mennesket blir gjenfødt, kan adles og anvendes i det godes tjeneste: sangens evne, diktingens, musikkens, talens evne osv., og det er ikke utelukket at Ånden også kan knytte sine spesielle nådegaver til disse, det synes å forekomme gjennom sang og tale i tunger, gjennom profeti og preken. likevel ser vi at personer som menneskelig sett ingen større evne eller begavelse har, likevel får store nådegaver etter at de er blitt Åndsdøpt. Det er blant åndsdøpte personer at Åndens gaver – nådegavene – blir utdelt. De menigheter og personer til hvem brevene i Det Nye Testamente er skrevet, var Åndsdøpte menigheter og Åndsdøpte personer. Det må ikke glemmes! Apostlene sørget alltid for at man ikke alene ble frelst eller gjenfødt, men også Åndsdøpt, noe de fleste av vår tids religiøse ledere synes å ha tapt av syne! Hva er evangeliet eller predikegjerningen uten åndsdaopen? I stor grad forfeilet – etter nytestamentes målestokk! Ennå lyder det: «Bli i byen, inntil dere blir ikledd med kraft fra det høye!»

6. Hyrdene (*Ef 4, 11*) omfattet den pastorale gjerning innen menighetene. De hadde omsorgen for den lokale menighets indre og ytre fremgang. De var med andre ord «forstandere» (pastorer) eller menighetens «engel» (*Åp 1, 20*). «Den som er forstander være det med iver,» sier Paulus. (*Rom 12, 8*.) Her, som med de andre nådegaver, kan den enkelte besitte mange. Ikke alle evangelister passer til en hyrdes eller forstanders gjerning, men det er en stor fordel for en forstander om han er evangelist, likeså om han er lærer.

7. Lærer. (*Ef 4, 11.*) Ikke alle predikanter har evnen til å undervise i ordet. For en forstander må det være om å gjøre å tilegne seg lys i ordet og nådegaven å kunne utlegge det for menigheten.

8. Eldste. Paulus ba Titus å innsette slike i hver by. (*Tit 1, 5.*) I *Apg 14, 23* står det at Paulus og Barnabas valgte eldste for disiplene i hver menighet, naturligvis med menighetens tilslutning. I *1 Tim 5, 17* tales det om «de eldste som er gode forstandere.» De skal aktes dobbelt ære verd, «mest de som arbeider i tale og lære». Selv om det fantes flere eldste, presbytere eller biskoper (hvilke navn man nå enn bruker) i en og samme menighet, så var det ifølge Åpenbaringen kun én engel – «menighetens engel» (Sml. *Åp 2, 1*) – «forstander» eller «hyrde» (pastor) for den enkelte menighet, og denne, ser vi av brevene til de syv menigheter i Lille-Asia, ble i særlig grad holdt ansvarlig for den menighets åndelige tilstand som var ham betrodd.

I *1 Tim 3, 1* sier Paulus: «Om noen attrår et tilsynsembete, da har han lyst til en god gjerning.» En slik attrå skulle selvfølgelig ikke være et utslag av kjødelig lyst eller maktbegjær, men virkes ved den Hellige Ånd.

Vi har i et tidligere avsnitt sett hvor lett menighetene med de ledende i spissen har for å utarte, når man ikke følger Guds ord og Ånd i alt! Man lot bispetittelen få mer betydning enn eldestetittelen og tillå således bispen en ubibelsk autoritet. Blant bispene oppstod erkebisen, så fremsto endelig selve paven, som ble erklært ufeilbar! Den frie Ånd i Kristus ble derved underkuet og kvalt! Innenfor andre samfunn enn det romerske, har

man ikke lagt hovedmakten i en paves hånd, men man har lagt den i et consilium, en synode, en årskonferanse eller general-konferanse, et landsråd eller misjonsråd. Men overalt hvor dette skjer, synder man mot den lokale menighets rettigheter, som ifølge Guds ord selv skal bestemme over sine egne anliggender!

Det er her som ved de andre stillinger vi har berørt: Den enkelte kan være utrustet med flere evner eller gaver. En eldste, som er en «god forstander» kan også være en god lærer og undervise sin menighet i ordet. Han bør også være det. Han står som menighetens «hyrde» – forstander – pastor eller engel – man kan bruke hva navn man vil, og har tilsynet med den del av hjorden som Herren har betrodd ham. Det er mulig også at Herren benytter ham som evangelist innen sin menighet og gjennom den, så skarer av sjeler legges til menigheten på de offentlige møter. Hans stilling er en av de mest opphøyde et menneske kan kalles til i denne verden! Han kan ofte få den profetiske ånd over seg, og benytte flere andre gaver som Ånden meddeler ham, og bli således som en levende kilde hvorfra strømmes av levende vann utgår til omgivelsene!

Man valgte ingen som profet (Gud selv innsatte dem), men til eldste ble man valgt og innsatt ved bønn og håndspåleggelse. (*1 Tim 4, 13–15; Apg 14, 23; Tit 1, 5.*)

Paulus sier tydelig og greit hvordan en eldstes ferd og hans åndelige, hjemlige og offentlige stilling skal være. (*1 Tim 3, 1–7; Tit 1, 5–9.*) Les disse steder. Om de eldstes gjerning sier Peter (*1 Pet 5, 1–4*): «De eldste iblant eder formaner jeg som med-

eldste og vitne om Kristi lidelser, som den som og har del i den herlighet som skal åpenbares: Vokt den Guds hjord som er hos eder, og ha tilsyn med den, ikke av tvang, men frivillig, ikke for ussel vinnings skyld, men av villig hjerte, heller ikke som de som vil herske over sine menigheter, men således at dere blir mønster for hjorden; og når overhyrden åpenbares, skal dere få ærens uvisnelige krans.» Overfor de eldste (biskopene) i Efesus sa Paulus, den gang de møtte ham i Milet (**Apg 20, 28**): «Så gi da akt på eder selv, og på hele den hjord som den Hellige Ånd satte eder til tilsynsmenn i, for å vokte Guds menighet, som Han vant Seg ved Sitt eget blod!» Antagelig var ikke de eldste absolutt bundet til en bestemt by eller virkekrets. Meget berodde på i hvilken utstrekning arbeidet i den by, hvor de var forstandere (hyrder), la beslag på deres tid og kraft. Evangelistene reiste viden om med evangeliet, men de eldste eller tilsynsmenn hadde også rett til det og grunnla ofte nye menigheter på sine reiser, som Titus. Det var uten tvil eldste som ikke stod som «forstandere» eller «pastorer» for en bestemt menighet, og disse hadde da bedre anledning til å reise omkring med evangeliet, og hvor de kom virket de som evangelister og samtidig grunnleggende for Kristi menighet.

Det var ingen stereotypert eller militær form for de forskjellige bestillingsmenn; selv om en hver fikk et spesielt kall, så stod de likevel åpne for en hvilken som helt tjeneste Ånden måtte kalle dem til.

9. Menighetstjeneren eller menighetstjenerinnen. En meget viktig stilling innen menighetene hadde menighetstjeneren (diakonen) eller menighetstjenerinnen (diakonissen). Disse ble

også valgt til stillingen av «hele skaren» (*Apg 6, 5*) – menigheten, og ble innvidd til gjerningen ved bønn og håndspåleggelse, på samme måte som eldstebrødrene. (*Apg 6, 5–6*.) Denne stilling vedvarte i menighetene. I *Fil 1, 1* sender Paulus en hilsen både til tilsynsmennene (eldstebrødrene) og menighetens tjenere (diakonene). I *1 Tim 3, 8–13* sier han hvordan deres liv og ferd skal være. Les dette! Som regel valgtes flere menighets-tjenere, og det selv om det kun var en eldste.

Da man første gang valgte brødre til denne stilling, var det for å «gjøre tjeneste ved bordene». Sosialt arbeide altså. De skulle hjelpe forstanderen med tilsynet og arbeidet blant de fattige og trengende – «tjene i menigheten».

Men Filip (diakonen) finner vi som evangelist senere i Samaria. Også her viser Ånden at Han ikke er bundet til noen bestemt form, men kan kalle og anvende hvem Han vil til både det ene og det annet innen menigheten eller utenom. Derav ser vi at menighetstjenerne også virket i åndelig henseende og ikke alene i sosial retning.

10. Menighetstjenerinner (diakonisser). Det fantes også menighetstjenerinner (diakonisser). Føbe var således «menighetens tjenerinne i Kenkreæ» (*Rom 16, 1*). Deres stilling lignet menighetstjenerens.

Det gjelder altså nå som før at alle er villig til la seg benytte av Ånden til en hvilken som helst tjeneste, og at hvert medlem av de kristne menigheter må føle sitt ansvar og fylles med Den

Hellige Ånd – døpes i Ånden, så de alltid er villige å la seg benytte til en hvilken som helst gerning Ånden og menigheten måtte kalle dem til.

I en levende menighet gjelder Paulus anvisning: «Om vi har en tjeneste, ta vare på tjenesten, eller, om en er lærer, på lærdommen, eller, om en skal formane, på formaningen; den som utdeler, gjøre det med ærlig hu; den som er forstander, være det med iver; den som gjør barmhjertighet, gjøre det med glede! Kjærligheten være uten skrømt; avsky det onde, hold fast ved det gode! Vær ømhjertede mot hverandre i broderkjærlighet; kappes om å hedre hverandre! Vær ikke lunkne i eders iver; vær brennende i ånden; tjen Herren!» (*Rom 12, 7–11.*)

MISBRUK AV PROFETSTILLING- EN

Åndens veiledning – profetier må prøves med Guds ord.

Jag etter kjærligheten! Streb etter de åndelige gaver, men mest etter å tale profetisk. (1 Kor 14, 1.)

Det er Han som ga oss noen til apostler, noen til profeter, noen til evangelister, noen til hyrder og lærere, forat de hellige kunne bli fullkommengjort til tjenestegjerning. (Ef 4, 11.–12.)

EN DEL MISBRUK

Vi har allerede sett litt på profetens gjerning i denne tidsholdning. Men vi bør også betrakte en del misbruk som er oppstått i tidens løp i tilknytning til denne. Det er dem som har overført den samme myndighet og makt til profeten i den nye pakt som den profeten i den gamle, jødiske pakt hadde. Men det er et forhold som vi snart skal se ikke stemmer med Det Nye Testamente.

Når en profet blir fast ansatt til å utpeke hvem det er som skal beklede de forskjellige stillinger innen en menighet: apostler, profeter, evangelister, forstandere, eldstebrødre, menighets-tjenere osv., eller til og med tjene som en gammeltestamentlig profet på et eldstemøte eller et menighetsmøte, for å «adspørre Herren» om viktige spørsmål og menighetsanliggender, så

savner dette sidestykke i Det Nye Testamente. At det ganske spontant kan komme budskap ved Ånden gjennom en profet eller profetinne om viktige ting, vil jeg ikke benekte, men straks man ser til profeten som den siste tilflukt for å avgjøre viktige anliggender, så forventer man for meget av ham og utsetter ham for en stor fristelse, og binder den enkelte eller en hel menighet til hans avgjørelser. Man kommer i trelldom under profetens ord og utsagn.

Det oppstår en ny form for et pavelig diktatur – om enn i miniatyr, og det er utallige beviser for at man er blitt villedet på denne måte. Profeten eller profetinnen har i en slags ekstase frembrakt «budskap», som til og med ofte innledes med et: «Så sier Herren –,» og uten å «prøve» budskapet har godtroende folk kastet seg i armene på den ene villfarelse etter den annen. Man har en likevel gått så langt at man har ment at profetens ord var «ufeilbare», og kunne derfor godt utgjøre «et tillegg til Bibelen», som f. eks.: «Mormons bok». Intet kunne være mer villfarende enn en slik tankegang!

La meg med det samme si at man må vokte seg for i fleng å bruke et så opphøyet uttrykk som: «Så sier Herren!» – det viser seg ofte når det talte prøves, å være «profetens» egne tanker og ikke Herrens. Mange av de budskap som frembæres er således ofte bare et uttrykk for de tanker og ideer som fremkommer i den talenes underbevisste sinn. Hans egne meninger! Hvis «budskapet» er et angrep på personer, så er det som regel farget av «profetens» personlige uvilje mot den angrepne part. Han har grepet til denne ubibelske måte å dømme sin neste på i stedet for å praktisere *Matt 18, 15–18*.

ÅNDENS VEILEDNING

Ånden veileder alle som søker derom. Mange av de beslutninger «profeten» kommer til er ikke annet enn hva enhver bror og søster med sunn forstand, opplyst av Ånden, kunne komme til. Vi lever nå i nådens husholdning når Ånden ikke, som i den gamle pakt, har bundet seg til profetene for å meddele sin vilje. Det heter i **1 Joh 2, 20–27**: «Dere har salvelse av den Hellige og vet alt... Dere trenger ikke til at noen skal lære eder» osv. Ikke så å forstå at en sunn undervisning i ordet er overflødig, men man er ikke absolutt avhengig derav. Den Hellige Ånd kan og vil opplyse den enkeltes sinn, under studiet av Guds ord, om alle de viktige spørsmål som måtte oppstå når man ber om det, så man ikke behøver å spørre Herren gjennom «profeten». Vi må heller spørre: Hva sier Guds ord? – og be om å få klarhet i det som står der.

Hvis det er ualminnelige tilfeller i vårt liv, hvor menneskelig hjelp slår feil og vår egen forstand står stille, så kan vi gå direkte til Herren selv og spørre Ham, uten hverken profet eller profetinne, og er det påkrevd så kan vi få andre til å hjelpe oss å be, og da har vi forjettelsen i **Mark 11, 22–24** og **Matt 18, 19–20** å holde oss til. Det vil komme klarhet i ens eget sinn eller andres, så vi i vår ensomme bønnekamp eller ved andres hjelp vil føle oss betrygget, og utfallet vil vise at vi er på rett spor. Gud vil i nåde veilede oss i smått som i stort ved Sin Ånd! Her vil vel noen spørre: «Hvorfor kan ikke profeten eller profetinnen få avgjøre det?» La oss da se hva Guds ord svarer. I det meget omtalte sted, **Apg 13**, sies det ikke at det var ved de profeter som var til stede at den Hellige Ånd sa: «Ta ut for meg

Barnabas og Saulus til den gjerning som jeg har kalt dem til!» Det kunne godt ha vært et bestemt Åndens inntrykk som meddeltes de fastende og bedende brødres sinn, eller at noen hørte ordene i sitt indre. Mange hører Herren tale til seg slik. Men det er ikke utelukket at Ånden kunne tale gjennom en profet om denne spesielle «gjerning».

At det ikke var til apostelstillingen de ble kalt, har vi allerede sett, for i **14, 26** ser vi at den «gjerning» Ånden hadde kalt dem til ble «fullført». Dette kunne ikke sies om apostelkallet, det beholdt de til sin død.

Nei, her gjaldt det en spesiell misjonsreise, og alle følte at det var Guds Ånd som ville den. Det ble for dem som i **15, 28**, de kunne trygt ha sagt: «Den Hellige Ånd og vi har besluttet.» De fastet og ba på ny, for å få en spesiell velsignelse fra Herren, og kanskje «prøve» budskapet, og la så sine hender på dem velsignende. De dro så av sted «utsendt av den Hellige Ånd» og anerkjent av menigheten. At profetiske budskap som kommer direkte ved Åndens innflytelse, kan meddeles, tviler jeg som sagt ikke på, men det er noe annet enn det mekaniske, tilgjorte, ved menneskets egen ånd frambrakte budskap. Ethvert budskap må prøves, (**1 Tess 5, 21**), og ingen kristen skal vente til stadighet på den slags meddelelser, men handle etter det lys de får personlig gjennom Guds ord og Åndens ledelse. Paulus innvilget i at denne meddelelse var korrekt og dro av sted med Barnabas, enten de nå mottok det ved profetisk meddelelse eller ikke. Skriften sier ikke noe bestemt om det. I **Apg 16, 6** og **7** sies det at «den Hellige Ånd» hindret dem «fra å tale ordet i Asia», og da de prøvde på å fare til Bitynia ga Jesu Ånd dem

ikke lov. Heller ikke her sies det at dette skjedde ved profetiske budskap. Det kunne godt ha vært et bestemt inntrykk eller innvirkning av Ånden på deres sinn som var avgjørende, skjønt jeg ikke vil benekte muligheten av at det skjedde ved profetiske budskap.

Om natten ble Paulus veiledet ved et syn. (**v. 9** og **10.**) «Det sto en mann fra Makedonia og ba ham og sa: Kom over til Makedonia og hjelp oss!» Han trodde synet og søkte «straks» å dra over til Makedonia, da han og hans ledsagere «kunne skjønne at Herren hadde kalt dem til å forkynne evangeliet» for folket der. Og slik kom evangeliet til Europa!

PROFETIER MÅ PRØVES MED GUDS ORD

Paulus var ikke alltid villig til å adlyde de meddelelser som kom ved «profeti». I **Apg 21, 4** ser vi at disiplene «sa til Paulus ved Ånden at han ikke måtte dra til Jerusalem».

Hos evangelisten Filip i Cesarea, hvor han traff sammen med Filips døtre, som hadde «profetisk gave», kom også profeten Agabus fra Judea på besøk. På en dramatisk måte (**21, 10–11**) forkynnte så denne at jødene ville binde Paulus i Jerusalem og overgi ham i hedningenes hender. Han brukte det sterke ord: «Så sier den Hellige Ånd!» Agabus omtales også tidligere som profet. Sml. **11, 27, 28**. Da forutsa han «den store hunger som skulle komme over hele jorderike, den kom også under Klau-dius.» Disiplene handlet også i kraft av denne profeti og vedtok å sende hjelp til brødrene i Judea. Det viser seg av dette at Ånden kan benytte profeten eller profetinnen til å forutsi kom-

mende begivenheter også i denne tids husholdning, men det vil intet fremkomme (hvis de er ekte) som er i strid med Skriften. Nå ser vi at Paulus etter disse forutsigelser ikke endret kurs.

Lukas skriver (**Apg 21, 12**): «Da vi hørte dette, ba vi ham, både vi og de der på stedet (i Cesarea), at han ikke måtte dra opp til Jerusalem.» De hadde bedt ham «ved ånden», står det (**4. vers**). Det er bedre grunn til å tro at det var profeter som talte her enn i **13, 2** og i **16, 6-7**. Det står nemlig (**21, 4**) at disiplene «sa til Paulus ved ånden» osv. Likeså i **12. vers** sies det at det var personer som tryglet ham om ikke å reise. Men Paulus lot seg ikke rokke.

Han forsto nok at Ånden forutsa kommende trengsler, men han merket disse personers store kjærlighet og aktelse for ham personlig, og at de ville spare ham for lidelser. Det var således blandede budskap som kom fram. Slik kan det også ofte være nå! Men Paulus kunne «prøve» og «bedømme» slike budskap, og ville ikke adlyde dem: «Hvorfor gråter dere og sønderriver mitt hjerte? Jeg er rede ikke bare til å bindes, men også til å dø i Jerusalem for den Herre Jesu navn!» (**21, 13.**)

De måtte bøye seg for hans avgjørelser og «slo seg til ro og sa: Skje Herrens vilje!» – og medga i realiteten at de hadde tatt feil. Paulus sier selv (**20, 22**) at han var «bundet av ånden» til å dra opp til Jerusalem, og jeg «vet ikke», sa han, «hva som skal møte meg der», men han hadde oppfattet disse stadige begjæringer («i Ånden») om ikke å dra dit som velmente råd fra vennenes side, men også som den Hellige Ånds påminnelse om hva som ville møte ham. «Den Hellige Ånd i by etter by vitner

for meg og sier at bånd og trengsler venter meg!» Men den samme Ånd hadde «bundet» ham til å reise. Han var således hevet over alle menneskelige følelser, som fremkom i de «profetiske» advarsler, ved det sterkere lys Ånden hadde gitt ham personlig. Han var ingen trell under profetene, men hadde selv et indre lys som overgikk deres. Men svakere sjeler kunne lett la seg forville hvis de ikke nøye prøver de budskap som kommer og de råd som gis. La oss nå endelig merke at intet av disse budskap hadde med valg til bestillinger i menigheten å gjøre. Og likevel kan det nok fremkomme trøsterike og formanende ord ved en slik anledning – «profetiske ord». (*1 Tim 4, 14.*)

Det er dem som har vært ledet av den gammeltestamentlige praksis, og har ment at profeten måtte gi beskjed på alt i livet. Så har de «spurt Herren» gjennom ham, som Savl fordom om sin fars aseninner, om de skulle gifte seg og hvem de skulle ta til hustru, hva slags mat de skulle spise; og har søkt råd vedrørende sine forretninger og sitt arbeid, sitt familieliv, sin fremtid osv. Det er feil! Man skal ikke være avhengig av profeten i slike saker. Det kan, som i tilfellet med Agabus og Paulus, fremkomme budskap om framtidige hendelser – ganske spontant og umiddelbart, som kan vise seg å være riktige, men vi finner ikke at de første kristne og deres apostler søkte å vite Herrens vilje på den måte. Hvorfor skulle vi da gjøre det? Man vil til og med styre menighetens indre anliggender ved profetiske budskap og tør neppe røre seg i menigheten hvis ikke en profet eller profetinne har tilkjennegitt at det man gjør er Herrens vilje. Det er fullstendig feil! Når man gir en profet denne makt, så beveger man seg utenfor Det Nye Testamente, og gir ham en innflytelse som ikke tilkommer ham. Menighetens frie liv

blir på den måte kneblet og bundet av profeten eller profetinnen, og viser det seg til og med at de ikke fører et rent liv, så kan det ha forferdelige følger for dem som påvirkes av deres profetier. Mange profeter har brakt skismaer og splittelser innen menigheten ved sine harde og dømmende ord. Det beviser at Gud ikke har sendt dem. Det at profeten taler Guds ord i Åndens kraft, så syndere faller på sitt ansikt og bekjenner at Gud er i de troendes midte, vitner om den rette ånd, for derved vinnes sjeler for Kristus og han blir æret. (**1 Kor 14, 24–25.**)

Profetens og profetinnens særegne gjerning er å «tale for mennesker til oppbyggelse og for maning og trøst». (**1 Kor 14, 3.**) Det er med andre ord en forkynnergjerning som er betrodd dem, til velsignelse for menigheten og som vi har sett også til vekkelser for de «fremmede» eller «vantro». Men hva det enn forutsies eller forkynnes, så må det være i overensstemmelse med Guds ord. Vi skal ikke «ringeakte profetisk tale, men prøve alt og holde fast på det gode!» (**1 Tess 5, 20–21.**) En god prøvestein som Skriften fremholder er følgende: «Er Kristus kommet i kjød?» (**1 Joh 4, 2.**) Spør dem som «taler i ånden» om det. Eller om Jesu blod er frelsende? Paulus sier: «Ingen som taler i Guds Ånd sier: Forbannet er Jesus! og ingen kan si: Jesus er Herre! uten i den Hellige Ånd.» (**1 Kor 12, 3.**)

Den urene ånd anerkjenner ikke Jesu guddom eller hans forsoning. Der har vi et sikkert kjennemerke. Og dog, som i de tilfelle vi alt har påpekt, så kan det nok være Guds eller Jesu Ånd som driver dem, men de kan blande sammen sitt eget budskap med sitt eget kjødelige ønske eller mening. Derfor skal man ikke handle uten å prøve det talte. Den som har stilt seg helt under

blodets strømmer behøver ikke å engstes. Søk å bli kvitt egne tanker og ønsker og la den gode Ånd tale direkte til ditt eget hjerte, så vil du, likeså sikkert som Paulus, vite hvor du skal sette fot, selv om du dermed blir innviklet i lidelser og savn, ja selv om du må dø for Jesu skyld!

LIVET PÅ MØTENE

De åndelige nådegaver – kjærlighetsmåltidene – brødsbrytelsen – menighetstukt – den lokale menighets livskraft.

Hvorledes er det altså, brødre? Når dere kommer sammen, så har hver av dere en salme eller en lære eller en åpenbaring eller en tunge eller en tydning: la alt skje til oppbyggelse! (1 Kor 14, 26.)

Når man så undersøker livet på møtene i de første menigheter, så finner man at målet med disse varierte. Når det ble holdt menighetssamling, gjaldt det å fremme medlemmenes åndelige liv og formane, trøste og oppbygge dem under Åndens ledelse, og veilede dem i sannheten så de kunne fordype seg i Herrens vilje og bli et salt i det menneskelige samfunn.

Herav lærer vi meget. Man bør komme til menighetssamlingen som til et åndelig hjem hvor familiens interesser drøftes og ordnes og hvor alt av viktighet vedrørende menighetens gjerning avgjøres.

Hverken forstander eller eldstebrødre eller noen annen må bli egenmektig, men forelegge alt av betydning for «hele skaren» – hele menigheten. På den måte blir det harmoni og enhet i menigheten. Det faller av seg selv at enhver sak av betydning forberedes av dem som menigheten har valgt dertil, for derved spares tid og unødig diskusjon i selve menighetssamlingen. Hver menighet blir da som en kraftstasjon fra hvilken det ut-

stråler lys og varme og velsignelse overalt, en åndelig bikube, maurtue, fabrikk eller hjem, eller for å bruke Jesu bilde, et legeme, hvorpå Han selv er hode! Hvis et legeme mister sitt hode blir det uduelig, og hvis den lokale menighet ikke har Jesus som hode, så taper den både sitt liv og sin kraft og blir et bytte for verdens rovfugler!

Man må ikke tro at en lokal menighet er så fullkommen at den ikke har noen feil, eller at alle de som blir en del av den med en gang blir fullmodne kristne. Nei! De er frelst og døpt og ønsket velkommen i menigheten, men nå skal de nettopp begynne å leve og motta åndelig pleie. Menigheten blir for mange som et godt asyl hvor de kan behandles i kjærlighet, og hvis alt er som det bør være i menigheten vil de føle en lise¹⁰, en velsignelse ved å komme der, og merker snart forskjellen mellom den og verden, og åndstomme, tørre menigheter og samfunn. Den lokale menighet er ikke en losje, en forening, en misjon! De som har slike tanker om en kristen menighet bør ikke «slutte seg til» den. De blir alle likevel bare «tilhengere» og flyr sin vei straks en vanskelighet oppstår, eller de ikke får sin vilje igjen. De har ikke lært å underordne seg under de andre! Man må fødes inn i en pinsemenighet for å være hjemme der!

Da jeg bodde oppe ved Ullevål Hageby, stanset ofte sporvognen ved et visst gatehjørne og tilhengervognen ble avkoblet. Denne rullet så bakover og gled inn i en sidegate. Dette minnet meg om en hel del predikanter og andre kristne, som var med en tid i bevegelsen, men når de kom til et visst punkt, hvor det oppstod vanskeligheter, så ble de avkoblet og gled tilbake inn

¹⁰ Lise – lettelse

på et side spor. De var ikke født inn i vekkelsen og kunne derfor ikke tåle den motsigelse den medførte, eller det tap av ære og anseelse den ville forvolde dem. Når det gjaldt forholdet overfor verden, så sto de første kristne som Jesu representanter. Hver enkelt kristen søkte å vinne sjeler for ham, og den samlede menighet virket i fellesskap, ved sine evangeliske og vekkende møter, sine evangelister og alle som den valgte og anerkjente som sine utsendinger. Slik er det fremdeles i enhver rett innstilt bibelsk menighet! Her taler jeg om den lokale menighet. Hver enkelt menighet bør føle at den er innsatt av Kristus til å vekke og redde sjeler! Først og fremst i sitt eget land, der nest ute blant hedningene, etter som den har evne til det og noen å sende som Gud har kalt til gjerningen.

Å hvilken oppgave! – å stå som Jesu representant i en ond verden og spre lys og velsignelse alle vegne!

DE ÅNDELIGE NÅDEGAVER

De åndelige nådegaver er av stor viktighet i en virkelig åndelig og bibelsk menighet. Disse gaver meddeltes den enkelte i menigheten av den Hellige Ånd, som herigjennom søkte å oppbygge og styrke den. Det ble ikke utvist noen persons anseelse i meddelelsen av disse gaver. De fattige og de ulærde kunne få dem så vel som de rike og lærde. Alt berodde på den enkeltes forhold til Gud. «Åndens åpenbarelse gis enhver til det som er gagnlig», sier Paulus. (*1 Kor 12, 7*). Derved søktes den enkeltes oppbyggelse (*1 Kor 14, 2, 28*), men også menighetens. Hva anvendelsen av tungemåls-gaven angår, så ble det forlangt tydning av de budskap som ble gitt i tunger, så man også med sin

«forstand» kunne fatte det talte. For i en «menighets samling» ville apostelen heller tale fem ord med sin forstand (dvs. som forstanden kunne fatte, fordi det som ble talt var profetisk tale eller tunger med tydning) enn ti tusen ord i tunger (dvs. uten tydning). Han forringer ikke tungetalen med dette sted, som noen har ment; hvorledes kunne han det, når han samtidig sier at det er en Åndens gave og takker Gud for den?

Han søker bare i dette kapittel å påvise hvor viktig det er at menigheten kan få oppbyggelse, hvilket det som regel vil være vanskelig å oppnå, hvis ikke det talte blir forstått, så «forstanden» fruktburgjøres derved. Derfor er den som profeterer «større (dvs. til større nytte) enn den som taler med tunger», (her setter mange punktum, men les videre) «med mindre han tyder det, så menigheten kan få oppbyggelse derav». (1 Kor 14, 5.)

På møtene var det derfor en hovedsak at menigheten kunne få oppbyggelse av det som fant sted. Her tales altså om de alminnelige menighetssamlinger, og det siktes ikke til den tunge tale, som finner sted når åndsdaopen første gang mottas (Apg 10, 46), om man enn uten tvil alltid ba om tolkningen av det talte hvor dette var nødvendig.

Om nådegavenes anvendelse sier Paulus: «Alt dette virker den ene og samme Ånd, idet han meddeler til hver især etter som han vil.» (1 Kor 12, 11.) Grunntonen og drivkraften i gavenes anvendelse er kjærligheten (1 Kor 13, 1–3), utøst ved den Helige Ånd i hjertene (Rom 5, 5), og formålet skal være å ære Jesus som Herre (1 Kor 12, 3). Da vil gavene bli benyttet til Kristi

forherligelse og menighetens gagn. Tungene nevnes sist sammen med tydningen, men som allerede anført (*1 Kor 14, 3*) likestilles tungene med profetien bare tydningen anvendes.

Nådegavene anvendes etter de regler som Paulus anfører i *1 Kor 14, 27–29* og var meget framtrедende i menigheten. Likevel finner vi at ved siden av profetien og tungetalen og syner og åpenbarelser, så var det en stadig undervisning i ordet, (*Apg 2, 42; 18, 26*) så vel som den oppbyggelige forkynnelse og den evangeliske eller misjonerende virksomhet. «Det var likevel først,» sier dr. Henson, «etter at de ekstraordinære fenomener som merket kristendommens begynnelse, avtok og endelig ganske opphørte, at de andre funksjonærer (eldste, diakoner osv.) fikk den fulle kontroll i menigheten.»

Dette var ikke et godt tegn. Et forhold hvorunder de overnaturlige gaver var helt utelukket, har aldri vært etter Guds vilje og betegner en usunn åndelig tilstand i menigheten. Det viser hvorledes vantro og uvitenhet og åpenbar forakt for Guds ord og råd har gjort seg gjeldende i religiøse kretser.

Under alle omstendigheter er det klart for enhver bibelgransker, at de åndelige nådegaver var i bruk i den første kristne menighet, og det burde være like innlysende at den menighet som ikke har dem kan ikke sies helt ut å ligne den første menighet. Når «fundamentalister» og andre påstår at Gud har tilbakekalt nådegavene, fordi de bare trengtes i menighetens grunnleggende tid, pleier jeg å spørre: Hvilket årstall skjedde det? Guds ord lærer noe annet! Åndens gaver (*1 Kor 12, 1–11*) kom kun til sin rett når menigheten var meget åndelig. Gaver

uten åndelighet og kjærlighet ble ikke stilt høyt av apostelen. Han gjorde krav på at de gaver som ble anvendt, skulle ved det av Ånden opplyste sinn benyttes og kontrolleres til Jesu ære og menighetens gagn. Og dette forhold, fremholdt han, var det normale innen en menighet. (*1 Kor 14, 1, 37–40.*)

Den bekjente Cannon Farrar har i sin bok «Darkness to Dawn» (Fra mørke til daggry) skildret hvordan et møte ble holdt i en kornbod, spesielt blant slaveene på Neros tid, under forfølgelsene, og hvordan den Hellige Ånd falt på møtet, så nådegavene kom fram. Skildringen er meget gripende og finnes i «Korsets Seier» nr. 19, 20 og 21 i 1932. Den viser hvordan den samme Ånd har samme skikk den dag i dag.

Man fulgte som sagt, ganske meget de skikker som rådet innen synagogene. De jødiske synagoger var som døde, men de kristne menigheter var levende. Det gamle Testamente med salmene og profetene ble lest opp. Det ble oppsendt bønn til Gud og preket. Endelig begynte man også å lese opp brevene som apostlene sendte rundt, og evangeliene. Både menn og kvinner deltok i møtene, og til dels var det også adgang for hedningene og uomvendte. (Sml. *1 Kor 14, 22–25.*)

KJÆRLIGHETSMÅLTIDENE

Kjærlighetsmåltidet («agape») og brødsbrytelsen («nattverden») var av stor betydning. Brødsbrytelsen kom like etter kjærlighetsfesten. Disse var bare for de kristne. Herav, anfører dr. Henson, fremkom ordet «messen» som er en forvanskning av ordet «missa» eller «missio», dvs. bortfjernelse. Man fjernet

nemlig møtet fra dem som ikke var kristne, når brødsbrytelsen skulle finne sted. Som man vet, oppstod det mange utskielser ved kjærlighetsmåltidene, så både Paulus, Judas og Peter grep refsende inn. (*1 Kor 11, 20–22.*)

Det oppstod et «klikkvesen» og en lettsindig, overfladisk ånd blant flere av de kristne som førte til fråtseri, ja til og med drukkenskap, så når brødsbrytelsen skulle finne sted, var en del av dem alt annet enn skikket til en så hellig stund. De åt og drakk seg derfor «til dom». (*1 Kor 11, 29–30.*)

Det er mot dette misbruk av brødsbrytelsen og kjærlighetsfesten Paulus retter sine alvorlige formaninger i *1 Kor 11*. Han sier at de pådro seg sykdom og «sovnet inn», dvs. ble straffet av Gud med døden. Til en begynnelse ble kjærlighetsfesten og brødsbrytelsen holdt om aftenen, men etter at forfølgelsene brøt løs ble det vanskeligere å holde festen, og brødsbrytelsen ble feiret om morgenen og ofte ganske tidlig om morgenen, til dels for at slaveene, hvor av det kunne være mange i menigheten fikk være med. Det har vært gjort forsøk på å gjenopplive kjærlighetsmåltidene. Innen metodistkirken kom menighetene sammen til disse, og under bønn og sang og vitnesbyrd ble kun vann og brød omdelt, for å forebygge utskielser. Disse møter kalte man «kjærlighetsfester» og ble holdt før «nattverden». Innen pinsebevegelsen har man på sine steder satt brødsbrytelsen i forbindelse med en menighetsfest. Uten tvil var kjærlighetsfesten og brødsbrytelsen (særlig den siste) en av de store begivenheter i menighetslivet. Brødsbrytelsen ble til en begynnelse holdt hver dag (*Apg 2, 42–47*), men senere på «Herrens dag», dvs. den første dag i uken (*20, 7*). Slik var det

også i Justin Martyrs tid, og han gir en utførlig skildring av samme. En side ved menighetslivet som var av stor viktighet var den menighetstukt som ble utøvet.

MENIGHETSTUKT

Derom uttaler både Jesus og hans disipler seg meget bestemt. Jesus sier: «Men om din bror synder mot deg, da gå bort og irettesett ham i enerom! hører han på deg, da har du vunnet din bror; men vil han ikke høre, da ta ennå en eller to med deg, forat enhver sak skal stå fast ved to eller tre vitners ord. Men hører han ikke på dem, da si det til menigheten! Men hører han heller ikke på menigheten, da skal han være for deg som en hedning og en toller. Sannelig sier jeg eder: Alt det dere binder på jorden, skal være bundet i himmelen, og alt det dere løser på jorden, skal være løst i himmelen.» (*Matt 18, 15–18.*)

Her er veien! Den som mener seg forurettet eller hører noe ufordelaktig om sin neste, skal ikke først gå om til alle andre med det, men først til den som menes å være skyldig. Lykkes ikke det, tar man med vitner eller sådanne som kan hjelpe til å stifte forlik og fred.

Først når dette middel slår feil skal saken legges frem for menigheten. Og menighetens innflytelse skal da gjøres gjeldende for å utvirke erkjennelse, forlik og fred. Først når alt er gjort som kan gjøres skal den umulige og forherdede eller i lasten falne bror eller søster utstøtes av menigheten. Men også for denne kan det bli oppreisning igjen, hvis anger og et botferdig sinn legges for dagen. (Sml. *2 Kor 2, 5–11.*) Den dom som

rammet Ananias og Safira, skjedde direkte ved den Hellige Ånds inngripen. Det var et overordentlig tilfelle. Apostlene viser sin spesielle myndighet ved flere slike anledninger. (Sml. *Apg 13, 9–11.*)

Det var ikke nok at apostelen overga den forherdede til Satan, (*1 Tim 1, 20; 2 Tim 2, 16–19; 2 Tim 4, 14–15*), men han oppfordret menigheten å gjøre likeså (*1 Kor 5, 3–5*), men med det uttrykkelige formål at den skyldige gjennom lidelser og tuktelser ville omvende seg, og hans ånd frelses. Forferdelig og avgjørende høres apostelens ord i *1 Kor 16, 22*: «Om noen ikke elsker Herren, han være forbannet! Maran ata.»

Hensikten med denne årvåkenhet og disiplin var selvfølgelig den å bevare menigheten ren og hellig, så den kunne være et sant uttrykk for Kristus i verden, og at Jesus måtte bli forherliget i menigheten, som han er det i de enkelte troendes hjerter, og menigheten selv alltid holdes i brukbar stand og rede for Kristi annet komme!

Det finnes personer som har falt i store synder, og straks baketter har de gjort krav på, ikke alene å bli antatt som medlemmer – hvis de er blitt utelukket, men også å bekle sine tidligere stillinger.

Det er absolutt feil! Først må man være sikker på at deres anger er ekte, at de virkelig har erkjent sine synder og har fått nåde hos innen man atter antar dem i menigheten. Men ikke nok med det. Hvis de var forstandere, eldste, menighetstjenere, eller evangelister, bør de ikke antas som sådanne igjen før det er gått noen år. De burde skamme seg for å forlange å vise seg

igjen som forstandere, eldste osv., like etter et grufullt fall! Man må erindre at selv de ledende innen en menighet skal ha godt vitnesbyrd av dem som er utenfor! (*1 Tim 3, 5–7.*) At det kan bli oppreisning igjen, hvis det er anger og erkjennelse og Gud har tilgitt, vil vi ikke benekte. Tenk på David! Men her gjelder det at menigheten holder sine papirer rene!

Noen har – etter hva de kaller sin oppreisning av fallet – gjort bestemt krav på å bli antatt igjen i sin tidligere stilling, og når dette ikke er skjedd, så har de gått hen og dannet sin egen menighet. Og det er nok av dem som utviser en falsk barmhjertighetsånd og antar dem. Gud har ikke behag i slikt.

DEN LOKALE MENIGHET

Hvis man hele tiden skiller mellom den store skare av virkelig troende (fellesmenigheten – *Ef 2, 22.*) og den lokale menighet (*Åp 2, 7; 1 Kor 16, 1*) som også skal bestå bare av troende, vil man unngå mange vanskeligheter. De lokale menigheter har ikke alltid vært et sant uttrykk for den store fellesmenighet som er oppskrevet i himmelen, men her er det at menighets-tukt skal øves i kjærlighet og det onde utstøtes, for at de lokale menigheter kan, så vidt som mulig bli et passende uttrykk for det indre liv hos Guds folk.

Foruten de interesser som var knyttet til de enkelte menigheter ble det også holdt konferanser eller stevner for å drøfte viktige spørsmål og søke gjensidig oppmuntring og råd. (*Apg 4, 23–31; 15, 2–28; 20, 17.*) Man hjalp trengende og prøvede menigheter (*1 Kor 16, 1–4*), og på samme tid søkte man å vareta

den lokale menighets særinteresser. Man hadde et klart blikk for at de lokale menigheter bare utgjorde en del av det kristne samfunn, og at hver enkelt del skulle søke i liv og virke, å fremme Guds rike med inderlighet og enfoldig tro på sin Frelser. (*Ef 2, 4–22; 1 Kor 14, 13–27.*)

Hva ble følgen? Jo, med en slik livskilde i sin midte, ingen mindre enn Gud selv, med en slik renhet i ånden, til tross for menneskelige feil og misgrep (som jo ofte omtales), med en så grei og bestemt, men kjærlig sjelepleie blant medlemmene, med en slik Frelser og høvding – den Herre Jesus selv, med en så enkel menighetsordning så den Hellige Ånd ikke ble stengt ute, men fikk adgang til å virke fritt gjennom den enkelte som gjennom menigheten i sin alminnelighet, måtte selvfølgelig en uovervinnelig kraft åpenbares, rensende, frelsende, løftende og skapende, en kraft og en kjærlig het som ikke kunne kues av pinsler eller forfølgelser. Det framsto en menighet som «helvetes porter» ikke kunne overvinne, og som intet kunne «skille fra Kristi kjærlighet» (*Rom 8, 33–39*).

Hvilken seierskraft! Jeg minnes i dette øyeblikk hva jeg leste om en ung kvinne som var utvalgt blant en flokk andre kristne til å kastes for løvene på arenaen, men på en eller annen måte så hadde de ikke tatt henne med. Hun ble stående ute i vestibyen. Der fant man henne gråtende. Hvor for gråter du? Jo, hun hadde ventet og håpet at hun skulle lide martyrdøden for Jesu skyld. Undres på hvor mange av oss ville gråte fordi vi ikke ble sønderrevet av de ville dyr? Men en slik seierskraft kan Gud gi oss! Som det var blant de første kristne, slik må det bli blant de kristne nå ved endens tid! Hva man enn har forsømt i den

mellomliggende tid, hvilke feil man enn har begått, så må vi nå
– alle som venter på Kristi komme – søke til de første kristne
menigheters lys og praksis og ofre alt for ham som er menighe-
tens hode, liv og alt!

FIASKOEN MED MANGE KIRKE-SAMFUNN

– Det store frafall – en stor åndelig revolusjon trenges!

«Og noe tempel så jeg ikke i den.» (*Åp 21, 22.*)

Nylig leste jeg en preken av den kjente Henry Drummond over dette emne. Det var meget i den som jeg i lengre tid selv har fremholdt. La meg til en begynnelse gjengi i bruddstykker hva han sier:

«Det er intet utbrudd av forundring idet Johannes merker denne utelatelse av templet, som halvdelen av kristenheten ville anse som absolutt nødvendig. For den type på religion som han hadde lært av Kristus var helt forskjellig fra kirke typen – den utelukkende kirketype.

Hva har prakten og skikkene og formene, prestedrakter og bevegelses med Jesus av Nasaret å gjøre? Ved et visst trinn i den personlige utvikling, og i overensstemmelse med en viss klasse sinn, kan sådan ha sin betydning. Men når de misoppfattes som et uttrykk for kristendom, hvor meget de enn hjelper den fram, eller i hvilken grad de enn oppsamler den i seg, så bedrar de menneskenes sjeler og frastjeler menneskeheten sine rettigheter.

Det er fordi kristendommen for store masser av folket er ensbetydende med en tempeltjeneste, at andre store masser av

folket ikke vil ha med den å gjøre. Hva enn de beste kirker opp gjennom tiden har tenkt med hensyn til Kristi liv og religion, så har de stort sett etterlatt et inntrykk overfor en stor del av verden som er akkurat det motsatte av virkelig kristendom. Inntil nærværende tid lever, tilber og dør nesten alle Europas nasjoner i den tro at Kristus er en kirkelig Kristus, og religionen har sitt uttrykk i alle kirkens seremonier, og troen er fast vedheng- en ved kirkens dogmer.

Det er ikke min mening å bebreide noen, jeg bare noterer kjensgjerningen. Hele den åndelige og verdslige autoritet som mennesket har, er brakt i utøvelse – og det uten å kjenne kristendommens sanne natur. I mange land har kirkene bokstavelig talt stjålet Kristus fra folket, de har gjort Menneskesønnen til en prest innen en bestemt orden; de har røvet kristendommen fra staden og innesperret den bak kirkealtere; de har trukket den bort fra det nasjonale liv, og utdelt den til de få som betaler for å holde det ubevisste bedrag ved like.

Protesten mot dette å blande sammen kristendom med kirken er det mest viktige emne for preke stolen. Overfor Oxford-universitetet, fra St. Marys prekestol ble følgende ord talt for ikke så lenge siden: «Hvis det er forunderlig at kirken i den mørke tidsalder skulle tiltrengte en så bitter lærdom (kirkenes bokstavelige ødeleggelse), er det ikke ti ganger mer underlig at kirken i tider med større opplysning atter skulle være opptatt med å organisere formene for gudstjenesten; at de største anstrengelser som gjøres gjelder for en vesentlig del gudstjenestens formelle grunnleggelse og vedlikehold?» Det gamle Jerusalem var helt og holdent tempel. Middelalderens kirke var

helt og holdent tempel. Men idealet for det nye Jerusalem var – intet tempel, men et samfunn hvor Gud hadde slått opp sin bolig!»

Drummond har truffet på en prikk det rette bilde av kirkens tilstand mange steder rundt om i den såkalte kristenhet i dag. Fiaskoen med mange kirkesamfunn er at man har kommet helt bort fra den opprinnelige enkelhet i apostlenes og menighetens praksis. Til dels påvirket av gammel jødedom, med Salomos tempels herlighet foran seg i tanken, eller kanskje synet av de herlige avgudstempler som hedenskapet hadde frem tryllet ved hjelp av sine store kunstnersjeler, har den latt seg friste til å tenke at de kristne menigheter måtte absolutt kunne prestere noe lignende, ja kanskje overgå dem alle.

Den som har sett noe i verden, har sett hva arkitekter og kunstnere har kunnet prestere i gamle dager innen de verdsliggjorte menigheter. Man kan ikke nekte for at her står man overfor praktverker og produkter av det menneskelige geni, som er overveldende og gripende. Det er noe mystisk over en vandring under de høye kirkehvelvinger, mellom tusener av helgenbilder og relikvier. Men det er bare den sjeliske sans som gripes, stemningslivet.

Kommer så gudstjenesten til, med prestenes og bispenes rikt utstyrte drakter, den liturgiske gudstjeneste, ført frem med prestelig høytidelighet, ledsaget av de skjønne orgeltoner, så kan man ikke annet enn påvirkes av det, hvis man er kunstnerisk anlagt, men når man blander sammen dette med tanken på levende kristendom og betrakter alt annet som ikke er kir-

kelig, som sekterisk og svermerisk og overfladisk, da er man på avveier.

I Norge har man skåret av tråden som bandt kirken til romer-kirken, men preget søker man å beholde så meget som våre fattige forhold tillater det. Man tenker seg bare scenene ved en bispeinnvielse, en presteinnsettelse, en kirkeinnvielse osv. Ja, man har til og med i metodistkirken i Norge begynt å innføre former og skikker som er i høy grad kirkelige.

I kirkens organ «Kristelig Tidende» skrives den 9. september 1932:

«Søndag 29. august ble en festdag i Domens by. Da ble nemlig den nye prekestol og det nye alter innviet til Herrens ære og menighetens velsignelse. Det gamle alter er nemlig tatt bort og det nye alter er nå anbrakt like inntil det vakre alterbilde. Prekestolen er anbrakt på venstre side av kirken og innenfor alterringen som nå er meget rommeligere. På høyre side, også innenfor alterringen, er den vakre døpefont anbrakt. Så nå har vi dåpen, ordet og nattverden som en treenighet, anbrakt innenfor den imponerende alterring.»

Jeg kan erindre at jeg en dag besøkte en utstillingsbygning i Åbo, Finland. Blant annet var det en stor sal hvor bispedrakter og messehagler var utstilt. De hang der omtrent som fugleskremslene vi benytter her i Norge ute på åkrene: En jakke på en stang. Det var en gammel lukt av dem, så det hele føltes som døden i gryten. Slik er det i virkeligheten med alle disse prestedrakter. Kan man tenke seg at Jesus eller noen av hans apostler ville kle seg i noe slikt? Umulig! De gikk omkring i de

drakter som var alminnelig på deres tid. Men det synes å være tidsånden nå å velge karikaturen istedenfor det virkelige.

Man vil ikke ha pinsekraft og pinsesalvelse med de medfølgende tegn, men gjør et stort vesen av kirkenes og prestenes ytre utstyr. Å, hvor tomt det føles for den som Herren har løst fra menneskelige former og skikker! Men, som Drummond sier: «En stor del av Europa ligger under for alt dette, og kan ikke tenke seg kristendom uten dette!»

Man vil langt heller organisere systemer for kirkelige møter og gudstjenester enn holde bønnemøter. Det sosiale arbeid legges det mer vekt på enn vekkelsesarbeidet. Man søker å tilsnøre det åndelige liv hvis det viser seg, og vil absolutt bøye seg inn under de menneskelige rammer som man mener er guddommelige.

Den Hellige Ånd får ikke fritt virke og tale. Den frie inspirasjon er utelukket og de åndelige nådegaver trenges tilbake hvis de ytrer seg. Man må som regel gå «utenfor leiren» hvis man skal følge den gode Ånds ledelse!

Pastor Howard Carter spør i «The Review»: «Kan et medlem av en pinsemenighet tenkes ønsket velkommen i en forsamling av gjennomsnittskristne hvis han har mottatt den Hellige Ånd med de overnaturlige tegn som finnes omtalt i Skriften? Samfunnets tjenestemenn vil legge nøye merke til ham, den aller minste tilsynekomst av den overnaturlige gave vil være nok til å forårsake vill bestyrkelse hos de ledende og advarsel fra talerstolen eller en vennskapelig formaning på tomannshand til vedkommende – med en hentydning til utstøtelse hvis noe lignende

gjentar seg. Og likevel er den gave mannen har fra den Hellige Ånd, og er i overensstemmelse med Skriften og gitt av Gud til å oppløse og fornye hans menighet!

Prekener om Ånden ønsker man gjerne, hans egne personlige livsytringer ønskes ikke! Men hva er roten til denne underfundige forkastelse av den Hellige Ånd, etter som nesten den hele kristenhet høylytt erklærer nødvendigheten av hans nærvær og kraft?

Uten tvil finnes årsaken i det menneskelige hjertes evne til å bedra seg selv. De som høyest roper om nødvendigheten av guddommelig kraft, er ofte de samme som mest stoler på kjøtt. Verden taler om Gud, men i livet og i tjenesten forakter de ham. Fariseerne var på utkikk etter Messias og preket om hans komme, og likevel forkastet de ham da han kom. En moderne kristen vil åpent bekjenne at det er nødvendig for ham å ha den Hellige Ånd boende i seg, og likevel undertrykke den aller minste av den Hellige Ånds ytringsformer i den menighet han tilhører. Etter som den Hellige Ånd og hans liv ikke virkelig ønskes i noe kirkesamfunn, så er det eneste sted som blir til overs for denne bevegelse som holder på den bibelske pinse «utenfor» alle kirkesamfunn.»

Vi må gi Carter rett i dette. Oswald J. Smith sier meget treffende: «Intet er mer urovekkende enn det store frafall som nå gjør seg gjeldende og stiger stadig. Det skulle bli et av endetidens vesentligste tegn. Modernismen eller den ødeleggende tyske teologi, med dens demoraliserende virkninger, har feiet over hele verden. De falske systemer er mange og vokser stadig i

styrke. Som det er blitt forutsagt av de hellige skribenter, således ser vi at menneskene fort forlater troen. I den romersk-katolske kirke har vi naturligvis selve hjertet for frafall. Jeg kan trygt si at hvis det ikke var for det forræderske anfall mot sannheten som kirken har begått, så hadde det vært umulig for de nåværende tilstander å finne fotfeste.»

«Kristus påla menigheten å preke evangeliet for verden. Denne befaling har den ennå ikke overholdt som den skulle. 1900 år er gått, og mens det har vært uforlignelig aktivitet i de svunne århundrer, så holder ennå kirken på å leke med misjonssaken.» «Men hva har den så gjort i stedet? Bygd store, luksuriøse og kostbare katedraler og kirke bygninger med sine uhyre rikdommer.»

Nettopp! Her har man i mange kretser lagt hovedvekten. I stedet for praktiske lokaler, som søker å samle så mange folk som mulig til evangeliske møter, har man lagt vekt på å få praktbygninger med kirkelig stil og tomme former, som er blitt en ulykke for kristenheten i stedet for en velsignelse. Utklekningsarner for en stiv og kirkelig type for religiøse gudstjenester som hever seg gjerne over alle de såkalte «sekt» som har valgt å gå den enkle vei som Skriften anviser. Og mens man har oppført sine kostbare katedraler, har den største del av verden som de kristne menigheter var bestemt til å nå med evangeliet – levd i hedenskap og omkommet i hedensk mørke! Millioner som er under påvirkning av de store kirkers innflytelse, er blinde for virkelig sann kristendom. De anser alt kirkevesen for å være kristendom eller på en mystisk og merkelig måte knyttet til den, mens det motsatte er tilfelle i foruroligende grad. Man vil

vel spørre meg om det ikke finnes noen gode og oppriktige mennesker innen alle disse kirkelige kretser. Til det vil jeg svare et ubetinget: Ja! – Mange flere enn vi aner.

Gud ser til den oppriktige og hjelper ham, selv om de ytre forhold ikke er egnet til å føre ham inn i gudslivet – det dype og sanne! Det er mange ærlige prester som mener at den form for gudstjenesten som de følger, er den eneste rette. De kan ikke tenke seg den tanke at det er helt ulikt den form og den praksis som Jesus og hans apostler anbefalte.

Det er ikke dem vi angriper! Vi kan bare be for dem at Herren vil åpne deres øyne, og at Guds Ånd må få en slik adgang til kirkene at de må bli forvandlet til virkelige bedehus og utgangspunkter for et rent og ukunstlet åndelig liv! Men da må en stor åndelig revolusjon finne sted! En revolusjon som vil gi rom for en rik utfoldelse av åndelig kraft. En revolusjon som vil omstyrte de falske kirkesystemer og bringe liv og gudsfrykt inn blant både prester og befolkning! Tenk om katedralene og domkirkene og de mektige kirkebygninger, som nå preges av tomme og for det åndelige liv verdiløse ritualer og gudstjenestelige skikker og former, ble forvandlet til midtpunkter for store vekkelser- og hellighetsmøter!

Det ville bidra til å demme opp for den flom av vantro og åndelig frafall som nå mer og mer griper om seg! Hvis ikke, så kommer det ganske sikkert en tid for det vestlige Europa, som den man har vært vitne til i Russland, når et folk, hvis forstandsøye åpnes til å bedømme humbugen i de tomme gudstjenester, reiser seg imot de bestående religioner, og vil søke å omstyrte

eller forvandle deres helligdommer til vanhellig bruk. I vekkel-sespredikanten Jay C. Kelloggs skrift «The very last sign of the End of this Age» (De aller siste tegn på denne tidsalders avslutning), sies det at i Russland «har ikke kirken alene gått ned i blod, men fem erkebisper, seksten bisper og 1515 prester har blitt henrettet. Men det endelige forbilde for hvordan man har tenkt seg den videre ødeleggelse, har man framstilt på teatret i Moskva. Først kom en statue av Buddha, som etterfulgtes av «guddommelige frelsere» i alle nasjoner – Osiris, Marduk, Mit-ha, Kristus. Den kjeltring som personifiserte kristendommens guddommelige grunnlegger var av den laveste og mest motby-delige type, og den malte heks, som personifiserte Madonna, var en kjent horkvinne. Og en skjendig gruppe framstiltes som skulle representere de tre personer i den Hellige Treenighet. Bolsjevikiske politimenn beskyttet disse blasfemiske handling-er.»

Dette stemmer jo med de ord som Karl Marx, apostelen for de millioner som har fornektet Gud, uttalte: «Vi kriger mot enhver form av eksisterende religioner. Ideen om Gud er innledningen til en forvendt sivilisasjon. Den må ødelegges. Den sanne rot til frihet, likelighet, kultur, er ateisme.» Men det er den falske kristendomstype som har voldt uroen og tvilen og frafallet!

Den gresk katolske kirke motsto stundistene og alle hellige og evangeliske bevegelser under det gamle keiserdømme. Den sendte de trofaste og våkne sjeler til Sibiria, eller lot dem hen-rette eller pine til døden. Nå lot Gud en nemesis komme over kirken, og knekket dens rygg. Det kommer alltid en hevners dag over dem som gjør det onde, selv om det gjøres i kristen-

dommens navn! Tenk om kirken ennå kunne redde seg fra den endelige undergang ved å omvende seg helt til den opprinnelige kristendoms ånd og praksis! Men det lar seg vel neppe gjøre. En dag gikk jeg forbi den katolske kirke her i byen og så et løsrevet blad ligge i snøen. Jeg tok det opp og gikk videre. Da så jeg selve brosjyren, som bladet var løsrevet fra, ligge i snøen. Den var sammenkrøllet. Noen hadde vel lest den og kastet den fra seg. Da jeg hadde kommet noen skritt til, traff jeg noen småbarn som delte ut denne brosjyren. De var ganske små, men de var katolikker, svarte de. Jeg stakk brosjyren i lommen, tok den med hjem og leste den.

Den var av sogneprest dr. K. Kjeldstrup, en katolsk prest, og tittelen var: Fra protestantismen til moderkirken. Den var i samtaleform. En person som var fylt av «uro og tvil», sies å banke på prestens dør og beklage sitt åndelige forhold. I sitt svar på prestens begjæring om å få «et lite innblikk i de tanker og overveielser som har brakt ham til å vende blikket mot moderkirken», får forfatteren ham til å si at han var «pinlig berørt av det protestantiske trossamfunns splid og uenighet, sektvesenets herjinger i de brede lag av vårt folk og de liberale teologers fornektelser og forargerlige dobbeltspill». Deri motsto den katolske kirke med en solid og ubrutt front, den trodde på de grunnleggende bibelske sannheter, f. eks. treenigheten, Kristi guddom, forsoningen osv. Han gledet seg over dem, der som professor Hallesby, biskop Lunde o. a., leilighetsvis ropte et varsel mot fornektelsen, men måtte tilstå at han alltid hadde følt seg «frastøtt av den indremisjonske kristendomstype som disse menn gjerne representerer – denne bedehuskristendom, av metodistisk-reformert tilsnitt, med sitt legpredikantvesen,

og sin dømmesyke, trang synt som den er og blottet for kirkelig kultur». «Den kirkelige kultur», får presten ham å si, «var av så uendelig stor betydning.» Han var imot «møtegudstjeneste» med «vitnesbyrd, kaffe servering, gitarklimping og all sin skrikende mangel på høyhet, verdighet og religiøs kultur».

Det var «en estetisk lidelse å overvære» disse. Forfatteren får vedkommende til å si uendelig meget imot det som for protestantiske kristne er dyrebart og hellig. Men når man så går det hele etter sømmene, så finner man at den katolske helhetsfront ikke er så fast som presten vil få det til. Evangelist J. C. Kellogg sier i sin bok «The very last sign of the End of this Age»:

«Frafallet kan også sees i den romersk-katolske kirke, idet de nasjoner som tidligere var behersket av den, i land hvor denne kirke var statskirke, har reist seg imot den i åpent opprør, for de romersk-katolske begynner å bli protestanter. Det vil si at de blir egentlig ikke kristne i dette ords virkelige betydning, men de reiser seg imot sin egen kirke. Spania f. eks. var praktisk talt en hundre prosents romersk katolsk nasjon. Jødene ble ikke tillatt å tilbe i sine synagoger. Protestantene ble forfulgt, men nå har Spania forfattet en lov for jesuittenes oppløsning.

Kardinaler og jesuitter er blitt jaget ut av Spania av de romersk-katolske. Den har ikke reist seg helt imot de romersk-katolske, men holder på å bli «rød» og ateistisk. Det samme er tilfelle i Mexico og i Syd-Amerika. Lovgivningen gjør det nesten umulig for den romersk katolske kirke å funksjonere. Faktum er at de romersk-katolske har mer frihet og beskyttelse i det protestantiske England og Amerika. I Rom ble nå nylig et bilde av paven i

menneskelig størrelse kastet på gaten og hundrevis av mennesker ropte: «Ned med pavekjetteren!»

Og atter igjen i Spania da katolsk eiendom til en verdi av flere tusen dollars ble brent, ropte folkemengden: «Ned med Rom! – ned med kirken!» Blanco White forteller oss om «de år da han tjente regelmessig som romersk-katolsk prest, skjønt han var ateist. Han tilhørte en hemmelig orden av katolske prester, og forteller at hele den katolske kirke er underminert av ateisme.

Det er en hel del bevis for denne påstand, for ifølge historien da den franske revolusjon utbrøt, var det hundrevis av prester og biskoper innen den romersk-katolske kirke, som søkte frem til de revolusjonære høvdinge, og erklærte at deres utførelse av de kristne seremonier og dogmer hadde vært en gigantisk farse. Så at gjennom rasjonalismens og modernismens framgang møter vi i alle kirker et bekjennelsesløst presteskap, hvis tro kun består i deres egne prestelige krav.»

Ifølge et katolsk blad så forlater femhundretusen katolikker kirken hvert år. «Catholic Union Ånd Times,» et romersk-katolsk blad i Buffalo, fremstiller i desemberutgaven 24, 1931, noen interessante paragrafer angående forminskelsen av den romersk-katolske kirke i Amerika. Artikkelen anfører «et betydningsfullt katolsk magasin», som uttaler at «tapet av medlemmer innen den katolske kirke i De Forente Stater når opp til en halv million sjeler hvert år», og de katolske blader i Buffalo «ser ingen grunn til å benekte nøyaktigheten av denne påstand. At tapet er stort erkjennes nå villig».

Den katolske enhets og helhetsfront blir mer og mer brutt. Man får uvilkårlig inntrykket av at den katolske kirke er den kvinne som omtales i det **17. kapittel i Åpenbaringen**, sittende på et skarlagenrødt dyr, som er fullt av bespottelses navn, med syv hoder og ti horn. Det er romer-kirken som støtter seg til verdslig makt, «kledd i purpur og skarlagen, og lyste av gull og edelstener og perler. Mor til skjøgene og til stygghetene på jorden, drukken av de helliges blod og av Jesu vitners blod» (**Åp 17**).

I det **16. vers** står det at de verdslige makter og dyret – Anti-krist – skal hate skjøgen og gjøre henne øde og naken, og hennes kjøtt skal de ete, og henne selv skal de brenne opp med ild. For Gud ga dem i hjertet å fullføre hans tanke, og å fullføre en og samme tanke, og å gi dyret sitt rike, inntil Guds ord er blitt fullbyrdet.

Man merker seg at hun er «mor» til skjøgene og til stygghetene på jorden. En skjøge er en som forlater sitt rette forhold og allierer seg med en annen. Det er nettopp det Rom har gjort, den har alliert seg med verden. Men ikke bare Rom, men også enhver statskirkelig institusjon som gir verden adgang til å styre sine indre anliggender. Men til syvende og sist vil Gud bruke selv den verden som skjøgen har alliert seg med til å knuse dens makt (som nå i Spania og andre land) så sannheten alene kan seire, og den store seier sannheten vil vinne og triumfsangen som en følge derav skildres klart i det **18. kapittel i Åp.:** «Fryd deg over den, du himmel, og dere hellige, og dere apostler og profeter, fordi Gud har holdt dom over den for dere!» (**20. vers.**) «I den ble funnet blod av profeter og hellige og av

alle dem som er myrdet på jorden.» Man kan tenke seg dens forferdelige forfølgelse mot annerledes tenkende! Lovsangen fortsettes i det **19. kapittel vers 3** i **Åp.:** «Halleluja! Og røken av henne stiger opp i all evighet»

Deretter får Johannes se «Lammets bryllups-nattverd». Når den katolske prest vil få det til at den katolske kirke er «moderkirken», så er det fullstendig feil. Moderkirken var de første kristne menigheter, men den katolske kirke har i lange tider avvekket fra de første menigheters lære, tro og praksis i mangt og meget.

Den «kirkelige kultur» som presten så høyt lovpriser, er bare et annet uttrykk for formvesen og stivnet kristendom. Nettopp det som vitner om liv og åndelig begeistring er «en estetisk lidelse for ham å overvære». Seremonivesen og utvorteshet er jo et særpreg for den katolske kirke! Deretter omtaler presten «læren om den nye pakts offerhandling, nattverdofferet eller den hellige messe. Altertjenesten med sine oldkirkelige symboler blir uforståelig for den som ikke vet at det hele er en offerhandling som samler menigheten i bønn og tilbedelse om den nye pakts påskelam som ofrer seg på alteret».

Disse uttalelser må alene være nok til å bevise hvilken forferdelig villfarelse romerkirken har gjort seg skyldig i! Det er, sier forfatteren, «moderkirkens lære at Kristus selv er til stede under nattverdelementene, og at han som vår midler og talsmann ofrer seg på alteret for å gi den bedende menighet del i korsofferets frukter». Dette er en av de forferdeligste læresetninger i den katolske kirke!

At Kristus er til stede under brødsbrytelsen eller natt verden er sant, men at han ofres på ny er en stor usannhet. Guds ord lærer at forsoningsverket er fullbyrdet en gang for alle. «For en sådan yppersteprest måtte vi og ha, hellig, uskyldig, ren, skilt fra syndere og opphøyet over himlene en som ikke hver dag trenger til, likesom yppersteprestene, først å frembære offer for sine egne synder, deretter for folkets; for dette gjorde han en gang for alle da han ofret seg selv.» (*Hebr 7, 26–27.*) Det skal således ikke noe nytt offer til på kirkealteret. Jesus har en gang for alle ropt: «Det er fullbrakt!»

Enhver lære om et nytt offer underkjenner det første offers kraft og fratar det sin betydning og er således en forkastelse av forsoningens gyldighet. Det presten utfører ved alteret, det være seg i en katolsk kirke eller noen annen kirke, kan ikke forbedre det fullbrakte verk!

Den katolske villfarelse i dette stykke er forresten av gammel dato, den ble tillagt den villfarende idé som også var kommet inn i kirken, om forvandlingen av brødet og vinen (transubstansiasjon) allerede i det tredje århundre. Den tok mer bestemt form etterhånden, noe vi ikke her nå har plass til å gå inn på. Konsilen i Trient slo fast den romerske lære hvorved man i messen ofret på ny Jesu legeme og blod.

Messer ble tillatt både for levende og døde og for enkelte individer, og deres virkning skulle være en bortfjernelse av syndens følger. Det hele er bare en karikatur av hva nattverden var bestemt til å være! Det er fåfengt å tenke å kunne bryte århundreders villfarelse i ett nå, vi må overlate dette til framtiden når

Gud vil bruke selveste Antikrist til å knekke til og med de siste rester av kirkelig villfarelse. (*Åp 17, 16–18.*)

Hva vi som et folk vil gjøre, det er å preke den enkle bibelske sannhet, og be om og virke for at en åndelig revolusjon må finne sted, som i stor grad vil vekke folk opp av den åndelige søvn, og framholde for alle fortapte det enkle evangelium, slik som vi har det i Det Nye Testamente!

MODERNISMEN

Bibelens ekthet stadfestet av vitenskapen og erfaringen – de levende menigheters oppgave.

For det skal komme en tid da de ikke skal tåle den sunne lære Men vær du edru i alle ting, lid ondt, gjør en evangelists gjerning, fullfør din tjeneste! (*2 Tim 4, 3–5.*)

Jeg vil kunngjøre ditt navn for mine brødre midt i menigheten vil jeg lovsynge deg! (*Hebr 2, 12.*)

Det som er like ruinerende som de ubibelske former hvorved kirken har innhyllet seg, er den kjensgjerning at den har åpnet sine portaler for den moderne vantro! Selvfølgelig er det mange som ennå står for de gamle sannheter, og selv om de ikke kan anerkjenne «pinsebevegelsen», så vil vi likevel takke Gud for alle som ennå tror på Bibelen som sann hetens bok, og selv om de ikke alle fatter hva de leser, så tror de likevel at i Bibelen har vi med Guds inspirerte ord å gjøre.

Det er håp for Kristi saks framgang, i noen grad iallfall, så lenge det finnes folk som virkelig tror Skriftens ekthet, selv om den fulle klarhet ikke ennå er opprunnet over dem. Men vi kan ikke være blinde for at vantroens ånd i mange år har søkt å bane vei inn i kirkene og samfunnene, og til og med hos dem som ble grunnlagt av menn som trodde helt på Guds ord, og var villig å nedlegge sitt liv for dets sannhet, finner vi at den moderne vantro i stor grad har funnet innpass. Og således har formvese-

net og den moderne vantro rakt hverandre hånden over kirkens alter på mange steder rundt omkring i landene. Og kunne de komme til som de har lyst og tilbøyelighet til det, ville de gjøre kort prosess med alle dem som ennå tror at den hele skrift er innblåst av Gud, og ikke bare tror som fundamentalistene, at dens under er virkelige likevel kun tilhørende menighetens grunnleggende tid, men som mener og vet at Gud ikke noensinne har tilbakekalt sitt ord og løfter og nådegaver, men at de skal virke inntil Kristus kommer og henter menigheten hjem!

HVORLEDES VANTROEN YTRER SEG

Kellogg anvender som svar steder som **2 Pet 2, 1–2; 1 Tim 4, 1**: «Men det oppstod også falske profeter blant folket, likesom det og blant dere skal komme falske lærere, som skal lure inn vrang lærdommer som leder til fortapelse, idet de til og med nekter den Herre som kjøpte dem, og fører over seg selv en brå fortapelse. Og mange skal følge dem etter i deres skamløshet, og for deres skyld skal sannhetens vei bli spottet.» «Men Ånden sier med tydelige ord at i de kommende tider skal noen falle fra troen, idet de holder sig til forførende ånder og djevlens lærdommer» Så fortsetter han: «Vi merker oss dette tegn på de siste tider alle vegne i disse dager – folk forlater den gamle tro og går inn i noe som de anser mer modernistisk eller moderne. Her har vi en profeti som vi kan se i sin oppfyllelse, og som bebuder Kristi annet komme. Judas sier (**3–4. vers**): «Dere elskede! Mens jeg gjorde meg all flid for å skrive til dere om vår felles frelse, så jeg meg nødt til å skrive til dere med formaning om å stride for den tro som én gang er overgitt til de

hellige. For noen mennesker har sneket seg inn, som denne dom allerede for lenge siden er oppskrevet for: ugudelige, som forvender vår Guds nåde til skamløshet og nekter vår eneste hersker og herre, Jesus Kristus.»

«Modernismen er vår tids forbannelse! Den griper om seg ustanselig. Det begynner nå å bli populært å være skeptisk. Skarer av predikanter slutter seg til rekkene av tvilende Tomas'er, som setter et spørsmålstegn overfor alt som har med Gud, Kristus og Bibelen å gjøre, og som grenser inn på det overnaturlige. Men når det overnaturlige stenges ute fra noen av disse, da kan vi gjerne forkaste dem alle. En Gud som trekkes ned til den menneskelige forstands ringe fatteevne kan umulig være Gud! Alt annet enn en overnaturlig Kristus fratar ham alle hans kvalifikasjoner som Frelser. Modernismen fornekte alt som er fundamentalt i vår kristne tro.»

«Det moderne menneske vil ikke tro på noe som er hellig. Det vil absolutt ha med «virkeligheten» å gjøre, derfor vender det seg fra Bibelen til vitenskapsmannen, astrologen og biologen. De har oppdaget (sies det) at det som ble overdratt oss av de jødiske synagoger og de kristne menigheter er bare eventyr og derfor ikke pålitelig. Derfor fornekte det også alt det overnaturlige hos Gud, Kristus eller Bibelen. De fleste moderne fornekte også sjelens udødelighet.

En kjent vitenskapsmann sa: «Med mindre en vitenskapsmann fremdeles er under innflytelse av barnekammerets sanger, så tror han at det ikke er noen gjenopplivelse av Ånden eller sjelen etter døden. For en vitenskapsmann er minst 90 prosent av

de beviser som støtter en slik tanke basert på tro, falskhet eller dårskap.»

Man kan nå tenke seg til at en stor del av kristenheten har kastet seg i armene på den slags vitenskapsmenn! Det ble utsendt en spørsmålsliste til 700 predikanter i Amerika som tilhørte tjue av de ledende samfunn, og ifølge dr. Betts, professor for religiøs undervisning ved et av de større universiteter, var det «13 % av disse som erklærte at Gud ikke var allmektig, en tredjedel nektet for at Gud eller Kristus noensinne utførte et mirakel, 45 % trodde ikke på Bibelens inspirasjon. Men en del av presteskapet i de ledende samfunn tror nå at Jesus er menneskehetens frelser. Mindre enn to tredjedeler tror på oppstandelsen og bare 57 % tror ennå på en himmel og et helvete.»

Når man leser dette, forstår man at frafallet ikke alene er begynt, men er skredet frem i en forferdelig grad! I Norge ville en slik spørsmålsliste vise et annet forhold. Det er innenfor statskirken en mengde som tror at Bibelen er Guds eget ord, og innen alle de forskjellige dissentersamfunn – så vidt meg kjent – finnes ikke én predikant som betviler Bibelens sannhet. Det er meget å takke Herren for! Ikke desto mindre har vantroen trengt seg inn blant den såkalte «kristne» befolkning, og noen forståelse av levende åndsvekkelse har de ikke.

De vil langt heller tro resultatene av en spiritistisk seanse enn de gjerninger som Guds Ånd utfører like for deres øyne gjennom sine troende tjenere! Så vi står overfor den sørgelige kjensgjerning at «modernismen» har slått dype røtter i en stor del av landets ledere på det vitenskapelige og politiske områ-

de, for ikke å tale om den skare av ettersnakkere blant lærerne og slike som underviser den store mengde i barneårene og opp over.

Deres ord eter om seg som en gift, og undergraver troen hos barna og de unge. Frafallets dager er også begynt i Norge. Men når dette er sagt, så vil vi ikke glemme å peke på at det nettopp fra vitenskapelig hold er i den senere tid framlagt de mest slående bevis for Bibelens ekthet.

BIBELENS EKTET

Det er vidunderlig at Herren nettopp i disse frafallets dager oppreiser menn som formår å stadfeste de bibelske sannheter. Det må være fordi den store skare av tvilere ikke lengre skal få vitenskapen å krype inn under når de vil skjule sin uvilje mot Gud og hans sannhet. Men om alle de mange, som en tidligere skare av vitenskapsmenn har villedet, vil betenke seg og omvende seg, er en annen sak! Antagelig vil de ikke det, men nærmest betrakte de store vitenskapsmenn som stiller seg i linje med Guds ords sannhet, som «frafalne» – idet de har falt fra den såkalte «moderne tro». Jeg sikter her til menn som astro-fysikeren Eddington, Jeans, den biologiske filosof Lloyd Morgan m. fl.

Før var materien alt for vitenskapsmennene. Nå lærer man at «stoffet er sprengt, ikke i atomer, ikke i elektroner og protoner, men i materieløs bevegelse, felter som består en stund, men som blir borte ganske som en fortelling er ute når man har lest den. Materie er fortettet energi. Det virkelige er altså ikke stof-

fet.» (Konf. Eivind Berggravs artikkel i «Kirke og kultur» om verdensanskuelse». Hft. 5, 1932.) Man holder seg visstnok ennå til matematikken, men den er bare som «et skjelett, en ramme, som prikkede linjer, symboler utenom det virkelige.»

Det vesentligste er personligheten, det er «den siste realitet». Med personlighet mener man ånd. (Jeg viser til artikkel i «Korsets Seier» nr. 41, 1932.) Foruten den menneskelige ånd finnes Skaperens. Jeans sier at «moderne vitenskapelig anskuelse tvinger oss til å tenke på Skaperen som arbeidende utenfor tid og rom; både tid og rom hører jo med til det han har skapt; Gud er utenfor den, over den, akkurat som kunstneren er utenfor og over sitt lerret.»

Her har vi det aller nyeste på det vitenskapelige område! Ed-dington karakteriserer f. eks. påstanden om alle tings forutbestemmelse i den såkalte «determinisme» som «loddrett løgn»! Han sier videre: «Bare for ti år tilbake mente enhver fysiker at han – iallfall som fysiker – avgjort var determinert. Hva betyr det ikke at en innstilling som har behersket fysikken i to hundre år nå forsvinner? Berggrav mener: «Kopernikus kastet mennesket vekk fra dets dominerende sentralplass i altet, og gjorde det til et banebundet støvgrann på reise mot tilintetgjørelse, – den moderne fysikk har satt mennesket, ikke som kropp, men som ånd, inn på dets sentrale plass igjen, men slik at fnugget bæres og bindes til den utenforværende skaper av rom og tid og evighet og ånd.» Han sier videre: «Dette er en revolusjon som slår alle andre, men den er en revolte til orden, ikke til kaos, til enhet, ikke til splittelse.» Man er kommet til det samme resultat i den vitenskapelige verden som teologene i den

teologiske verden, som fordømte kalvinismen som en stor villfarelse, fordi den mente at alles skjebne var forutbestemt – noen til fortapelse, noen til liv – hvorved mennesket alene var som en maskin uten ansvar.

Skylden for alt det onde falt så tilbake på ham som hadde skapt maskinen. Men også det er loddrett løgn! Mennesket har en fri vilje og bærer ansvar for alle sine gjerninger og ord, for hele sitt liv! Når man tenker på det resultat disse vitenskapsmenn er kommet til, kan man godt forstå hvorledes Eddington utbryter og sier: «Jeg tviler på at det er noen annen visshet å få enn den som den religiøse erfaringsstyrke gir, og jeg kan kun anbefale å holde fast på det fortrolige kjennskap som av denne vei nåes, det vil bringe oss nærmere sannheten enn noen vitenskapelig metode kan gjøre.»

Vi kan tilføye hva prof. Broom fra Syd-Afrika uttalte på et møte i «Det britiske vitenskapsselskap» for ikke lenge siden. Han erklærte at «evolusjonsdagene var talte.» Prof. Julian Huxley bebreidet ham mildt, men hadde intet svar å gi. «Times» uttaler at J. S. Haldane har sagt at «forsøkene på å analysere de levende organismer i fysisk og kjemisk mekanisme, er antagelig det mest kolossale nederlag som hele den moderne vitenskaps historie kan framvise.»

Det kunne framføres mange flere vitnesbyrd fra vitenskapelig hold, men dette må være nok for å overbevise enhver uhildet sjel om at til tross for den overhåndtagende vantro, så har Gud samtidig oppreist menn som formår å fremstille gjennom vitenskapen at Bibelens sannheter likevel er de eneste pålitelige.

Hvor langt disse vitenskapsmenn vil gå når det gjelder Kristi guddom og hans forsonende død vet jeg ikke.

Vi venter ennå på deres uttalelser om dette. Men de har dermed sagt oss at de tror på tilstedeværelsen av den menneskelige ånd, at vi er, som Bibelen erklærer, skapningens hode, og at Gud eksisterer, og holder sin hand over alt det han har skapt.

Når dette grunnlag er anerkjent for sannhet, og vi vet at åpenbaringen av den guddommelige plan og makt har vært gitt for lange tider tilbake i skriftene, så kan vi trygt gå ut fra, rent forstandsmessig sett, at alt det øvrige som er åpenbart, er den rene sannhet!

En ting må legges særlig vekt på, og det er kravet på erfaring. «Meget merkeligere,» sier Eddington, «enn alle de store astronomers resultater i vår tid, er at dette spørsmål om sannhet har en så tvingende karakter for den lille stump stjernestoff vi er. Dette noe i oss som vil sannhet, er i grunnen den aller første bestanddel av verden som vi vitenskapsmenn har erfart. Hvis denne bestand del ikke er til stede, er alt annet verdiløs dårskap. Hva er da vi mennesker, hva er sannheten om oss selv? Er vi enestående, fine mekanismer, dukker som beveger seg etter som milliarder tråder trekker i dem? La oss huske at det er et første svar, som vi ikke kan komme utenom, vi er det som stiller spørsmålet. En følelse av å ha ansvar for sannheten er en egenskap som er grunnleggende for vår natur.» Ånden har «evnen til å erfare og kjenne de høyeste kvaliteter, det hellige», sier Lloyd Morgan. Se, dette er ting vi pinsevenner forstår,

og ikke bare vi, men alle troende Guds barn i verden. Vi har alle erfart og opplevd samfunnet og vissheten av guddommens tilværelse, og omgås ham daglig! Og pinsevennene tror at det samfunn med Gud, i og ved troen på hans Sønn og forsoningskraft, styrkes og utdypes ved ånds fylde eller åndsdaopen.

Det er derfor Paulus sier: «Bli fylt av ånden!» Men ifølge Guds ord vil frafallet bli større alle vegne! Og når de hellige er rykket hjem, vil det bre seg som et stormvær over jorden og ende i de katastrofale hendelser og trengsler som vil avslutte denne husholdning, med Antikrist i spissen!

Hva kreves av oss under slike forhold? Det ventes av de kristne menigheter at de skal så helt som det er mulig, under tidens vanartede forhold, stille seg på sannhetens grunn, slik som den er åpenbart i Det Nye Testamente.

Når jeg har pekt på den forkjærte anvendelse av de midler kirken har samlet inn i form av storstilte katedraler og domkirker, i stedet for praktiske lokaler hvor man kan samles for å tilbe Herren og forkynne evangeliet, så er det ikke meningen at man skal gå frem som bolsjevikene og ødelegge disse byggverk og vanære dem.

Det er bare den rene gudsforakt som derved kommer til syne. Men de burde omgjøres til praktiske gudshus, så folket som gjerne vil komme for å høre et levende evangelium, kunne dras dit og skarene ville strømme til, bare man fikk nyss om at presteskapet var blitt forvandlet og gudstjenestenes stive former var bannlyst, og en enkel, liketil forkynnelse av Guds ord var påbegynt – ikke i avmålte preketoner og med prestekraver og

sorte kjoler og messehagler (som ikke hører hjemme i Det Nye Testamentes ånd og praksis), men i en naturlig taleform, hjertelig og pågående, overbevisende under den Hellige Ånds inspirasjon!

Noe slikt kan vi vel vanskelig vente gjennomgående å oppleve. Men straks man begynner å slå inn på denne metode, virker det, derfor blir en del prester mer påaktet fordi de bryter med en del av kirkeformene. Men de kirkelig interesserte vil vel alltid se ned på «sektene», som de med en viss ringeakt kaller dem – og i særlig grad se ned på «pinsevennene – tungetalerne» som de nærer slik uvilje mot. Og vi for vår del kan ikke vente noe annet. Vi må stadig stille oss mot sammenslutningen mellom stat og kirke. Men utenom dette har vi ingen interesse av å bekjempe det arbeid varmhjertede kristne innen statskirken og i de andre friere samfunn utfører for å fremme Kristi rike.

Vi tar våre reservasjoner når det gjelder en del lærespørsmål, så som barnedåpen og gjenfødelse i denne, ubibelsk menighetsordning og misjonsorganisasjonene m. m., men i alt hvor vi deler samme syn som disse i de fundamentale sannheter, ønsker vi dem Guds velsignelse og framgang, selv om et organisert alliansearbeid av mange grunner ikke viser seg å være heldig.

De kristne menigheter må alltid stille seg mot modernismen, som kaster den nye morals læresetninger inn i det menneskelige samfunn. De må alltid vise forakt for formvesenet, som er den døde hånd over kristenheten. De må alltid søke å innføre den primitive kristendoms enkle sannheter om kjærlighet til

Gud og nesten, og søke til praktiske veier å vise verden at kristen dommen – den sanne og virkelige – er i dag hva den alltid har vært.

De må alltid la verden få den forståelse at kristendommen ikke består i form og tomme skikker, men i liv og virksom kraft, at den ikke er bundet til noen bestemt kirkebygning eller gudstjenestelig form, for Gud vil bare åpenbare seg for de oppriktige av hjertet, og kan like godt i en kornbod (som det ofte skjedde under forfølgelsestider), i et kjøkken, i en hule eller en kjeller, i en sporvogn, på et tog eller ute på prærien – hvor som helst, åpenbare seg for dem som søker ham og i fellesskap vil dyrke ham, som i en katedral eller en domkirke.

Det er hjerter Gud ser etter – ikke etter storstilte gudshus. Stefanus sa: «Salomo bygget ham et hus. Men den høyeste bor ikke i hus som er gjort med hender, slik som profeten sier: Himmelen er min trone, og jorden en skammel for mine føtter, hva hus vil dere bygge meg, sier Herren, eller hvor er det sted jeg kan hvile på? Har ikke min hand gjort alt dette?» (*Apg 7, 47–50.*)

De kristne menigheters vesentligste misjon og oppgave er å bringe evangeliet ut til den døende verden. «Dette evangelium om riket skal forkynnes over hele jorderike til et vitnesbyrd for alle folkeslag, og da skal enden komme.» (*Matt 24, 14.*) Merk, det sies ikke at alle folkeslag skal bli frelst før Jesus kommer, men de skal få høre vitnesbyrdet om Jesus Kristus, og stilles personlig ansvarlig for det budskap som blir brakt dem. Så langt fra at hele verden skal bli bedre og bedre innen Jesus

kommer og – frelst, så vitner Guds ord om at troen vil knapt finnes på jorden ved Jesu synlige åpenbarelse. Dette gjelder selvfølgelig ikke når han henter sin brud – de sjeler som venter på ham i den første oppstandelse og forvandling – men hans synlige åpenbaring for å knuse den antikristelige makt for evig tid! Hvilken oppgave har ikke de kristne menigheter i dette stykke innen Jesus henter dem! De kan si som John Wesley tidligere: «Verden er mitt sogn!»

Vi må som før sagt vokte oss for den store villfarelse å forveksle kirker og kirkesamfunnene med kristendom. Det kan være brennende kristne der, men alt dette som så mange legger mest vekt på er bare det ytre skall, som ofte mangler innhold.

Hvis man tilhører en levende menighet som i ett og alt søker å bygge på Skriftens grunn, da betyr det noe ganske annet. En levende menighet har Kristus som sitt hode, og lar seg lede og drive av hans Ånd, men det tomme skall lyder som en tom tønne når man slår på den! «Intet her!» roper den. Og hva kan man vente av innholdsløse kristne og innholdsløse kirker og samfunn?

De har iallfall ikke det innhold som behager Kristus. De roper gjerne som menigheten i Laodikea: «Jeg er rik og har overflod og fattes intet!» Men han som dømmer hjerter og prøver nyrer, sier: «Du vet ikke at du er ussel og ynkelig og fattig og blind og naken.» (*Åp 3, 17–22.*) I sin underfulle kjærlighet – til og med for den falne menighet, tilbyr han den ennå en anledning til å la seg frelse. «Alle dem jeg elsker, dem refser og tukter jeg; vær derfor nidkjær og omvend deg!» Han står for hjertedøren

og banker på, villig til å gå inn og holde nattverd der inne med den botferdige og angrende sjel og menighet, og lover til og med plass på sin trone til den som seirer inntil døden. Måtte det oppstå en levende skare av kristne menigheter rundt omkring i vårt land, som i alle deler svarer til det bibelske mønster.

DEN LEVENDE KILDE

Menighetenes indre livskraft – deres ytre liv – evangeliets utbredelse – Kristi komme for å hente sine!

Den som tror på meg, av hans liv skal det, som Skriften har sagt, renne strømmer av levende vann. Dette sa han om den Ånd som de skulle få, som trodde på ham. (Joh 7, 38–39.)

Disse ord av Jesus ble uttalt på den siste, den store dag i høytiden, dvs. den attende dag, den siste festdag i året. På denne dag utførtes en del merkelige seremonier. De utførtes forresten hver dag under disse festligheter, men hadde en spesiell betydning på denne. Presten bar frem i gylne kar det vann som han hadde hentet fra Sibas strømmer, som fløt under tempelberget. Idet han utgjøt vannet på alteret, braket det løs en jubel sammenblandet med trompetstøt, så det er blitt sagt at «den ekstatisk glede var så stor da seremonien ble utført, at den som ikke hadde vært vitne til den, hadde aldri vært vitne til virkelig glede».

Når de brusende jubeltoner hadde lagt seg ved denne anledning, så har Jesus, kan jeg tenke meg, stilt seg på et opphøyd sted og med utstrakte hender har han ropt til folket og sagt: «Om noen tørster han komme til meg å drikke!»

Enhver må forstå av dette at Jesus ansa seg selv for å være den evige livskilde. Enten var han da verdens største bedrager, ellers så var han den han utga seg for å være. I lignende ord tales

det i *Esaias 55*: «Nå vel, alle dere som tørster kom til vannene, og dere som ingen penger har! Kom, kjøp og et, ja kom, kjøp uten penger og uten betaling vin og melk!»

Jesus var ett med Faderen fra evighet av, derfor er innbydelsen i Det gamle Testamente så vel som Jesu innbydelse i Det nye, av samme innhold, en innbydelse til tørste sjeler om å drikke av den levende kilde.

Ved denne seremoni i Jerusalem sang man gjerne ordene hos *Esaias 12, 3*: «Og dere skal øse vann med glede av frelsens kilder!»

Det var meget alminnelig både i den jødiske og den kristne menighet at man sang Davids salmer og andre deler av Guds ord i ånden. Jesu rop er et rop til tørstende sjeler, og han framstilte seg selv som den der kan oppfylle alle sjelens lengsler. De som tørster etter det naturlige vann, kan lide store smerter, og de som virkelig tørster etter det levende vann, er ofte i stor angst og bedrøvelse, de forstår ordene: «Jeg tørster og jeg lenges å eie mer av Gud!»

Jesus tilfredsstiller denne tørst. Det skjer når vi tror på Ham. Som vannet der ute i naturen siver inn i enhver sprekke og åpning, slik vil disse levende strømmer trenge inn i enhver trosåpning til ditt forpinte hjerte. Så kommer løftet: «Den som tror på Meg, av hans liv skal det rinne strømmer av levende vann!»

Når man finner oppkommevann på sin eiendom, så graver man gjerne en brønn, sementerer rundt så vannet ikke sviner bort, da kommer det krystallklare strømmer opp fra dypet og fyller

brønnen, ja, vannet kan til og med strømme over. Slik også her. Jesus sa til den samaritanske kvinne: «Den som drikker av det vann jeg vil gi ham, han skal aldri i evighet tørste, men det vann jeg vil gi ham, blir i ham en kilde med vann som veller frem til evig liv!» Johannes forklaring på disse levende strømmer har vi i det **39. vers**: «Dette sa han om den Ånd som de skulle få som trodde på ham.»

Hvis du da blir fylt av ånden, eller som det også heter, døpt i ånden, da har du ikke bare liv, men liv i overflod. Vi mottar stadig fra Kristus det evige opphav i vårt indre menneske, og derfra utgår det igjen levende strømmer til andre. Dette gjelder den enkeltes erfaring og menighetens som en helhet. De kristne menigheter skal være en slik rik kilde med åndelig vann hvorfra det utgår strømmer til hele verden.

DE KRISTNE MENIGHETERS INDRE LIV

De første kristne menigheter bestod bare av frelste og døpte mennesker. (Sml. **Apg 2, 38–47.**) Barnedåp var ukjent blant dem. Jesus og hans apostler gjorde alltid krav på en personlig opplevelse av frelsen og dåp (**Mark 16, 16.**) De ble således atskilt fra verden og forenet med Kristus. Herved oppstod Kristi mystiske og hellige legeme, hvori han selv er hode.

W. Lincoln sier meget betegnende: «Dette legeme er noe ganske nytt i Guds gjerning. Når unntas dette legemes hode, så eksisterte i virkeligheten ikke et eneste atom av det forut for Herrens død og oppstandelse.» Han mener som menighet. «Ei heller ble han selv på denne måte som legemets hode åpen-

bart før etter sin oppstandelse. Det er sant at han var ordet og som Kristus – i begynnelsen med Gud (sml. *Joh 1, 2* og *Ordspr 8, 23*), men det er likevel i hans menneskelige natur og etter sin oppstandelse at han er blitt vårt hode.» (*Ef 1, 20–23*.)

«Men først etter pinse ble foreningen med den oppstandne Frelser en avsluttet kjensgjerning, for vi er jo alle døpt med én Ånd til å være ett legeme. Innen han ble herliggjort hadde Herren åndet det nye oppstandelsesliv inn i sine disipler, men da den Hellige Ånd kom personlig ned fra himmelen, var det for å forene dem til den oppstandne Menneskesønn i Gud og i herlighet. Den Hellige Ånd forener ikke de vantro med den Herre Jesus for at de kan bli troende!

Han omvender de vantro og forener de troende til ett legeme og til den ene Kristus. Det var troende som mottok den Hellige Ånd på pinsedag. Det var de troende om hvem Herren sa at det av dem skulle renne strømmen av levende vann. «Dette sa han om den Ånd som de skulle få som trodde på ham,» etter at han var herliggjort. (*Ef 1, 13*.)

Det er derfor ett å være levendegjort ved hans åndedrett, noe annet og en ennå større nåde er det at Guds Ånd bor i oss, hvorved vi virkelig forenes med den oppstandne og himmelfarne Frelser.»

«Hodet er der, legemet er her, for den Hellige Ånd er med og i oss. Ved Ånden opprettholdes en stadig forbindelse mellom hodet og lemmene. Ved den samme Ånd flyter det ned til legemet fra den herliggjorte Herre Jesu liv, glede, fred og enhver annen velsignelse.» Så langt Lincoln. Vi for vår del tror at disip-

lene hadde liv før Jesus åndet på dem. De var uten tvil hans «venner» og deres navn var skrevet opp i himlene før korsfæstelsen og oppstandelsen, men det var først etter at Jesus hadde åndet på dem at deres forstand ble opplatt så de helt kunne forstå skriftene og skjønne at Jesus selv var den Esaias talte om som den lidende frelser. Det at Jesus åndet på dem og sa: «Motta den Hellige Ånd», var derfor en fornyelse i Ånden for dem alle, «en forsmak på selve pinseopplevelsen».

De første kristne menigheter var også åndsdedte menigheter. Det kan ikke sies om menighetene i våre dager. Mange av dem motstår åndsdeden og vil ikke ha noe med denne herlige åpenbaring av Guds Ånd å gjøre. Mange av deres ledere er bitre motstandere av Åndens gjerning, men det var ikke så i den første tid, da var «de alle døpt i én Ånd for å være ett legeme». (**1 Kor 12, 13.**) Slik burde det også være nå. En menighet uten ånd er en død menighet, og uten åndsdeden er selv en levende menighet kraftsløs og formår ikke å fylle sin plass i verden slik som Jesus ønsker det.

Han sa i sin bergpreken: «Dere er jordens salt; men når saltet mister sin kraft, hva skal det så saltes med? Det duger ikke lenger til noe uten til å kastes og tredes ned av menneskene. Dere er verdens lys; en by som ligger på et fjell, kan ikke skjules; en tenner heller ikke et lys og setter det under en skjepp, men i staken så det skinner for alle i huset. La således eders lys skinne for menneskene, for at de kan se eders gode gjerninger og prise eders Fader i himmelen!» (**Matt 5, 13–16.**)

Hvis menigheten har fått kilden innen i seg av den Hellige Ånd,

da vil det levende vann strømme frem til vekkelse og liv i verden. Det var alminnelig at man ble døpt i den Hellige Ånd straks etter at man var blitt frelst, som regel under håndspåleggelse etter at man var blitt døpt i vann. (Sml. **Apg 8, 15–17; 9, 17, 18; 19, 6.**)

Dette mektige under kunne også finne sted uten håndspåleggelse som i Kornelius hus. (**Apg 10, 44–48.**) Men av **Hebr 6, 2** forstår vi det var den alminnelige regel at håndspåleggelse fulgte dåpen, og med håndspåleggelsen kom også den overnaturlige kraft med tungene.

De kristne menigheter bestod derfor av levendegjorte og ånds-døpte mennesker som i ett og alt søkte å herliggjøre sin konge og Frelser. Han var deres hode og de utgjorde hver for seg lemmer på hans legeme og representerte ham i denne verden. Som det var den gang, slik bør det også være nå!

DE KRISTNE MENIGHETERS YTRE LIV

Men så må man også erindre at menighetene bestod da til dels av folk som var kommet over fra jødedommen, og andre igjen fra den hedenske verden. Paulus forkynte frimodig: «Her er ikke greker og jøde, omskjærelse og forhud, barbar, skyter, trell, fri, men Kristus er alt i alle.» (**Kol 3, 11.**)

Det må være klart for alle at det var en mektig ånd som kunne binde sammen disse ulike masser, som før på grunn av kastesvesen og forskjellig syn på gudsdyrkelsen hadde stått fiendsk overfor hverandre. Det var bare Guds Hellige Ånd som kunne

gjenføde dem, og føre dem inn i det nye spor som Kristus hadde oppstilt. Det var imidlertid ikke å undres over at det kunne oppstå utskielser og vanskeligheter av forskjellig slag. Her var det den kristelige sjelepleie og tilsyn grep inn, som utskilte det onde for å bevare det gode, og for at Guds vilje kunne få framgang i menighetene. Denne side av saken kunne utgjøre et kapittel for seg, men ingen som leser Det Nye Testamente, kan tro annet enn at apostlene og forstanderne for menighetene søkte å bevare dem rene og i full samklang med kristendommens ånd.

Vi behøver bare å lese gjennom brevene i Det Nye Testamente for å se hvor hardt apostlene iblant tok på det onde som oppstod innen menighetene. Man advarte og utviste langmodighet så lenge dette gikk an, men når det ikke lenger nyttet, ble det onde utstøtt av menighetene.

Judas sier (**22–24 vers**): «Noen skal dere tale til rette fordi de tviler, andre skal dere frelse ved å rive dem ut av ilden, andre skal dere miskunne dere over med frykt, idet dere hater til og med den av kjødet smittede kjortel.» Johannes skriver: «Der- som noen kommer til dere og ikke fører denne lære, da ta ikke imot ham i deres hus; og by ham ikke velkommen! For den som byr ham velkommen, blir medskyldig med ham i hans onde gjerninger.» (**2 Joh 10, 11.**) Paulus skriver: «Jeg formaner dere til å holde øye med dem som volder tvedrakten og anstøtene imot den lære som dere har lært, og gå av veien for dem; for disse tjener ikke vår Herre Jesus Kristus, men sin egen buk, og ved sin søte tale og sine fagre ord dårer de de enfoldiges hjerter.» (**Rom 16, 17, 18.**) Og atter (**Tit 3, 10–11**): «Et menneske

som gir seg av med vranglære skal du vise fra deg, etter at du har formant ham én gang og én gang til, for du vet at han er forvent og synder, dømt av seg selv.»

Herav ser vi at man ikke alene grep inn overfor dem som førte et dårlig liv, men også overfor dem som førte falsk lære, de ble formant flere ganger, men når alt var nytteløst, ble de utstøtt av menigheten. (Sml. **1 Kor 1, 2.**) Jesus hadde forut anvist veien til en sunn menighetstukt i **Matt 18, 15–18**. Det er når man avviker fra Guds eget ord i dette stykke at menigheten blir underminert av dårlige strømninger og taper sin kraft, for ikke å tale om den banale måte hvorpå man har forenet stat og kirke og tillater til og med at verdslige øvrighetspersoner skal avgjøre menighetens indre anliggender.

Hva forstår den blinde seg på farger? Og hvorledes kan disse blinde sjeler dømme i de helliges anliggender? Hvor nøye man enn går til verks med menighetstukt, så vil det alltid oppstå vanskeligheter og innviklede spørsmål, og rett som det er vil man få med slemme mennesker å gjøre som er falt i sin ånd og har glemt den pakt de har gjort med Gud. Men dette skal ikke holde oss fra med uforferdet ånd å gjøre hva vi kan for å bevare de kristne menigheter i renhet og hellighet også hva det ytre liv gjelder.

Et særpreg ved de kristne menigheter når den Hellige Ånd har fått fri adgang til alles hjerter, er den rivende fart som evangeliet utbrer seg. Fra den dype kilde i hvert enkelt medlems hjerter strømmer det levende vann, og det går stadig dypere og brer seg ut til velsignelse for alle. Det blir «liv og sunnhet»

overalt hvor disse strømmer når hen. Det viser seg i hjemlandene hvor pinsevekkelsen går fram. En skare menn og kvinner oppreises som drar ut med evangeliet til by og bygd. De besøker forsømte steder hvor befolkningen bare levde for de gamle former og skikker, og den store masse er åndelig død. Mange av disse evangelistene, rent menneskelig sett, har ingen betingelse for å avstedkomme noen vekkelser, men nå etter at de er blitt fylt av den Hellige Ånd, tennes den hellige ild alle veier, og folk av alle samfunnsklasser blir grepet av det evige evangelium.

HEDNINGMISJONEN

Mange er det som får kall til fremmede land og drar ut til hedningene og slår seg ned, ofte på steder hvor ingen evangelisk virksomhet tidligere har vært. Mange legger ned sitt liv der, og andre lider og ofrer seg for disse tapte millioner, og gjør det beste de kan for å meddele dem kunnskapen om Jesus. Det kan visst trygt sies med hensyn til pinsebevegelsen, at siden apostlenes dager har det aldri vært utsendt så mange frelst, frigjorte og åndsfulle menn og kvinner til hedningland som i våre dager. Hva beviser dette? Jo, det beviser at den ild som brenner i disse venners hjerter er av det rette slag, det er ikke falsk ild, som mange har villet få det til, men den Hellige Ånds ild.

Skarer av hedninger i China, India, Kongo og Syd-Afrika og andre land er blitt vunnet for Gud bare gjennom våre norske misjonærs virke. Det er et verk som Satan ikke er interessert i, så det er ikke ham som har inspirert dem til det, det er alene den gode Ånd som har drevet dem ut og bruker dem til så stor

velsignelse. Dette alene burde være svar nok til alle disse lærere og predikanter og prester her hjemme og i andre land som motstår pinsebevegelsen og sier at den er av menneskelig opprinnelse, ja til og med av djevlesk art. Vi som er grepne av den, vi vet at det er den hellige ild som brenner på hjertealteret og vi takker Gud for den!

I en brosjyre som ble overrakt meg: «Hvorfor jeg igjen ble kristen,» av «En landsbykøbenhavnner», en brosjyre som for ca. 20 år siden utkom i 70 000 eksemplarer og i 1924 ble trykt i et nytt opplag, men nå er utsolgt, står det en aldeles ut merket skildring av kristendommens seierstog i den første kristne tid.

Spørsmålet: «Var Paulus og de andre martyrer frekke løgnere og samvittighetsløse bedragere?» beviser han å være en umulighet. «Der hørte en usigelig forvorpenshet til å preke en slik løgn, som alle vegne kalte fengsel, forfølgelse, mishandling og martyrdød ned over dem som trodde på den... Kan noe fornuftig menneske tro at en mann som Paulus kunne ha reist en så veldig bevegelse hvis han hadde vært en frekk og samvittighetsløs løgnhals? – Det er jo kun de rene idioter som tror at noe menneske f. eks. i politikk kan reise en stor bevegelse, når han ikke bæres frem av en sterk indre overbevisning; – og hvor meget mer på det religiøse område?»

«Kan noe fornuftig menneske tenke seg at en slik skikkelse (Kristus) skulle være oppfunnet og oppdiktet av noen fattige jøder i en fordervet og forråtnet tidsalder? – Folk som på samme tid skulle være så moralsk fordervet og forvorpne, at de utga denne diktning for sannhet og drev tusener i martyrdøden

på en løgn? Det er ganske utenkelig at menneskelig fantasi kan tenke ut noe slikt. Likeså svimlende skyhøyt denne skikkelse står over all menneskelig kritikk og målestokk, likeså høyt står den over den menneskelige diktnings rekkevidde. Skjønt nesten alle apostlene og en mengde andre led martyrdøden etterhånden, bredte kristen dommen seg sterkt i alle provinser. Vi ser av Plinius brev hvorledes allerede år 100 e. Kr. At de hedenske templer sto nesten forlatt i deler av Lille-Asia.

I år 125 åpnet de kristne den siden i 200 år uavlatelig førte kamp i litteraturen, idet to menn, Kodratos og Aristides, den første en aposteldisippel, den siste en filosofisk utdannet mann, i Aten, overrakte den kristenfiendske keiser Hadrian lange «forsvarsskrifter» for de kristne og deres tro. Disse «apologier» fulgtes av mange andre. Fra ca. år 150 tok de hedenske forfattere til gjenmæle, men forgjeves.»

«Tross de tallrike og blodige forfølgelser bred te kristendommen seg ustanselig, og endelig i vinteren 312–313 utstedte keiser Konstantin det berømte Milanoedikt, som for første gang gjorde kristendommen til en tillatt religion. Dermed hadde kristendommen seiret, for da lovens forbud bortfalt, brøt kristendommens strøm utover riket og utryddet etterhånden hedenskapets siste rester. Denne kristendommens seiersgang varte altså kun ca. 280 år.» «Når man ser uhildet på det, må man innrømme at alt dette kan kun forklares med at kristendommen rommet en guddommelig åpenbart sannhet og kraft, som trosset alle menneskelige beregninger og livslover.» Til det føyer vi vårt hjerteligste amen! Og som det var i de dager, slik må det være i våre! Ethvert medlem i de kristne menigheter,

det være seg store eller små, ung eller gammel, bør gripes av denne ånd og føle det som sin oppgave å vinne sjeler for Gud. Men ikke nok med det, det er det mange av de eldre samfunn setter punktum. De bør arbeide og virke for at alle de nyfrelste føres inn i helliggjørelsens herlige strømmer, og ikke gi dem ro inntil de er blitt åndsdøpt og helt helliget Herren! Det var dette som ga de første menigheter slik framgang – tross all motsigelse!

De kristne menigheter er således en misjonerende makt i verden og kan ikke være annet, så sant de vil være tro mot sin oppgave og den ånd de har mottatt av den Herre Jesus. Stanley Jones uttaler: «Jo mer jeg betrakter pinsen og lever meg inn i det liv som strømmer igjennom den, dess større visshet får jeg for at Åndens komme har det i seg, som livet trenger til både i dybden og i bredden – Ånden favner hele livet. I den første pinse ser vi fruktene av Åndens komme i dets første renhet, før dette vidunderlige var blitt tildekket av århundrers sneverhet og fordom. Og de øyeblikkelige frukter var at kristendommen med ett slag ble verdensomspennende.»

Jo mer pinsevekkelsen griper om seg, jo klarere blir det at den er av samme art og kraft som den første pinsevekkelse. Det gjelder bare at hvert enkelt medlem, alle menigheter holder seg våkne og tro mot den sannhet som er dem overlevert. Ved å lese igjennom de apostoliske brever og Guds ord for øvrig, forstår vi at Kristus er alt for de kristne menigheter. De blir hans legeme, dekket med hans rettferdighets kjortel og fylt med hans hellighets kraft. David sier om Arons salvelse til den yppersteprestelige gjerning, at den gode olje som ble utgytt

over hans hode, fløt ned på skjegget og ned på sømmen av hans klesdrakt. Han ble salvet med et overflødig mål av den velluktende olje. Oljen er et bilde på den Hellige Ånd. Slik ble også vår yppersteprest salvet med denne hellige olje, og nå flyter oljen ned over hans legeme – menigheten, og den flyter helt nederst til sømmen av hans kledebon. Det vil si at all åndelig velsignelse strømmer til oss fra vårt opphøyede hode i himmelen og setter oss i stand til å tjene ham på jorden den tid vi skal være her.

Tiden kommer likevel da hodet trekker legemet til seg, og i udødelighetens rike skal vi evig beundre ham og opphøye Ham som bevarte oss i sitt samfunn her, men det er oljen – den Hellige Ånd som binder oss til Ham og setter oss i stand til å virke for Ham og herliggjøre Ham her i verden. Alle de kristne menigheter skal således være hellige, for Han er hellig, atskilt fra verden som Han var atskilt fra verden, i verden, men ikke av verden. Alt verden hadde for Kristus var et kors! Vi må være villig å bære korset med Ham! De skal være oppofrende.

Tiendesystemet burde være normen for ytelse til Guds sak. Dertil kommer kjærlighetsgavene. Tienden var anvendt lenge før den ble bestemt gjennom Moses. Sml. **1 Mos 14, 20; 28, 22; 3 Mos 27, 32; Matt 23, 23**. Jesus refser for alt hykleri og utvorteshet og la vekt på at «rett og barmhjertighet og trofasthet» skulle utøves. «Dette burde gjøres, og det annet (tienden) ikke lates ugjort.» Til en begynnelse ga disiplene alt og la det ned for apostlenes føtter, men dette system ble oppgitt. Antagelig ga disiplene tienden som hadde vært brukelig i den jødiske menighet. Det Jesus omtaler hos **Matt 6, 3–4** gjaldt «almisser».

Uttrykket «den venstre hand skal ikke vite hva den høyre gjør» var et orientalsk uttrykk for at man ikke skulle som fariseerne søke ære for sin gavmildhet, da har man alt fått sin lønn. Og i **1 Kor 16, 1–3** taler Paulus om «innsamlingen til de hellige» i Jerusalem.

Disse led ganske meget av hungersnøden i de dager, og menighetene ble oppfordret til å hjelpe dem. (**Rom 15, 25–26.**) Dette hadde intet å gjøre med de lokale menigheters underhold – virksomheten på stedet.

En god gjennomførelse av tiendesystemet ville avhjelpe alle behov. «Prøv meg likevel derved, sier Herren.» (**Mal 3, 10.**) Man skal vokte seg for den splittende ånd som gjør seg gjeldende i våre dager og stå trofast sammen i godt rykte og ondt rykte. Det er dem som det øyeblikk de blir fornærmet på et eller annet, sier: Adjø da! Så drar de avgårde og danner en annen liten menighet om sin egen person – kanskje tvers over gaten. Men ekte pinsefolk handler ikke på den måte! Det bør sørges for at alle medlemmer får det rette tilsyn. Her vil de «bønninger» som vi har benyttet oss av, t. eks. i menigheten i «Filadelfia», Oslo, vise seg å være til stor nytte.

Alle de trengende og fattige bør få hjelp i den utstrekning menigheten formår det. De syke og nødlidende bør besøkes og kjærlighetens tjeneste daglig utøves. Alt som kan gjøres for å bringe den tapte menneskemasse kunnskap om Herren, må gjøres. Man skal ikke benytte verdslige midler for å nå åndelige resultater, og man bør vokte seg meget for ikke å la seg påvirke av «skjøgens» ånd. Den synes å bre seg mer og mer i våre da-

ger, men «Babylon, den store, mor til skjøgene og stygghetene på jorden», er «drukken av de helliges blod og av Jesu vitners blod». (*Åp 17, 5–6.*) Den katolske kirkes innflytelse og ethvert høykirkelig vesen må man vokte seg for, for det fører døden i sitt spor!

De kristne menigheters oppgave er nå i særlig grad å vinne så mange sjeler som mulig før Kristi annet komme, og virke for at de troende blir gjennomhelliget så de står bryllupskledde med brennende lamper og olje i sine kar, rede til å ta imot brudgommen. Det er ikke tid å spille, dagen nærmer seg hurtigere enn noen aner!

Vi betoner igjen at alt som kan volde kiv og strid mellom menighetene må være bannlyst. Paulus sier: «Jeg formaner dere altså, jeg, den fangne i Herren, at dere vandrer så som verdig er for det kall som dere er kalt med, med all ydmykhet og saktmodighet, med langmodighet, så dere tåler hverandre i kjærlighet, idet dere legger vinn på å bevare Åndens enhet i fredens samband. Ett legeme og én ånd, liksom vi og er kalt med ett håp i eders kall; én Herre, én tro, én dåp, én Gud og alles Fader, han som er over alle og gjennom alle og i alle.» (*Ef 4, 1–6.*)

Hvis man bare bevares i kjærlighetens glød, så vil dette skje. «Kjærligheten gjør ikke nesten noe ondt; derfor er kjærligheten lovens oppfyllelse.» (*Rom 13, 10.*)

La oss stadig minnes at Jesus er hodet og at vi skal motta veiledning, råd, liv og kraft fra Ham. Det er ikke forstanderen eller evangelisten eller noen eldstebror som er hodet, men Jesus

alene! Straks Satan ville stille seg som hodet i himmelen, ble det ufred der, og han ble styrtet ned, og straks en eller annen ledende bror eller søster vil gjøre seg til hode for menigheten, så blir det ufred der, og de bør styrtes ned fra sin innbilte maktstilling. Det er bare Jesus som skal være enehersker. Philip Brooks uttalte en gang: «Jesus opplyser og inspirerer vår tilværelse. Det moralske liv er bare som den nakne nødvendighet uten Ham. Det sosiale liv er som et tomt skall, og alt følelsesliv er en meningsløs opphisselse. Det intellektuelle liv blir da en tåpelig bortødslen av krefter, verden en gåte, døden en gru, og evigheten tomheten selv!»

Vi må vokte oss for den laodikeiske ånd! Den lunkne vil han «utspy av sin munn!» Jesus sa også til menighetens engel i Efesus (**Åp 2, 6**): «Dette har du at du hater nikolaittenes gjerning, som jeg og hater.» Nikolaittene var «bekjennende kristne, som lik Bileam i gamle dager, søkte å innføre i menigheten en falsk frihet, dvs. en kjødelig tøylesløshet. Dette var egentlig en reaksjon mot den jødiske ånd, som var menighetens første fare og som ble motarbeidet av apostelrådet i Jerusalem, og av Paulus i sitt brev til galaterne.» (A. R. Fausset, A. M.)

Vi har merket oss en lignende retning i vår tid, kristne som har bygget på forsoningen, men tillatt seg kjødelige og umoralske tilbøyeligheter. Overalt hvor denne ånd kommer inn, virker den død og undergang, vi må vokte oss for den. Rede til å møte brudgommen. Ånden minner oss stadig gjennom hele Det Nye Testamente om Kristi snare komme, derfor skulle menighetene holde seg våkne og rede til å motta ham. Paulus sier: «Men han selv, fredens Gud, hellige eder helt igjennom, og gi deres ånd

og sjel og legeme, må bevares fullkomne, ulastelige ved vår Herre Jesu Kristi komme. Han er trofast som har kalt dere, Han skal og gjøre det.» (*1 Tess 5, 23.*) Likeså i *Kol 1, 22*: «Dere har han nå forlikt i hans jordiske legeme ved døden, for å fremstille dere hellige og ulastelige og ustraffelige for sitt åsyn.» Og Johannes skriver (*1 Joh 3, 3*): «Hver den som har dette håp til Ham, han renser seg selv, liksom han er ren.» Og Hebreerbrevets forfatter sier at når Han annen gang åpenbarer seg, da er det «til frelse for dem som venter på Ham!» (*Hebr 9, 28.*)

Hva kan være mer naturlig enn dette? Hvis vi venter en venn, så forbereder vi vårt hjem for å motta ham. Når et land venter besøk av en fyrstelig person, så sørges det for at landet er fest-smykket, og den besøkende kan vises tilbørlig ære. Men her gjelder det kongenes konge og herrenes herre, Han som vi har trodd på og elsket, og som har meddelt oss av sitt liv. Vi er ett med Ham. Hans tanker, Hans vilje er vår grunnlov. Alt annet må forsvinne ved siden av Ham. De som elsker Ham, ser stadig fremad og oppad til møtet i sky, hvor Lammets bryllups-nattverd skal feires.

Alle kristne menigheter – av den type som her skildres – venter således på Kristi annet komme. Alt de foretar seg, tenker og utretter her, skjer med tanken på denne store begivenhet. De frykter ikke for Hans komme, men gleder seg til det som bruden gleder seg til bryllupsfesten med den brudgom hun elsker.

Tilhører du en kristen menighet, eller driver du om for alle vin-der, uten noe bestemt mål eller oppgave? Er du av dem som stikker inn litt over alt og varmer deg snart her og der, uten å

ha fast bopel, en åndelig lasaron? Se til å få deg et åndelig hjem, slutt deg til en av de lokale menigheter som svarer så helt som det er mulig til den skildring av de kristne menigheters ånd og liv og praksis som vi har forsøkt å framholde i disse foredrag. Bry deg ikke om at folk vil håne deg hvis du blir nødt til å bryte med gamle tradisjoner og gamle vaner og vennegrupper. Du må for din del være klar over at tiden heretter er kort, og at du må løsrive deg fra all halvhet, og være en hundre prosents kristen. Du må stå helt under Kristi fane og kjempe med hans folk for sannheten, selv om det skal koste deg ditt liv; noe mindre enn dette er ikke verdig en Jesu Kristi disippel. Må så Herren lede sitt folk og hellige oss alle i sin sannhet – for Jesu Kristi skyld! Amen!

HVILKEN MENIGHET BØR VI STÅ I ELLER SLUTTE OSS TIL?

Dra ikke i fremmed åk med vantro! For hva samklang har rettferd med urett, eller hva samfunn har lys med mørke? Derfor, gå ut fra dem og skill eder fra dem, sier Herren, og rør ikke ved urent, så skal jeg ta imot eder! (*2 Kor 6, 14–17.*)

Og alle de troende holdt seg sammen (*Apg 2, 44.*)

DE VI IKKE KAN SLUTTE OSS TIL

La oss nå gjøre et sammendrag av de tanker vi her har fremholdt.

1. Man innbød aldri et vantro menneske å være medlem av menigheten – ikke med vitende og vilje. «Av de andre vågde ingen å holde seg til dem.» (*Apg 5, 13.*) Jesus led «utenfor porten, for at Han ved sitt blod kunne hellige folket. La oss da gå ut til ham utenfor leiren og bære Hans vanære!» (*Hebr 13, 12–13.*)

Mange steder antar de «kristne» samfunn medlemmer bare de har en god karakter eller står seg godt finansielt eller har gode forbindelser for øvrig. De første kristne krevde personlig tro på Jesus og opplevd frelse først. «Menigheter» som åpner sine dører for vantro mennesker – som medlemmer av menigheten – som tillater vantro mennesker å blande seg inn i menighetens

anliggender og styre disse, som tilfelle er innen statskirkene og den romersk-katolske kirke, og i de verdsliggjorte «friere» samfunn, kan du ikke tilhøre som medlem og bevare det lys Herren har gitt deg, og du bør selvfølgelig ikke slutte deg til dem! Guds ord forbyr det bestemt. (*2 Kor 6, 15–17.*)

2. Menigheter som har barnedåp kan man ikke slutte seg til, heller ikke bør man tilhøre dem, enten man som lutheranerne døver små barn, eller som metodistene, som døver dem fordi de er Guds barn. De første kristne menigheter kjente intet til barnedåpen, og vi må følge i deres spor. De første menigheter benyttet bare ned dyppelsesdåp. Bestenkning eller overøsning med vann er således ikke en korrekt dåp. Paulus sier: «Vi ble begravet med Ham i dåpen og i den ble vi og oppreist med Ham ved troen på Guds kraft, Han som oppreiste Ham fra de døde.» (*Kol 2, 12.*)

3. Vi bør ikke slutte oss til eller tilhøre menigheter som har et ubibelsk system. Man kjente intet til pavedømme, bispedømme, årskonferanser eller synoder eller landsråd med bestemmende myndighet overfor de lokale menigheter. Hver menighet var selvstendig og hadde selvbestemmelsesrett over alle sine indre anliggender. Den ene menighet kunne søke råd hos den annen som den anså kompetent til å veilede eller hjelpe. (*Apg 15, 1, 2.*)

I de første menigheters tid var apostlenes bestemmelser avgjørende for alle menigheter, når disse var inspirert av den Hellige Ånd (*Apg 15, 28*), og i våre dager må også apostlenes bestemmelser gjelde som menighetens grunnlov, noe nytt tillegg til

Bibelen godkjennes ikke.

4. De menigheter som utelukker den Hellige Ånds frie virksomhet og forkaster åndsdaopen med tungetalen og nådegavene, bør man ikke tilhøre eller slutte seg til, da de står i direkte strid med Guds ord og den Hellige Ånds virksomhet. (*Matt 3, 11; Apg 2, 4; 1 Kor 14, 39–40.*)

5. Vi kan heller ikke tilhøre menigheter eller slutte oss til dem som benytter verdslige midler for å fremme Guds verk. Pastor Percy G. Parker forteller hvorledes en baptistpastor måtte oppgi sin stilling som forstander i menigheten fordi menighets-tjenerne ville benytte søndagsskolesalen til verdslig underholdning. De ville ha dans, kortspill, bridge-partier, biljard, skytebaner, spåkvinner, teater, konserter med adgang til røyking og lignende.

Vedkommende pastor uttalte: «Menighetene må våkne og gjøre seg fri for alle slike snarer!» Her hjemme i Norge benytter man fremdeles basarer for å tjene penger til Guds sak. Man er ikke gått så langt som i Amerika, men Ånden er ofte den samme. En annen baptistkirke, forteller Parker, motsto med kraft den inntrengende modernisme. «Dr. T. T. Shields, var pastor i den kjente Jarvis Street Baptist Church i Toronto. For noen år tilbake var det en sterk gruppe av «modernister» i menigheten. Disse ufrelste menn ville gjerne kontrollere menigheten. Blant dem var det seks millionærer, og de mente at penger var makt og rett, men innfor Gud var ingen av delene nødvendig. Fire ganger forlangte disse millionærer at et menighetsmøte skulle kalles sammen og forlangte at pastoren skulle flyttes. De tapte

alle fire gangene. Siste gang forlangte menigheten at de skulle forlate menigheten, og millionærene med alle deres tilhengere måtte gå. Modernismen ble rensset ut av menigheten, og siden har det vært en stadig vekkelse i dr. Shields menighet, det var den rette måte å behandle saken på.» Menigheter uten menighetstukt, hvor det kan skje til og med bare er den verdslige øvrighet som griper straffende inn når den borgerlige lov blir overtrådt, er ikke stedet for frigjorte sjeler å oppholde seg i.

6. Enhver menighet som åpner sine dører for modernismen – i en hvilken som helst form, er en dømt menighet, og ingen kristen bør stå som medlem der. Menigheter som tillater sine medlemmer å gå på teater, bruke eller selge tobakk eller sterke drikker, eller opptre umoralsk eller urettferdig i forretningslivet, eller på annen måte, kan umulig bli et åndelig hjem for helliggjorte sjeler.

7. Det er heller ikke sunt å tilhøre menigheter eller slutte seg til slike som er vaklende i sin forkynnelse med hensyn til de bibelske sannheter. Når man åpner adgang til medlemskap for slike som døper barn og dem der ikke døper barn, men bruker troendes dåp, så gir man adgang til strid og splid i selve menigheten, hvis man da ikke vil slå av på sin overbevisning i disse viktige spørsmål. Det samme gjelder andre spørsmål av betydning i Guds ord.

DE MENIGHETER VI KAN SLUTTE OSS TIL

1. Alle troende tilhører den store fellesmenighet som er oppskrevet i himlene. (*Ef 3, 14–21.*)

2. Alle de første kristne tilhørte også en lokal menighet. (*Rom 16, 16; Apg 15, 3; 20, 28; 8, 1; 11, 26; Gal 1, 22.*)

3. Hver troende bør tilhøre en kristen, lokal menighet, som lever etter det bibelske mønster. En slik menighet praktiserer bare troendes dåp, bryter brødet (nattverden), sørger for at de rette bestillingsmenn innsettes etter menighetens behov, står i et godt og åndelig forhold til de andre menigheter som lever etter Guds ord.

4. I en rett kristen menighet er den Hellige Ånd den drivende kraft. (*Rom 8, 14; Gal 5, 18; Rom 8, 2, 4.*) Medlemmene er sammenbundet med kjærlighetens bånd. (*Apg 2, 42; 1 Joh 1, 7; 2, 10; 4, 11.*) Den er en levende kraft utadtil (*Matt 5, 13–16*), og vitner alle vegne om frelsens velsignelser. Den bereder hygiene og oppbyggelse for sine medlemmer og sørger for deres åndelige velferd (*1 Kor 14, 26; 12, 8–10*), og hjelper de fattige og trengende innen dens midte. Som et eks. kan anføres *1 Kor 16, 1–4*.

Den verner om barna og ungdommen, og søker å få dem befestet i Guds ord, så de må få lyst og trang til å slutte seg til den. Søndagsskolearbeid, barnemøter og religionsklasser benyttes til å vekke barnas og ungdommens syn for de rettigheter de har i Guds ord. (*2 Tim 1, 3–7; Mark 10, 13–16.*)

5. En rett kristen menighet tror på alt Guds ord, den tror på Jesu Kristi evige guddom. (*Joh 1, 1*), og at Han er kommet i kjød (*Joh 1, 14; 1 Joh 4, 1–3*). Den tror på jomfrufødselen (*Matt 1, 18; Luk 1, 34–35*), at Jesus var syndfri og ikke hadde synd i kjødet (*Hebr 4, 15; 7, 26–28*), at Hans død var forsonende (*1 Pet 3,*

18; Hebr 9, 28; Es 53), at Han oppstod til vår rettferdiggjørelse (*1 Pet 1, 3, 4; Rom 4, 25*) og fór til himmels for å forberede oss et rom hos seg (*Luk 24, 51; Joh 14, 1–3*). Der er Han vår talsmann (*Hebr 7, 25*), men kommer igjen for å hente oss. (*Apg 1, 10, 11; 1 Tess 4, 13–18.*)

6. En rett kristen menighet sørger først og fremst for utbredelsen av Kristi rike i sin egen krets, og dernest så langt den formår hjelper den frem også arbeidet i hedningland. Den er mer enn en «misjon», den er en menighet som tar seg av misjons-saken etter først å ha varetatt sine egne anliggender. Jo sterkere menigheten er hjemme, desto mer kan den utrette for arbeidet blant hedningene. Alle dens medlemmer har enten oppnådd helliggjørelsens herlige erfaring, eller søker den, det samme gjelder også åndsåpen, med tungene som det første ytre bevis (*Apg 10, 46*). Den søker å arbeide harmonisk, uten indre strid, og leve et kraftig og dypt bønneliv. Den har en sterk følelse av verdens store nød og virker i Åndens kraft for sjelers frelse. Den er som en oase i ørkenen, en levende kraftkilde hvorfra strømmer av levende vann utgår, verdens lys og jordens salt.

7. En rett kristen menighet er våken og venter stadig på Kristi komme. Den renser seg selv, liksom Han er ren (*1 Joh 3, 3*), dens liv er skjult med Kristus i Gud, og når Kristus, vårt liv, åpenbares, da skal og den åpenbares med Ham i herlighet! (*Kol 3, 4.*)

En slik menighet har du både rett og plikt på deg til å slutte deg til. Hvis du ikke alt har gjort det, bør du gjøre det snarest mulig,

uten hensyn til de vanskeligheter som måtte oppstå som en følge derav og de trengsler du muligens vil komme til å gjennomgå. Kom i hu Jesu ord: «Den som ikke er med Meg, han er imot Meg, og den som ikke samler med Meg, han sprer!» (*Matt 12, 30.*)

Vil du ikke bære korset, så får du heller ikke kronen, vær våken og tro mot den sannhet som Ånden har åpenbart for ditt hjerte!

Det er mange, både prester, predikanter, så vel som kristne i sin alminnelighet, som har mottatt fullt lys over dette spørsmål og vet at de bør stille seg helt med dem som går hele veien med Gud og for hvem Hans ord er ledestjerne, men de har slått av på sannheten og unnskyldt seg med mange ulovlige unnskyldninger. De har ikke villet ta opp korset og gå helt ut på alle Guds løfter, og de har naturligvis fått støtte for denne sin handlemåte av likesinnede. Men de har tapt på det! Salig er den som stiller Guds ord høyest og ikke menneskelige meninger og tradisjoner. Det er dette ord som skal bestå, og den som bygger på det, bygger ikke på sand, men på den faste og evige klippegrunn!

ET TILLEGG

Som et tillegg tillater jeg meg å anføre en del uttalelser av professor Sig. Odland. Disse uttalelser kom jeg over etter at ovenstående de forelesninger var holdt. De ble uttalt på «et fritt kirkelig møte» på Bryne, Jæren, 16. april 1923.

Som man vil se, bekrefter de i mangt og meget det som jeg har fremholdt i disse forelesninger. Spørsmålet gjaldt et rett bibelsk menighetsbegrep, og professoren uttalte innledningsvis at «den riktige oppfatning av dette spørsmål var av stor betydning for kristenlivet. Ikke desto mindre råder det megen uklarhet på dette punkt. I spørsmålet om menighet og kirke gjør det seg gjeldende en viss treghet hos de fleste mennesker, idet de holder seg til det gamle og til vante. Man taler om det historisk gitte.

Det som er kommet til oss gjennom historien er villet av Gud. Legger vi så dette syn sammen med treghetsmomentet i mennesket, så er det ikke greit å vinne ørens lyd når man vil røre ved dette og prøve det på Guds ord. Mange taler om at det er «fedrenes kirke». Og derfor må vi ikke røre ved den, som om alt det fedrene hadde, var ufeilbart. Hvordan var det med fedrene? Det er spørsmålet. Å anta en ting for rett fordi den er nedarvet fra fedrene, er en hedensk tankegang. For slik resonnerer de også i Kina.

Likeså er det hedensk å tro Gud ved den historiske utvikling av de kirkelige former har gitt disse sin sanksjon. Vi må her huske på at det er forskjell på Guds velbehagelige og Guds tillatelige

vilje. Om enn den kristne med hensyn til sin natur må være konservativ, må han også være reformativ og nøye prøve alt på Guds ord.

SPRÅKLIGE BEMERKNINGER

Ordet menighet eller kirke brukes hos oss om et organisert samfunn av kristne mennesker, enten i utvidet betydning, omfattende alle troende menigheter, eller i snevrere betydning om en lokal menighet. Likeså bruker vi det for å betegne de forskjellige organisasjoner og deres forhold til staten, som f. eks. statskirken, frikirken osv. Ordet kirke er utledet av – «Kyriakon» som betegner noe som hører Herren til. Dette bruktes opprinnelig om det hus hvor de troende kom sammen. Senere ble det brukt om dem som samledes i huset. Nå brukes det blant oss for å betegne den hele forsamling av troende.

Kyriakon skriver seg fra det fjerde århundre. Det nye Testamente kjenner ingen forskjell mellom kirke og menighet. Dette er av vesentlig betydning. Bibelen har bare ett ord for dette begrep, og det er det greske ord «ecclesia». Det hebraiske ord for menighet som brukes i Det gamle Testamente, er «Kahall». Herrens Kahall betyr Herrens menighet, et folk uttatt, innvidd og tilhørende Herren. Når apostlene skulle tale gresk, oversatte de dette til ecclesia og sa: «Vi er Guds ecclesia – Guds menighet.» Dette ord brukte de enten de talte om en enkelt sted-menighet, eller om menigheten som omfatter alle troende i hele verden. Den enkelte sted-menighet sto som representant for den store menighet, og derfor kunne den nevnes på samme måte. Hvor er Jesu Kristi menighet? Om vi hadde spurt de førs-

te kristne slik, ville de ha svart: «Den er spredt over hele verden, men om du vil lære den nærmere å kjenne, så har vi en sted-menighet her som representerer den. Se på den, så ser du Kristi menighet.»

Om en sted-menighet skal ha noen bibelsk rett – Herrens ecclesia – må den være slik at den representerer menigheten så man kan peke på den og si: Se her! Slik er det folk som er tatt ut av verden og hører Herren til.

DET BIBELSKE MENIGHETSBEGREP

Hva er da egentlig det bibelske menighetsbegrep? Om dette er det nå alt sagt en del. Men vi kan videre tilføye: Hver enkelt sted-menighet var selvstyrende med Kristus som overhode. Apostlene hadde aldri tenkt seg at den enkelte lokale menighet skulle stå under rettslig kontroll av «kirken». Det var ingen kirkelig overhøyhet som stedmenigheten måtte bøye seg for. «Kirken» kunne således ikke komme og gjøre innsigelser mot stedmenighetens handlinger. Det var en alminnelig forutsetning at den enkelte troende lot seg lede og styre av Guds ord og Ånd.

Hva mener vi med bibelsk menighetsbegrep? Hermed tenker vi på menighetens egentlige vesen ifølge Skriften. Men hva er så menighetens vesen? Hva er et vesen? Jo, det er hva en ting i bunn og grunn er. Er derfor vesenet borte, da har vi ikke lenger den egentlige ting selv. En menighet er et særlig samfunn som tilhører Gud og virker for hans sak. En slik menighet dannes ikke ved at enkelte troende kommer sammen og beslutter at

nå skal de danne en menighet. Det er alene Gud som danner menigheten, og Han har alt dannet den, derfor kan ingen andre gjøre det. Hvordan var Israel blitt Guds Kahall – menighet? Ikke ved en menneskelig beslutning, men ved en handling av Gud. Han alene tok dem ut av verden og satte dem i et særforhold til seg selv. Så med oss. Gud alene har grepet inn og tatt oss ut av verden til et folk for Ham selv.

Hvem tilhører så og utgjør menigheten? Jeg har sett av Det Nye Testamente at Jesu disipler ble lagt til hjørnестenen, og at de som lot seg frelse, ble lagt til menigheten. **Apg 2, 21, 47**. Og ifølge Paulus (**1 Kor 1, 2**) er menigheten alle dem som er helliget og Gud innvidd i Kristus. Altså troende, levende, gjenfødte mennesker. Derfor er Guds menighet synlig i verden. Mange taler om at menigheten er usynlig.

Man sier det er et trossamfunn og derfor usynlig, for ingen kan se inn i hjertene og avgjøre hvem som hører Gud til. Dette er feil, for hvordan kunne ellers apostlene sende menn med brev til menigheter der og der? Ingen kunne avlevere brev til en usynlig menighet! Visstnok er det indre trosliv skjult, men er det der, må det også åpenbare seg på en synlig måte, ved bekjennelse og bruk av nåde midlene.

Absolutt rene menigheter må ingen drømme om. Hyklere og selvrettferdige er alltid blitt funnet innen menigheten. Klinten vil her i verden alltid vokse opp blant hveten, men når klinten blir det vesentligste element, da kan man ikke lenger med noen rett kalle det en hveteåker. Derfor øvet den bibelske menighet «broder tukt». Paulus hevder at det måtte gripes alvorlig inn

for å rense ut av menigheten slike som vitterlig levde i synd og vantro. Hvis en menighet ikke øvet en slik tukt, ville Paulus ha betraktet den for å ha mistet sin karakter som menighet. Det hører ikke med til de bibelske menighets begrep at det skal være et geistlig embete med embetsmenn til å forkynne ordet.

Noe forkynner embete er det ikke tale om i Det Nye Testamente. Dette er kommet til senere. I den første menighet var det eldste. Disse hadde med menighetens ledelse å gjøre, så vel som tilsyn med lokale, besøk av syke osv. Disse kunne også samtidig ha gave til å forkynne, men dette behøvdes ikke for å være eldste eller forstander. Det var først i det annet århundre at disse eldste ble biskoper og at det ble en geistlig forkynnerstand, men dette hørte ikke til menighetens vesen. Det som hørte til menighetens vesen, er at de enkeltes nådegaver kommer til sin rett og ikke forhindres.

Sier Bibelen noe om hvordan menigheten skal organiseres? Har vi noen menighetsforfatning i Bibelen? Nei. Men ifølge det bibelske menighetsbegrep vet vi iallfall at statskirken ikke er etter Guds ord. Det er min mening at det vi har i vårt land, både statskirken i sin tidligere form og i sin nåværende form, med menighetsråd, er helt igjennom ubibelsk fra først til sist. Det samme gjelder en fri folkekirke.

Statskirken er en verdslig innretning, hvor valgbarhet og stemmerett er ordnet på verdslig grunn. Tilstanden her er rent forferdelig. Vårt kristenfolk er vel skikket til å hylle Antikrist om han kom nå, for det er ikke Guds ord som respekteres, men menneskebud. Som jeg sa til en prest i Kristiania: Hvis Antikrist

kom til Kristiania som erkebiskop, og det kom en kongelig befaling om at prestene skulle gå inn i kirken og bøye kne for ham, så er jeg stygt redd for at mange av dere gikk hen og gjorde det. Folkekirken har ingen hjemmel i Guds ord. Man har ment å finne folkekirken antydnet i *Matt 28, 19*, men her står slett ingen ting om å organisere folkeslagene til en menighet, aller minst når vi ser grunntekstens ordlyd. Det står egentlig: «Gå ut og øv en disippelgjørende innflytelse på alle folkeslag.» Og det er noe helt annet enn en befaling om å organisere verden til en menighet.

Skal det være en berettiget forfatning, må den være slik at den gir uttrykk for menighetens egentlige vesen, ellers er den ikke bibelsk. Den kan være skrøpelig, men verden må kunne si: «Her er Guds menighet.» Hvor er verden her i vårt land? Nemlig den verden som etter Guds ord sies å være fiende av Guds rike og menighet? Den er ikke å finne, den er jo likefram medlem av kirken. De kristne i Norge har ikke vært verdt å bli forfulgt av verden fordi de har funnet seg for vel til rette i og med verden. De har vært altfor villige til å leve i menighetsforhold med de åndelige døde.»

STIKKORDREGISTER

A

apostoliske tid · 30

B

Baptistene · 32
baptistpredikanter · 32
barnedåp · 14; 31; 50; 148
barnedåpen · 23; 32; 68; 125; 148
biskoper · 14; 46; 47; 74; 111; 158
bondekrigen · 19
bryllupsfesten · 145
brødsbrytelsen · 44; 88; 93; 94; 114

D

de første kristne · 12; 38; 50; 51;
63; 85; 90; 98; 113; 151; 156
Den hellige kirke · 15
diakon · 64
diakonen · 76; 77
diakonene · 77
døpt · 31; 71; 89; 131; 132; 133;
134
dåp · 5
dåpen · 16; 32; 103; 134; 148
Dåpen · 16
dåpsspørsmål · 16

E

emissærene · 27; 64

F

falske kirkesystemer · 107
falske profeter · 22; 59; 117
faster · 36
fellesmenighet · 12; 35; 42; 97; 150
forfølgelser · 13; 14; 24; 98; 139
frafalne · 120
Frelsesarmeen · 31
Frimisjonen · 31

G

gjendøperne · 19; 21; 22; 23; 32; 58
Gjendøperne · 19; 21
grunnlov · 15; 36; 44; 53; 145; 148

H

Hallesby · 28; 29; 109
Hans Nielsen Hauges · 27
helliggjørelses forkynnelse · 31
helvete · 119
himmel · 112; 119

I

indremisjoner · 27

K

kalvinistene · 20

katolisismen · 30

katolske kirke · 22; 24; 28; 38; 108;
109; 110; 111; 112; 113; 148

Kirkestaten · 13

kirketukt · 18

kjettere · 19; 20; 23; 24

Kjærlighetsmåltidet · 93

Konstantin · 13; 46; 47; 48; 139

Konstantinopel · 14

L

legmannssynet · 27

legmannsvirksomheten · 27; 68

lidelser · 14; 76; 84; 87; 96

lokal menighet · 12; 39; 89; 151;
155

lokalmenighetene · 12; 44

Luther · 15; 16; 17; 18; 19; 20; 21;
22; 24; 29; 57; 58

lutheranerne · 148

M

medlemskap · 49; 150

Melanchthon · 15; 18; 19; 20; 21;
23; 25; 58

Menighetens hode · 44

menighetstukt · 29; 40; 49; 88; 95;
97; 136; 150

messen · 93; 114

metodistkirken · 30; 94; 103

misbruk · 79; 94

Modernismen · 105; 116; 118; 150

Moses lov · 20

N

nattverden · 93; 94; 103; 114; 151

O

oppdragelseskristendom · 68; 69

P

pakt · 36; 70; 79; 81; 136

pastorer · 64; 73; 76

pavedømmme · 49; 148

Paven · 14

pinsebevegelsen · 63; 94; 116; 137;
138

pinsemenighetene · 33

pinsealvelse · 104

pinseamfunn · 33

pinsevekkelsen · 22; 31; 32; 43; 61;
137; 140

pinsevennene · 32; 33; 38; 124; 125

prestedrakter · 100; 103

presteembetet · 21

presteskap · 13; 111

profeti · 58; 59; 60; 73; 83; 117

profetinner · 52; 60

protestantiske kirke · 17
på profetisk budskap · 58

R

Rom · 14; 15; 35; 36; 43; 73; 77; 78;
91; 98; 110; 111; 112; 135; 142;
143; 151; 152
Romerriket · 13; 47

S

sabbatsdager · 37
seremonier · 36; 58; 101; 111; 129
skjølge · 28; 112
Statskirken · 14; 28; 158
storkirken · 13; 35; 46; 48; 49
strid · 13; 15; 20; 57; 69; 84; 143;

149; 150; 152
synagogeforstanderen · 37; 40
synagogen · 37; 38

U

utskeielser · 94; 135

V

vantro · 28; 29; 50; 66; 69; 73; 86;
92; 107; 116; 122; 132; 147; 158

Å

Ånden veileder · 81
åndsdopte · 73; 133; 134

